

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till statsunderstödslag och lag om ändring av 7 c § lagen om statsbudgeten

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en statsunderstödslag stiftas och att lagen om statsbudgeten ändras.

Den statsunderstödslag som föreslås är avsedd som en allmän lag för statsunderstöd enligt prövning. Lagen tillämpas på statsunderstöd, om inte något annat bestäms i någon annan lag. Lagens tillämpningsområde omfattar dock inte statsunderstöd som hänförs till statsandelssystemen och regleras i statsandelslagarna. I lagen ingår bestämmelser om grunderna och de allmänna förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd. I lagen tas även in bestämmelser om olika former och förfaranden för beviljande och betalning av statsunderstöd samt om användningen av statsunderstöd, tillsyn över användningen och kontroller liksom även om myndigheternas rätt att få uppgifter. Lagen innehåller bestämmelser om återkrav och statsbidragsmyndighetens befogenheter i samband därmed. I lagen bestäms dessutom om vissa garantier för god förvaltning som

tillämpas i ärenden som gäller statsunderstöd. Lagen innehåller sålunda bestämmelser om grunderna för statsunderstödssökandes och statsunderstödstagares rättigheter och skyldigheter.

Statsunderstödslagen anger inte för vilka funktioner eller projekt statsunderstöd kan beviljas. Detta regleras i annan lagstiftning och bestäms i statsbudgeten. Behövliga närmare bestämmelser om användning av statsunderstöd i enlighet med budgeten och villkoren för den meddelas genom en förordning av statsrådet som ges med stöd av den föreslagna lagen. Genom statsunderstödslagen upphävs statsrådets beslut om allmänna föreskrifter angående statsbidrag och -understöd. Lagen om statsbudgeten ändras enligt förslaget så att behövliga närmare bestämmelser om användningen av anslag som beviljats för statsunderstöd meddelas genom en förordning av statsrådet.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftning	5
Allmänna drag i regleringen av statsunderstöd enligt prövning	5
Bestämmelser på lagnivå	5
Beslut av statsrådet eller ett ministerium	12
Ministeriernas beslut om allmänna villkor för statsunderstöd	13
2.2. Praxis	13
Statsunderstöd i budgeten	13
Statsbidragsmyndighetens beslut	15
2.3. Bedömning av nuläget	15
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	18
3.1. Mål	18
Uppfyllande av kraven i grundlagen	18
Fastställande av god ekonomi	18
3.2. De viktigaste förslagen	19
Allmän lag om statsunderstöd enligt prövning	19
Tillämpningsområde för statsunderstödslagen	20
Reglering av grunderna för beviljande av statsunderstöd	20
Användning av statsunderstöd och tillsyn över användningen	21
Återbetalning och återkrav av statsunderstöd	21
Att få och lämna uppgifter	22
Garantier för en god förvaltning	22
4. Propositionens verkningar	23
4.1. Ekonomiska verkningar	23
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	24
4.3. Verkningar för olika befolkningsgruppers ställning och miljökonsekvenser	24
5. Beredningen av propositionen	25
5.1. Förslaget från arbetsgruppen för reglering av statsunderstöd	25
5.2. Utlåtanden	25
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	26
DETALJMOTIVERING	27
1. Lagförslagen	27
1.1. Statsunderstödslag	27
1 kap. Allmänna bestämmelser	27
2 kap. Grunderna för beviljandet av statsunderstöd	33
3 kap. Beviljande och utbetalning av statsunderstöd	44
4 kap. Användningen av statsunderstöd och övervakningen därav	49
5 kap. Återbetalning och återkrav av statsunderstöd	55

6 kap.	Information och utlämnande av uppgifter	62
7 kap.	Särskilda bestämmelser	64
1.2.	Lag om statsbudgeten	67
2.	Närmare bestämmelser	67
3.	Ikraftträdande	68
LAGFÖRSLAGEN		69
1.	Statsunderstödslag	69
2.	Lag om ändring av 7 c § lagen om statsbudgeten	78
BILAGA		79
PARALLELLTEXT		79
	Lag om ändring av 7 c § lagen om statsbudgeten	79

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Av anslagen under de många olika momenten i statsbudgeten beviljas statsunderstöd enligt prövning så, att beviljandet av statsunderstöd, statsunderstödet belopp och användningsändamål är beroende av det beslut som den myndighet som beviljar statsunderstödet fattar utgående från prövning. Med statsunderstöd avses finansiering som i någon annan form än lån, garanti eller skattelättnad beviljas av statens medel som stöd för en verksamhet eller ett projekt. I budgeten har även tagits in till belopp och användningsändamål begränsade fullmakter att ingå avtal samt förbindelser och fatta beslut i anslutning till beviljandet av statsunderstöd enligt prövning. Statsunderstöd enligt prövning beviljas dessutom av medel i statliga fonder utanför budgeten.

I Finland finns ingen allmän lagstiftning om förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd, ansökan om statsunderstöd, statsbidragsmyndighetens beslutsfattande vid beviljandet, betalning och användning av statsunderstöd samt tillsyn över användningen, återbetalning och återkrav av statsunderstöd samt räntepåföljder som hänför sig till dessa. Den enda normuppsättning som allmänt tillämpas är statsrådets beslut om allmänna föreskrifter angående statsbidrag och -understöd (490/1965), nedan statsrådets allmänna beslut, som är sekundärt i relation till lagstiftningen och som sådant direkt förpliktande endast för statliga myndigheter.

Inom olika förvaltningsområden förekommer i någon mån lagstiftning som tillämpas på statsunderstöd enligt prövning. Utgångspunkterna i lagarna, deras innehåll och omfattning varierar betydligt. En stor del av statsunderstöden enligt prövning omfattas inte av dessa lagars tillämpningsområde. Tidigare meddelades behövliga närmare normer för grunderna för beviljandet av statsunderstöd enligt prövning och för beviljande, användning, övervakning och återkrav av statsunderstöden oftast i ett beslut om det aktuella statsunderstödet som utfärdats av statsrådet eller ett ministerium. I samband med att den nya grundlagen trädde i kraft ändrades lagen om statsbudgeten (423/1988), nedan budgetlagen, så att närmare bestämmelser om an-

vändningen av anslag i enlighet med budgeten och sålunda även om förutsättningarna och villkoren för beviljande av statsunderstöd enligt prövning har kunnat meddelas genom en förordning av statsrådet eller ett ministerium.

Regleringen av statsunderstöd är splittrad och i många avseenden bristfällig. Detta har lett till oenhetliga rutiner och förfaringsätt. Grundlagen förutsätter att bestämmelser om den enskildes rättsliga ställning skall ges genom lag. Vid styrningen av statsunderstöd enligt prövning har bl.a. skyldigheter som gäller användningen av statsunderstöd, myndigheternas befogenheter vid övervakningen och kontrollen av statsunderstöd samt vid återkrav och återbetalning av statsunderstöd jämte räntebetalningsskyldigheter oftast ordnats endast genom förordningar och administrativa föreskrifter. Nivån på regleringen av hur statsunderstöd enligt prövning används och av myndighetsverksamheten i anslutning till statsunderstöd motsvarar sålunda sällan nutida krav.

I syfte att avhjälpa bristerna föreslås att en statsunderstödslag stiftas. I lagen tas in allmänna bestämmelser om grunderna för beviljandet av statsunderstöd enligt prövning samt bestämmelser om beviljande, användning och tillsyn över användningen, återbetalning och återkrav av statsunderstöd liksom även om statsbidragsmyndigheternas rätt att få uppgifter och om sekretess, myndighetssamarbete i anslutning till statsunderstöd, sökande av ändring i statsbidragsmyndighetens beslut och verkställigheten av dessa beslut.

Den föreslagna lagen är sekundär i relation till speciallagstiftningen om statsunderstöd. Den tillämpas endast då det inte finns avvikande bestämmelser om den föreslagna lagen någon annanstans i lag. Statsunderstödslagen tillämpas inte på understöd som avses i lagstiftningen om kommunernas statsandelar och som enligt prövning beviljas kommunerna och vissa andra instanser. Lagen tillämpas inte heller på statsunderstöd som beviljas av Penningautomatföreningens avkastning och avkastningen av totospel.

Möjligheterna att i budgeten ta in anslag som kan användas för statsunderstöd enligt prövning begränsas inte genom den föreslagna statsunderstödslagen. Lagen påverkar inte

heller i övrigt de detaljerade materiella grunderna för beviljandet av statsunderstöd enligt prövning.

Avsikten är att regleringen av statsunderstöd enligt prövning med hjälp av statsunderstödslagen skall höjas till grundlagsenlig nivå till de delar det är fråga om grunderna för statsunderstödssökandes och statsunderstöds-tagares rättsliga ställning och myndigheters befogenheter. Genom lagen tryggas därigenom de garantier för god förvaltning som förutsätts i grundlagen. Genom de bestämmelser som tas in i lagen främjar man även att kraven på en god skötsel av ekonomin uppfylls när statsunderstöd enligt prövning beviljas och används.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning

Allmänna drag i regleringen av statsunderstöd enligt prövning

I Finland finns inte någon allmän lagstiftning om statsunderstöd enligt prövning som reglerar de allmänna förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd, ansökan om statsunderstöd, beslutsfattande och annat förvaltningsförfarande i anslutning till beviljandet av statsunderstöd samt användning, övervakning och återkrav av statsunderstöd och räntepåföljder. Den enda allmänt tillämpade normuppsättning som gäller statsunderstöd enligt prövning är statsrådets allmänna beslut.

Myndigheternas förfaranden och vissa funktioner i anslutning till statsunderstöd enligt prövning regleras i författningar som hänför sig till området för allmän lagstiftning. Vissa bestämmelser i den allmänna lagstiftningen gäller även vissa skyldigheter och förfaranden för statsunderstödssökande och statsunderstödsstagare. Statsunderstöd som beviljas enligt prövning kan utgöra en del av det finansieringssystem som skapats genom speciallagstiftning och stödformer i enlighet med det. Då har även beviljandet av statsunderstöd enligt prövning och övervakningen av hur det används samt återkrav av understödet oftast reglerats relativt täckande genom lag eller förordningar som givits med stöd av den. I lagstiftningen ingår även flera bestämmelser där det konstateras att av det anslag som tagits in i statsbudgeten kan statsunderstöd beviljas för ett ändamål som anges

i den aktuella speciallagen. Inga närmare bestämmelser om det aktuella statsunderstödet ingår dock i lag. En del av statsunderstöden står utanför tillämpningsområdet för dessa författningar som räknas till speciallagstiftningen och grundar sig sålunda endast på statsbudgeten.

Bestämmelser på lagnivå

Grundlagen

De grundläggande fri- och rättigheterna och rättsstatsprincipen i grundlagen utgör minimikravet på och grunderna för all offentlig maktutövning och det förfarande som iakttas där. All utövning av offentlig makt skall enligt 2 § grundlagen bygga på lag. Grunderna för de befogenheter som myndigheter och eventuella andra organ och personer som utövar offentlig makt har skall sålunda regleras genom lag.

De grundläggande fri- och rättigheterna omfattar lagreservationer, dvs. bestämmelser om att vissa saker måste eller kan regleras endast genom lag. De lagreservationer som förutsätter reglering genom lag har en allmän omfattning eller gäller endast en viss sak. Saker som omfattas av de grundläggande fri- och rättigheterna kan i allmänhet regleras endast genom lag. Till vissa grundläggande fri- och rättigheter hänför sig även en skyldighet för lagstiftaren att genom lag utfärda närmare bestämmelser om rättsskyddet i anslutning till de grundläggande fri- och rättigheterna. Sådana grundläggande fri- och rättigheter är bl.a. rätt till privatliv enligt 10 § grundlagen och garantier för god förvaltning enligt 21 §. Förordningar kan enligt 80 § grundlagen utfärdas endast med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Bemyndigandet att utfärda förordning skall enligt vedertagen tolkning av grundlagen vara exakt och klart avgränsat. Användningen av bemyndigandet bör även bindas vid vissa förutsättningar eller begränsningar i sak. Genom lag skall med stöd av 80 § 1 mom. grundlagen dock alltid utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen annars hör till området för lag. Sådana är frågor som ansluter sig till användningen och begränsningen av de grundläggande fri- och rättigheterna och frågor som omfattas av andra lagreservationer som regleras i grundlagen. Vid bedömningen av om

det är i överensstämmelse med grundlagen att utfärda förordning skall utöver de egentliga lagreservationerna samt kraven på exakthet och en klar avgränsning dessutom beaktas vilken betydelse frågor som avses bli reglerade har i sak. Viktiga frågor skall inte regleras genom förordning utan grundbestämmelser om dessa bör ingå i lag.

Grundlagen innehåller bestämmelser om de grundläggande kraven på det regleringssätt som skall iakttas vid statsunderstöd enligt prövning, ställande av skyldigheter för enskilda och myndigheternas förfaranden. I konstitutionell praxis hade statsrådet innan grundlagen trädde i kraft fått en sedvanerättslig normgivningsbehörighet att utan särskilt bemyndigande utfärda närmare bestämmelser och föreskrifter om verkställigheten av anslag som tagits upp i statsbudgeten och om tillämpningen av budgeten. Enligt motiveringen till grundlagen är avsikten inte att genom grundlagen ändra möjligheten att utfärda sådana statsekonomiska normer. Det skall sålunda även efter att bestämmelserna om behörigheten att utfärda förordning reviderats på grundlagsnivå vara möjligt att utfärda normer i anslutning till budgettillämpningen genom beslut av statsrådet eller ett ministerium (RP 1/1998 rd, detaljmotiveringen till 80 §, s. 133).

Då grundlagen trädde i kraft togs i budgetlagen in en ny 7 c § (217/2000). Enligt denna paragraf kan närmare bestämmelser om användningen av ett anslag i enlighet med budgeten utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan dock utfärdas genom förordning av ett ministerium, om så bestäms särskilt genom lag eller i budgeten. Avsikten var att normer om verkställigheten av budgeten som tidigare utfärdats genom beslut av statsrådet eller ett ministerium skall ges med stöd av 7 c § budgetlagen. Vissa bestämmelser om användningen av anslagen för statsunderstöd har redan utfärdats med stöd av paragrafen.

Garantier för god förvaltning ingår som en grundläggande rättighet i 21 § grundlagen. Enligt 2 mom. skall det allmänna se till att garantier för god förvaltning tryggas genom lag. Garantier för god förvaltning är rätten att bli hörd och rätten att få motiverade beslut. I momentet nämns även andra garantier för god förvaltning. Bestämmelsen har lämnats öppen för att ge uttryck för en rättslig princip som ständigt utvecklas. Den kan bl.a. innehålla krav på en ändamålsenlig och kvali-

tetsmässig förvaltningsverksamhet, jämlikhet i förvaltningsförfarande samt ett rättsskydd som ur individens synvinkel är tillgängligt och effektivt. Kvalitet på förvaltningen innebär vid förvaltningsåtgärder som avser att bevilja förmåner, t.ex. statsunderstöd enligt prövning, samt övervakning av hur statsunderstöden används i synnerhet att förfarings-sätten inom förvaltningen skall vara ändamålsenliga.

Lagstiftning om allmän förvaltning och straffrätt

Beviljande av statsunderstöd enligt prövning är till karaktären en förvaltningsåtgärd som avser att bevilja förmåner utgående från ändamålsenlighetsprövning. På statsbidragsmyndighetens förfarande tillämpas lagen om förvaltningsförfarande (598/1982). Besvär över en statsbidragsmyndighets beslut kan oftast anföras i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen, reglerar informationshanteringen vid den myndighet som beviljar statsunderstöd, rätten att få uppgifter om statsbidragsmyndighetens handlingar och uppgifter samt utlämnande av uppgifter. På informationen om statsbidragsmyndighetens beslut tillämpas lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) och lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden (1318/1999). På sändande av handlingar i ärenden som gäller statsunderstöd skall tillämpas lagen om översändande av handlingar (74/1954). Vid beräkningen av tidsfrister skall åter iakttas lagen om beräkning av laga tid (150/1930).

Bestämmelserna om subventionsbedrägeri i 29 kap. strafflagen (39/1889) tillämpas då statsunderstöd har tagits emot genom att oriktiga uppgifter om en omständighet som väsentligt påverkar beslutet om beviljande av understöd har lämnats eller denna omständighet har hemlighållits. Rekvisitet för subventionsbedrägeri uppfylls även om statsunderstödsstagaren inte meddelar en sådan förändring i omständigheterna som väsentligt påverkar beviljande och betalning av understödet eller villkoren för understödet och som mottagaren särskilt har förpliktats att meddela. Understöd som beviljats för personligt bruk har i strafflagen dock ställts i en annan ställning än andra understöd. Med understöd avses inte understöd som beviljas för person-

lig konsumtion i samband med bestämmelserna om subventionsbedrägeri, grovt subventionsbedrägeri och subventionsförseelse i 29 kap. strafflagen, som gäller subventionsbedrägeri.

Allmän lagstiftning om finansförvaltning och ekonomisk rätt

Anslag för statsunderstöd enligt prövning tas upp i statsbudgeten och på dem tillämpas bestämmelserna i budgetlagen och förordningen om statsbudgeten (1243/1992), nedan budgetförordningen. Bestämmelserna om revision i lagen om statens revisionsverk (676/2000) gäller även statsunderstöd. Enligt 2 § 1 mom. 3 punkten har statens revisionsverk rätt att granska instanser som fått medel eller andra ekonomiska understöd eller förmåner från staten för att utreda om de uppgifter som utgör grunden för erhållandet av medel eller andra ekonomiska understöd eller förmåner är riktiga, om villkoren i beslutet om beviljande har iakttagits och om medlen eller de andra ekonomiska understöden eller förmånerna har använts till det ändamål för vilket de beviljats. Statens revisionsverk har dock inte granskningsrätt till de delar en privatperson beviljats medlen eller de ekonomiska förmånerna för sina egna personliga behov eller sin familjs behov eller direkt stöd för sitt hushåll. Statsrevisorerna har motsvarande granskningsrätt enligt lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder (630/1988).

Lagen om allmänna villkor för företagsstöd (786/1997) skall tillämpas på understöd som ges i form av företagsstöd inom olika förvaltningsområden. I lagen förutsätts att företagsstödet är tidsbundet, ställs vissa villkor för när företagsstöd tillåts och åläggs den som beviljar företagsstöd att bedöma nödvändigheten och verkningarna av företagsstödet. Lagen innehåller även bestämmelser om tillsynen över hur de allmänna villkoren för företagsstöd iakttas och om de granskningar som skall utföras i det avseendet.

Lagen om offentlig upphandling (1505/1992) förutsätter att offentliga samfund och de andra upphandlingsenheter som avses i lagen oftast skall låta utsätta sin upphandling för konkurrens vid en anbudstävlan. I lagen finns även andra bestämmelser om upphandlingsförfarande. Lagen om offentlig upphandling kan tillämpas då statliga ämbetsverk eller inrättningar skaffar tjänster genom avtal om

köptjänster. Fördelning i avtalsform av en ekonomisk förmån som avses bli beviljad som statsunderstöd kan redan på basis av formuleringen leda till att avtalsförhållandet i princip bedöms som ett upphandlingsförfarande, på vilket bestämmelser som gäller det skall tillämpas. Upphandlingsenheter som överensstämmer med lagen om offentlig upphandling och hör till dess tillämpningsområde är dessutom sådana instanser som har fått statsunderstöd eller annan offentlig finansiering för mer än hälften av upphandlingens värde. En juridisk person som får sin huvudsakliga finansiering i form av statsbidrag räknas i lagen höra till den offentliga förvaltningen och även en sådan instans förutsätts tillämpa lagen om offentlig upphandling i sin verksamhet.

Lagstiftning om statsandelar

Bestämmelser om statsandelar för kommunerna och vissa andra mottagare samt om statsunderstöd som hänför sig som en kompletterande del till statsandelssystemen ingår i lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996), lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998), lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) samt lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet (560/1975). Finansieringssystemet i nämnda statsandelslagar täcker lagstadgade statsandelar och statsunderstöd enligt prövning samt annan finansiering som beviljas för driftskostnader och anläggningsprojekt. Finansiering kan beviljas och betalas till kommuner, samkommuner samt privata sammanslutningar och stiftelser.

Ovan nämnda lagar gäller förutom lagstadgade statsandelar och annan lagstadgad finansiering vissa statsunderstöd som beviljas enligt prövning. Statsandelslagarna är relativt täckande. De innehåller bestämmelser om grunderna för beviljande av både statsandelar och statsunderstöd, om beviljande och utbetalning samt om återbetalning av förmån som tagits emot utan grund.

Lagstiftning om vissa finansierings- och stödsystem

Inom olika förvaltningsområden finns i viss

utsträckning speciallagar som till vissa delar innehåller bestämmelser om beviljande av statsunderstöd inom ramen för de anslag som tas upp i statsbudgeten. Dessa lagar är olika i fråga om både innehåll och bestämmelser. Ett gemensamt drag är att målet har varit att genom lagarna skapa ett lagstadgat finansieringssystem för en viss verksamhet. Dessa lagar är bl.a.:

- lagen om vissa stipendier och understöd åt författare och översättare (236/1961)
- lagen om enskilda vägar (358/1962)
- partilagen (10/1969)
- lagen om konstnärstipendier och om statens konstnärstipendier (734/1969)
- lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering (159/1978)
- lagen om understödande av samhällenas vatten- och avloppsätgärder (56/1980)
- lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981)
- lagen om regionalt stödande av transporter (954/1981)
- lagen om tillståndspliktig persontrafik på väg (343/1991)
- lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral (1474/1995)
- lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996)
- lagen om vissa stipendier åt bildkonstnärer (115/1997)
- lagen om stödande av företagsverksamhet (1068/2000).

Lagarna innehåller i allmänhet bestämmelser om bl.a. för vilket användningsändamål statsunderstöd kan beviljas, förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd, ansökan om, beviljande och utbetalning av statsunderstöd, villkor för användningen av statsunderstöd, övervakning av hur statsunderstödet används samt återkrav av statsunderstöd. I lagarna finns ofta även ett bemyndigande att utfärda bestämmelser på lägre nivå om omständigheter som hänför sig till understödet. Vad som bestäms om dessa saker i lag och vad som bestäms i författningar på lägre nivå än lag varierar betydligt. Oftast har statsunderstödet användningsändamål reglerats på lagnivå medan förfarandena för beviljande och betalning av statsunderstöd liksom även villkoren för användningen samt övervakning och återkrav ofta har reglerats genom förordning eller så har över huvudtaget inga närmare bestämmelser givits om dessa saker.

Lagstiftning om understöd som beviljas av avkastningen från penningsspelsverksamhet

Ett särskilt och ekonomiskt betydande system för statsunderstöd enligt prövning är de statsunderstöd som beviljas av avkastningen från tillståndspliktig penningsspelsverksamhet, som regleras i lotterilagen (491/1965). I praktiken avses då statsunderstöd som nu beviljas av Penningautomatföreningens och Oy Veikkaus Ab:s avkastning samt av avkastningen från totospel. Bestämmelser om dem ingår nu i lotterilagen, penningautomatförordningen (676/1967), tippningsförordningen (241/1993), förordningen om användningen av överskottet från penninglotteri- och tippningsspel (725/1982) och förordningen om totospel (236/1995). I statsrådets beslut om understöd som beviljas av Penningautomatföreningens avkastning (929/1998) ges närmare bestämmelser om statsunderstöd. I ovan nämnda författningar ingår bestämmelser bl.a. om användningsändamål, för vilka understöd kan beviljas, understödstagare samt ansökan om, beviljande och övervakning av understöd. Författningar som tillämpas på statsunderstöd som beviljas av avkastningen och behandlingen av understöden i statsbudgeten är olika beroende på om det är fråga om statsunderstöd som beviljas av avkastningen från Oy Veikkaus Ab, totospel eller Penningautomatföreningen.

Enligt förordningen om användningen av överskottet från penninglotteri- och tippningsspel tas ett anslag som enligt uppskattningar motsvarar det sammanlagda beloppet av överskottet från penninglotteri- och tippningsspel som verkställts av Oy Veikkaus Ab årligen med i statsbudgeten. I förordningen ingår även bestämmelser om hur överskottet av penninglotteri- och tippningsspel skall fördelas mellan olika användningsändamål. Användningen av avkastningen från tippning för ett visst ändamål anvisas i statsbudgeten under ett moment för anslag som beviljas för ett visst användningsändamål. Av statsekonomiska skäl har man varje år i samband med budgeten blivit tvungen att ändra bestämmelserna om användningen av avkastningen från penninglotteri- och tippningsspel i form av s.k. budgetlagar och budgetförordningar. På statsunderstöd som beviljas av avkastningen från tippning tillämpas bestämmelserna om finansiering av den aktuella verksamheten då tippningsvinstmedel anvisas för statsunderstöd som omfattas av till-

lämpningsområdet för en författning som gäller statsunderstöd. På en del av de statsunderstöd som beviljas av tippningsvinstmedel skall då tillämpas lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, lagen om vissa stipendier och understöd åt författare och översättare och lagen om konstnärspensioner och om statens konstnärstipendier. Om tippningsvinstmedel under ett moment i budgeten anvisats för beviljande av statsunderstöd och detta inte omfattas av tillämpningsområdet för någon speciallagstiftning om statsunderstöd, tillämpas statsrådets allmänna beslut som allmän norm. Statsrådets allmänna beslut tillämpas som kompletterande normuppsättning även då en omständighet som hänför sig till beviljande och användning av statsunderstöd samt övervakningen av hur understödet används inte ordnas i någon speciallagstiftning.

Bestämmelser om hur avkastningen från totospel skall intäktsföras i statsbudgeten och hur avkastningen skall användas ingår i förordningen om totospel, som givits med stöd av lotterilagen. Av avkastningen från totospel tas ett anslag som motsvarar den andel som staten får till sitt förfogande in i statsbudgeten. Enligt 11 § förordningen om totospel fördelas detta anslag av jord- och skogsbruksministeriet. Om beviljande, användning och betalning av medel som influtit av totospel och av understöd som ges av dem samt om tillsyn över användningen gäller enligt 11 § förordningen om totospel vad som bestäms i förordningen om statsunderstöd för främjande av hästuppfödning och stödjande av hästsport (244/1992) och i statsrådets allmänna beslut.

I penningautomatförordningen, som givits med stöd av lotterilagen, bestäms om Penningautomatföreningens verksamhet och användningen av dess avkastning. Enligt 29 § i förordningen tas i statsbudgeten årligen in ett anslag som uppskattas motsvara det belopp av föreningens nettoavkastning, vilket under vederbörande räkenskapsår fördelas i understöd. Detta belopp delar statsrådet på fördragning från social- och hälsovårdsministeriet ut till allmännyttiga samfund och stiftelser med rättsförmåga, vilkas verksamhet omfattar de användningsändamål för understödet som räknas upp i penningautomatförordningen. Med stöd av penningautomatförordningen har utfärdats statsrådets beslut om understöd som beviljas av Penningautomatföreningens avkastning. I beslutet ingår när-

mare allmänna bestämmelser om understöd som beviljas av Penningautomatföreningens avkastning och om användning, övervakning och återkrav av dem.

Regeringens proposition med förslag till lotterilag samt till vissa lagar som har samband med den (RP 197/1999 rd) behandlas av riksdagen. I lotterilagstiftningen skall enligt förslaget tas in bestämmelser om statsunderstöd som beviljas av avkastningen från penningautomater, tippnings- och totospel. Penningsspelssammanslutningar som fått tillstånd har ensamrätt att bedriva penningsspelssamfund. Avsikten enligt förslaget är att en uttömmande förteckning över de allmänna ändamål för vilka avkastningen från penningsspel kan användas skall ingå i lagen.

Avkastningen av penningsspel tas på samma sätt som nu årligen in i statsbudgeten. I den föreslagna lotterilagen tas också in bestämmelser om fattandet av beslut om hur avkastningen av penningsspel skall fördelas och om beviljande och betalning av understöd samt om tillsyn över användningen.

I regeringens proposition om lotterilagen föreslås att de bärande principerna för det nuvarande systemet för fördelning av avkastningen och en närmare reglering bibehålls som förut. Användningen av avkastningen av penninglotterier och tippningsspel tas på samma sätt som nu in i statsbudgeten under de moment som gäller de aktuella ändamålen. Enligt det föreslagna 23 § 3 mom. lotterilagen skall angående tillsynen över användningen av avkastningen bestämmas särskilt. Vinstmedlen av tippningsspel anvisas för ändamål som omfattas av tillämpningsområdet för den speciallagstiftning som sålunda alltjämt skall tillämpas på avkastningen. I motiveringen till regeringens proposition nämns att statsrådets allmänna beslut och undervisningsministeriets beslut om allmänna villkor för statsunderstöd skall tillämpas. Enligt det föreslagna 20 § 2 mom. lotterilagen skall jord- och skogsbruksministeriet besluta om fördelningen av de understöd som skall delas ut av avkastningen från totospel. Ministeriet skall enligt det föreslagna 23 § 2 mom. lotterilagen även övervaka användningen av de understöd som delas ut. I momentet bestäms även om ministeriets granskningsrätt samt om möjligheten att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om betalningen av understöd och om tillsynen över användningen av dem. Enligt det föreslagna 20 § 1 mom. lotterilagen skall den

penningspelssammanslutning som bedriver penningautomat-, kasinospel- och spelkasinoverksamhet lägga fram ett förslag för statsrådet om fördelningen av de understöd som skall delas ut av dess avkastning. Penningspelssammanslutningen skall enligt det föreslagna 23 § 1 mom. även betala dessa understöd samt övervaka användningen av dem. För detta ändamål bestäms i det föreslagna 23 § 1 mom. lotterilagen om penningspelssammanslutningens granskningsrätt och ges ett bemyndigande att genom förordning närmare bestämma om betalningen av understöd och tillsynen över användningen av dem.

Riksdagens grundlagsutskott har gett ett utlåtande om regeringens proposition (GrUU 23/2000 rd). I sitt utlåtande förutsätter grundlagsutskottet att flera ändringar görs i förslaget till lotterilag för att förslaget skall kunna behandlas i normal lagstiftningsordning. Enligt utlåtandet vore det lämpligare att antingen föreskriva i lag hur avkastningen skall fördelas mellan användningsändamålen eller att låta riksdagen besluta om frågan i det årliga budgetförfarandet och inte besluta om saken endast genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om återbäringsskyldighet och återkrav i fråga om understöd skall enligt den tolkning som utskottet ger 80 § grundlagen ingå i lag och inte i förordning. Även befogenheterna att utfärda förordning om tillsyn skall preciseras så att befogenheterna och grunderna för parternas skyldigheter framgår av lagen. Penningspelssammanslutningens verksamhet, som bl.a. omfattar att framställa förslag till hur avkastningen skall fördelas, att betala de understöd som beviljas av avkastningen samt att övervaka hur understöden används, skall förstås som en offentlig förvaltningsuppgift. I enlighet med 124 § grundlagen skall samtidigt genom lag bestämmas om garantier för rättssäkerhet och god förvaltningssed i penningspelssammanslutningars verksamhet. I det sammanhanget skall åtminstone föreskrivas hur de allmänna bestämmelserna om förvaltningsförfarande, offentlighet i myndigheternas verksamhet och språket vid myndigheter skall tillämpas på penningspelssammanslutningars offentliga uppgifter.

Med anledning av de synpunkter som framförts i grundlagsutskottets utlåtande har regeringen för avsikt att komplettera regeringens proposition med förslag till lotterilag så att heltäckande bestämmelser om understöd som beviljas av avkastningen av totospel och

om understöd som beviljas av avkastningen av penningautomater, kasinospel och kasinoverksamhet samt om förfarandena i anslutning till dessa understöd kommer att ingå i separata lagar.

Övriga bestämmelser på lagnivå som gäller statsunderstöd enligt prövning

I lagstiftningen finns utöver bestämmelser som grundar egentliga finansieringssystem enskilda bestämmelser om att det av anslag som anvisas i statsbudgeten kan beviljas statsunderstöd för ett visst ändamål. Då är statsunderstödet i övrigt beroende på situation underordnat antingen författningar på lägre nivå än lag eller en myndighets beslut om beviljande av statsunderstöd. Lagar, där möjligheten att ta in ett anslag för statsunderstöd i statsbudgeten konstateras, innehåller i allmänhet inga särskilda bestämmelser om vilket förfarande som skall tillämpas på dessa statsunderstöd eller om tillsynen över hur statsunderstöden används.

Som exempel på bestämmelser som hör till denna grupp kan tas 74 § lagen om räddningsväsendet (561/1999) och 19 § byggnadsskyddslagen (60/1985). I vissa fall bestäms i lagen att ett anslag för statsunderstöd som beviljas för ett visst ändamål tas in i statsbudgeten, men statsunderstödet belopp provas av statsbidragsmyndigheten. En sådan bestämmelse ingår bl.a. i 26 § lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991).

Lagstiftning om statsunderstöd som beviljas ur statliga fonder utanför budgeten

Statsunderstöd beviljas även av medlen i vissa statliga fonder som står utanför budgeten. Då bör bestämmelser om möjligheten att bevilja statsunderstöd ingå i speciallagstiftningen om den aktuella fonden.

Enligt lagen om understöd för reparation av bostäder (1031/1998) beviljas understöd för reparation av bostäder av Statens bostadsfonds medel enligt den bevillningsfullmakt som fastställs i statsbudgeten. Enligt lagen om vissa understöd som betalas ur Statens bostadsfond (657/2000) kan av Statens bostadsfonds medel inom ramen för de bevillningsfullmakter som fastställts i statsbudgeten beviljas understöd för anvisande av bo-

städer åt bostadslösa, för hyreshus med ekonomiska svårigheter samt för det egna kapitalet i bostäder för studerande. Lagarna innehåller mycket täckande bestämmelser om användningsändamålet för understöden, understödstagare, förutsättningar och grunder för beviljande av understöd samt om betalning, övervakning och återkrav av understöd.

Bestämmelser om brandskyddsfonden ingår i lagen om brandskyddsavgift (586/1946). Enligt lagen går intäkterna av den brandskyddsavgift som bärs upp för brandförsäkringspremier till en brandskyddsfond utanför statsbudgeten. Fondens medel går till att främja brand- och räddningsväsendet. Enligt förordningen angående införande av lagen om brandskyddsavgift (512/1947) kan understöd samt bidrag och stipendier ges ur brandskyddsfonden till vissa ändamål som definieras allmänt i förordningen. Enligt 14 § i förordningen meddelar fondens styrelse föreskrifter om dessa understöd liksom även om betalning, uppsägning, återkallande och återindrivning av understöd liksom om annan användning av brandskyddsfondens medel.

Enligt lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966) kan fondens medel användas till att förbättra gårdsbrukets struktur, främja landsbygdnäringarna, förbättra levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna på landsbygden samt främja utvecklandet av dessa åtgärder. Fondens medel kan sålunda även användas till understöd som beviljas i syfte att främja dessa syften. Bestämmelser om användningen av fondens medel för dessa ändamål skall dock utfärdas genom lag. På understöd som beviljas ur fonden tillämpas sålunda i allmänhet lagstiftningen om finansiering av landsbygdsnäringar och det förfarande som iakttas där.

Lagen om statens televisions- och radiofond (745/1998) möjliggör även beviljande av statsunderstöd av fondens medel. Fondens medel kan användas till att finansiera Rundradion Ab:s verksamhet och för övervakningen av att bestämmelserna om televisions- och radioverksamhet följs. Fondens medel kan även i övrigt användas för att främja televisions- och radioverksamheten. Statsrådet beslutar för varje kalenderår i en dispositionsplan om fördelningen av fondens medel för olika ändamål som anges i lag. Lagen innehåller inga närmare bestämmelser om användningen av understöd som beviljas ur fonden, tillsyn över användningen eller återkrav av understöden.

Europeiska gemenskapens lagstiftning

Statsunderstöd kan vara sådant statligt stöd som avses i artikel 87 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, nedan EG-fördraget. Bestämmelser om statligt stöd och om när sådant stöd är tillåtet ingår även i vissa andra artiklar i EG-fördraget. Bestämmelserna i Europeiska gemenskapens härledda rätt och Europeiska gemenskapernas domstols domar liksom även kommissionens rekommendationer om stödjande av näringsverksamhet kan ställa sådana krav på statsunderstöd som betalas ur finska statens budget eller ur en statlig fond utanför budgeten som kompletterar och preciserar bestämmelserna i grundfördraget. Bestämmelserna i EG-fördraget om den inre marknaden inom Europeiska gemenskapen och bestämmelserna i gemenskapens härledda rätt skapar sålunda i vissa fall ramarna för nationella stödssystem. Bestämmelserna i gemenskapsrätten kan ställa detaljerade begränsningar t.ex. för maximibeloppen av offentliga stöd eller allmänt förutsätta att vissa centrala rättsprinciper på den inre marknaden iakttas. Som exempel kan nämnas

— rådets förordning (EEG) nr 1191/69 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar

— rådets förordning (EEG) nr 1107/70 om stöd till transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar

— rådets förordning (EEG) nr 3577/92 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage)

— rådets förordning (EG) nr 1540/98 om fastställande av nya regler för stöd till varvsindustrin.

Bestämmelser om övervakningen av de statliga stöd som avses i artikel 87 i EG-fördraget ingår i artikel 88 i EG-fördraget. Bestämmelser om detaljerade bestämmelser och förfaranden för dess tillämpning ingår i rådets förordning (EG) nr 659/1999. Där ingår bl.a. bestämmelser om anmälan av nytt stöd till kommissionen för granskning, granskningsförfarande samt om undersökning, kontroll, avbrytande av utbetalning och återkrav av stöd som strider mot gemenskapsreglerna liksom även av statligt stöd som använts i strid med kommissionens vill-

kor.

Medlemsstaterna är bundna av den gemenskapslojalitet som går tillbaka på artikel 10 i EG-fördraget vid tillämpningen av dessa bestämmelser och de preciserande rättsprinciperna i gemenskapsrätten samt bestämmelserna i den härledda rätten. Medlemsstaten är skyldig att säkerställa att syftet med gemenskapsrätten genomförs i sin fulla omfattning och effektivt. I praktiken innebär detta att i den normuppsättning som gäller förfarandet liksom även i den nationella lagstiftningen om förutsättningar för beviljande och återkrav av statsunderstöd skall kraven på ett effektivt genomförande av gemenskapsrätten beaktas.

Statsunderstöd som beviljas för investering eller t.ex. produktion av vissa tjänster kan sett ur Europeiska gemenskapsrättens synvinkel omfattas av tillämpningsområdet för bestämmelserna om offentlig upphandling. I synnerhet är det så i fall där statsunderstödet utgör en del av ett avtalsarrangemang, där understödstagaren producerar vissa tjänster. Det kan då bli aktuellt att tillämpa bl.a. rådets direktiv 92/50/EEG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av tjänster. I Finland har gemenskapsrättens regler för offentlig upphandling satts i kraft genom lagen om offentlig upphandling.

Statsunderstöd är även ett sätt att verkställa stöd som helt eller delvis finansieras av Europeiska gemenskapernas medel. Då skall på statsunderstödet tillämpas gemenskapens bestämmelser om EG:s stöd och skydd för Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen, vilka även ställer krav på den nationella lagstiftningen. Bland gemenskapens bestämmelser om skydd för EG:s ekonomiska intressen är i detta avseende rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen särskilt viktig. Den förutsätter att förvaltningsrättsliga regelbrott eller försummelser som skadar gemenskapernas ekonomiska intressen beläggs med ändamålsenliga administrativa påföljder i medlemsstaterna. Dessa bör minst innebära att en ekonomisk förmån som tagits emot utan grund betalas tillbaka.

Om verkställighet och administrering av EG:s stöd och jordbruksstöd och nationella stöd i anslutning till dessa finansieringssystem som betalas ur Europeiska gemenskapernas strukturfonder har stiftats speciallagar i Finland. Centrala lagar som ansluter sig till den nationella verkställigheten av program

som verkställs med medel ur Europeiska gemenskapernas strukturfonder samt nationella medel är lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999), lagen om den nationella förvaltningen av programmen för strukturfonderna (1353/1999) samt lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar (45/2000). Till lagstiftningen om jordbrukets finansieringssystem hör också lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1059/1994) och lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik (1100/1994). På förfarandet och övervakningen samt återkrav i anslutning till jordbruksstöd tillämpas lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringsar (1336/1992). I dessa lagar finns detaljerade bestämmelser bl.a. om olika stödformer samt om beviljande, betalning, övervakning och återkrav av stöd. Bestämmelserna täcker dock inte gemenskapens alla stödformer eller verkställer allmänt kraven på ett förvaltningsrättsligt skydd för gemenskapernas ekonomiska intressen i enlighet med rådets förordning (EG, Euratom) 2988/95.

Beslut av statsrådet eller ett ministerium

Den enda normuppsättning som är allmänt tillämpbar på statsunderstöd är statsrådets allmänna beslut. Det tillämpas då statsbidrag som beviljas enligt prövning ges av ett anslag som upptagits i statsbudgeten eller ur en statlig fond utanför budgeten. Statsrådets allmänna beslut är vad tillämpningsområdet beträffar sekundärt i förhållande till andra bestämmelser och administrativa föreskrifter. Styrelsen av statsunderstöd enligt prövning är beroende av budgeten och statsrådets allmänna beslut då inga bestämmelser eller särskilda föreskrifter har utfärdats om statsunderstöd enligt prövning. Statsrådets allmänna beslut skall dock i tillämpliga delar iakttas även i fråga om andra statsunderstöd än sådana som är beroende av prövning, om inga motsvarande bestämmelser eller föreskrifter har utfärdats om dessa statsunderstöd. Statsrådets allmänna beslut har utfärdats med stöd av statsrådets allmänna behörighet. I statsrådets allmänna beslut finns föreskrifter om beviljande av statsunderstöd, användning av statsunderstöd, betalning av statsunderstöd och tillsyn över användningen av statsunderstöd. Det innehåller också principer som all-

mänt styr den myndighetsprövning som gäller beviljande av statsunderstöd eller beloppet av det understöd som skall beviljas.

Regleringen av beviljande, betalning, villkoren för och tillsyn över användningen samt återkrav av understöd grundar sig i allmänhet på ett beslut av statsrådet eller ett ministerium om verkställigheten av varje budgetmoment som innehåller medel som är avsedda för statsunderstöd enligt prövning. Dessa beslut har utfärdats med stöd av statsrådets allmänna behörighet och den sedvanerättsliga normgivningsbehörighet som under historiens gång utvecklats i konstitutionell praxis. Till sin rättsliga karaktär är dessa beslut statsråds- eller ministerieförordningar och de kan utfärdas med stöd av 7 c § lagen om statsbudgeten. Besluten kallas vanligen allmänna villkor för statsunderstöd. Syftet med dem är att komplettera de bestämmelser om användningsändamålet för och mottagare av statsunderstöd som ingår i riksdagens budgetbeslut. I beslut om allmänna villkor för statsunderstöd finns bl.a. bestämmelser om för vilket användningsändamål statsunderstöd kan beviljas, allmänna villkor för beviljandet av statsunderstöd, statsunderstödsstagare, ansökan om, beviljande och betalning av statsunderstöd, villkor som skall iakttas vid användningen samt tillsyn över användningen av statsunderstöd. I beslutet kan ingå bestämmelser om att statsrådets allmänna beslut i övrigt skall tillämpas på statsunderstödet. Sådana beslut är bl.a.

— statsrådets beslut om stödjande av skärgårdstransporter (331/1982)

— statsrådets beslut om understöd som beviljas för stödjande av skärgårdstrafiken (250/1986)

— statsrådets beslut om statsbidrag till rådgivningsorganisationer för landsbygden (1472/1992)

— statsrådets beslut om allmänna villkor för bidrag och lån som beviljas för teknologisk forskning och utveckling (461/1998)

— handels- och industriministeriets beslut om användningen av det statliga stöd som skall beviljas branschvis för främjande av export som genomförs i form av gemensamma projekt (21/022/1999)

— handels- och industriministeriets beslut om statligt understöd för tryggnad av varvsindustrins konkurrensbetingelser (8/1999)

— undervisningsministeriets beslut om villkor för beviljande, användning och utbetalning av statsunderstöd för hemslöjds- och konstindustriorganisationer och organisationer som bedriver rådgivning i huslig ekonomi (13.3.1997).

Ministeriernas beslut om allmänna villkor för statsunderstöd

Utöver statsrådets och olika ministeriers beslut om villkor för statsunderstöd, som ställts för varje budgetmoment särskilt, har vissa ministerier genom sina beslut förstärkt ett ministeriums allmänna villkor för statsunderstöd. Dessa är administrativa föreskrifter som fastställts genom beslut av ministeriet. Allmänna villkor för statsunderstöd har bl.a. fastställts vid undervisningsministeriet. Ett ministerium som verkar som statsbidragsmyndighet kan då genom sitt beslut bevilja statsunderstöd även utan de närmare statsunderstödsvillkor som fastställts för varje enskilt moment i budgeten. Ministeriebeslutet om allmänna villkor för statsunderstöd tas då genom en hänvisning med i statsunderstödsbeslutet. Syftet med de allmänna statsunderstödsvillkor som ministeriet fastställer är att genomdriva kraven i statsrådets allmänna beslut.

2.2. Praxis

Statsunderstöd i budgeten

Statsbudgeten utgör grunden för rutinerna vid beviljande och betalning av statsunderstöd. Statsunderstöd beviljas inom ramen för anslag som upptagits i statsbudgeten även då det inte finns normer om statsunderstöd på lag- eller förordningsnivå eller i beslut av statsrådet eller ett ministerium. Även i sådana statsunderstöd enligt prövning som regleras genom lag utgör budgeten i praktiken den centralaste utgångspunkten för styrningen av beviljande och användning av statsunderstöd. Det användningsändamål för vilket statsunderstöd kan beviljas bestäms sålunda i statsbudgeten.

Riksdagens budgetbeslut består av anslaget, anslagets användningsändamål och andra motiveringar enligt budgeten. I praktiken framgår dessa av momentets namn och det

anslag som beviljas under momentet samt av det användningsändamål som skrivits in i momentets beslutsdel samt eventuella andra motiveringar. Enligt 8 § budgetlagen omfattar riksdagens beslut om godkännandet av statsbudgeten också de motiveringar i budgetpropositionen som är avsedda att vara riksdagens ställningstaganden, om inte riksdagen beslutar annat därom.

Riksdagen har i samband med motiveringen till budgeten godkänt de standardmoment som skall användas vid grupperingen av utgiftsmomenten och som beskriver utgifternas huvudsakliga natur. Under konsumtionsutgiftsmomenten budgeteras utgifter, för vilka staten i vederlag får produktionsfaktorer som skall användas under finansåret, t.ex. arbetsinsatser, varor och tjänster. I konsumtionsutgiftsmomenten ingår även omkostnadsmoment, under vilka omkostnadsutgifterna för statens ämbetsverk och inrättningar budgeteras. Sådana är avlönings- och andra konsumtionsutgifter samt utgifter som orsakas av statens verksamhet eller ansluter sig till den och som inte skall räknas till överförings- eller investeringsutgifter. Under momenten för överföringsutgifter budgeteras utgifter, för vilka staten inte får omedelbart vederlag. Överföringsutgifterna grupperas enligt beskaffenhet närmare i statsbidrag till kommuner och samkommuner, statsbidrag till näringslivet och statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund. Under investeringsutgifter budgeteras utgifter för vilka staten i vederlag får produktionsfaktorer med lång verkningstid eller finansieringsanspråk, för vilka staten får inkomst eller annan nytta under flera finansår. Under övriga utgifter budgeteras utgifter som inte hänför sig till konsumtions-, överförings- eller investeringsutgifter.

Statsunderstöd hör i grupperingen enligt utgiftens beskaffenhet till överföringsutgifter. De skall i allmänhet grupperas enligt mottagare på ovan beskrivet sätt. Momentindelningen i budgeten hör samman med definitionen av användningsändamålet för utgifterna. Anslag som avses för överföringsutgifter får inte användas till konsumtionsutgifter och anslag som beviljats för konsumtionsutgifter får inte användas till överföringsutgifter, om inget annat bestäms i motiveringen till momentet. Dessutom har för omkostnadsmoment, moment för konsumtionsutgifter för avgiftsbelagd serviceverksamhet och för vis-

sa moment för placeringsutgifter definierats till vilka användningsändamål de anslag som budgeterats under momenten får användas utan särskilt omnämnande i motiveringen till momentet. Det principiella målet för överföringsutgifter är att lagstadgade överföringsutgifter och överföringsutgifter som är beroende av prövning skall budgeteras under olika moment. Denna princip är dock inte en bindande regel utan avvikelser från den kan göras i budgeten. I praktiken finns dock flera s.k. blandmoment för överföringsutgifter, under vilka budgeteras både statsbidrag enligt prövning och lagstadgat statsbidrag. I budgeten kan även inrättas sådana blandmoment i vilka det är möjligt att från ett moment för omkostnadsutgifter eller andra konsumtionsutgifter även bevilja understöd som räknas till överföringsutgifter.

I budgeten kan man i motiveringen till anslaget alltså besluta att det anslag som tagits upp under momentet får användas till betalning av statsunderstöd för ett bestämt användningsändamål. I budgeten kan även beviljas en i fråga om belopp och användningsändamål begränsad fullmakt att ingå avtal och förbindelser som hänför sig till statsunderstöd. Med stöd av speciallagstiftningen om fonder kan man i budgeten dessutom bestämma att medel i en fond som står utanför statsbudgeten skall användas till statsunderstöd.

Enligt 9 § budgetlagen kan i motiveringarna i budgeten tas in dispositionsplaner i vilka det bedöms hur anslaget under respektive moment skall fördelas mellan olika användningsändamål. Om inte något annat följer av motiveringarna i budgeten, kan de markbelopp som anges i dispositionsplanerna överskridas inom ramen för de ändamål som anges i dem och anslagen under momenten enligt vad som närmare stadgas genom förordning. I budgetförordningen bestäms att en ändring av den detaljerade indelningen i budgeten som avser en ändring av markbeloppen i dispositionsplanen skall undergå utlåtandeförfarande i finansministeriet. Om det ministerium som föreslår ändringen inte nöjer sig med finansministeriets utlåtande eller inte anser sig kunna avstå från sin framställning, skall saken föras till statsrådets finansutskott.

Dispositionsplanen kan även användas i beslutsfattande om statsunderstöd. I beslutsdelen till ett moment kan sålunda anvisas anslag för beviljande av statsunderstöd till så-

dana mottagare som nämns i dispositionsplanen eller så får anslaget användas till betalning av understöd som orsakas av användningsändamål som räknas upp i dispositionsplanen.

I beslutdelen till ett moment kan beslutas att anslaget får användas till att stöda vissa statsunderstödstagare eller till att betala understöd till vissa statsunderstödstagare för vidarebefordran. I beslutdelen till ett moment kan också ett ganska detaljerat beslut fattas om för vilket användningsändamål statsunderstöd kan beviljas, om statsunderstödstagare samt om godtagbara kostnader.

I momentets beslutsdel kan även beslutas om att anslaget på villkor eller grunder som statsrådet eller ett ministerium särskilt bestämmer får användas till betalning av statsunderstöd för ett visst användningsändamål. Då har ofta utfärdats ett beslut antingen av statsrådet eller av ett ministerium där närmare bestämmelser om omständigheter i anslutning till statsunderstödet ingår. Dessa beslut har beskrivits ovan i punkten lagstiftning. Statsbidragsmyndighetens beslut

Inom gränserna för besluten i statsbudgeten samt med stöd av eventuella författningar fattar den myndighet som beviljar statsunderstöd ett beslut genom vilket en viss penningssumma på de villkor som anges i beslutet beviljas en statsunderstödstagare för ett bestämt användningsändamål.

Beslut som en statsbidragsmyndighet fattar om beviljande av statsunderstöd varierar i fråga om innehåll beroende på statsunderstödet användningsändamål och beskaffenhet. I beslutet bestäms dock ofta även om övervakningen av hur understödet används samt om återkrav av understödet. I beslutet eller som bilaga till beslutet kan tas mycket detaljerade villkor om användningen av statsunderstödet och tillsynen över användningen. Statsunderstödstagaren kan genom olika resultatmålsavtal bindas vid användningen av statsunderstödet. Med statsunderstödstagaren kan även ingås avtal om skötseln av vissa funktioner som stöds genom statsunderstöd. I vissa fall har man omfattat en sådan praxis där statsbidragsmyndigheten formulerar beslutet om beviljande av statsunderstöd som ett privaträttsligt avtal även om det i själva verket är fråga om statsbidragsmyndighetens beslut. När det är fråga om statsunderstöd som beta-

las till utlandet används ofta privaträttsliga avtal i samband med att statsunderstödet beviljas.

Då den myndighet som beviljar statsunderstöd kan ge förbindelser i syfte att bevilja statsunderstöd, fattas ett beslut om beviljande av statsunderstöd med stöd av fullmakten att ingå förbindelser. I beslutet tas in bestämmelser om användningsändamål för statsunderstöd och villkoren för det. Om betalningen av statsunderstödet fattas ett separat utbetalningsbeslut, med stöd av vilket statsunderstödstagaren får medlen till sitt förfogande.

2.3. Bedömning av nuläget

De krav som ställs i grundlagen

Ett centralt problem vid regleringen av statsunderstöd enligt prövning är att inte den nuvarande regleringen och myndighetsrutinerna till alla delar motsvarar kraven på en ändamålsenlig regleringsnivå och tydliga bestämmelser i 80 § grundlagen. Även tryggheten av garantier för god förvaltning enligt 21 § grundlagen kan förutsätta ny lagstiftning.

I lagstiftningen är regleringen av statsunderstöd enligt prövning splittrad och osammanhängande. En del av statsunderstöden enligt prövning beviljas som en del av ett mera omfattande finansieringssystem som ordnats genom speciallagstiftning. Som ett exempel på sådana statsunderstöd enligt prövning kan nämnas de statsunderstöd som hör till statsandelssystemen. En stor mängd statsunderstöd enligt prövning omfattas dock inte av tillämpningsområdet för sådana här finansieringslagar. Bestämmelser om möjligheten att i statsbudgeten ta upp anslag som beviljas i form av statsunderstöd enligt prövning samt om målen för sådana understöd har kunnat tas in i den materiella lagstiftningen. Bestämmelserna är då inte täckande och en stor del av styrningen av myndigheternas verksamhet sker genom förordningar om verkställigheten av anslagen i statsbudgeten och administrativa föreskrifter som utfärdats innan den nya grundlagen trädde i kraft. I speciallagstiftningen regleras oftast endast vissa av de särdrag hos statsunderstöd som beror på målen för den aktuella materiella lagstiftningen. I speciallagstiftningen finns sålunda i allmänhet inga bestämmelser om myndighetsverksamhet och myndighetsförfaranden

som hänför sig till statsunderstöd enligt prövning eller om övriga allmänna frågor om statsunderstöd enligt prövning och om övriga omständigheter som är centrala med avseende på tryggheten av en god ekonomi och garantierna för en god förvaltning.

Vid verkställigheten av statsunderstöd enligt prövning är villkor och begränsningar för statsunderstödsstagare, användningen av statsunderstöd eller verksamhet som stöds genom statsunderstöd eller användningen av sådan egendom vars anskaffning har stötts genom statsunderstöd saker som hör till området för lag. I de allmänna villkoren för statsunderstöd som gäller verkställigheten av statsbudgeten och har fastställts genom beslut av statsrådet och ministerierna samt i de specialvillkor för beviljande och användning av statsunderstöd som ställts i statsunderstödsbeslutet har vanligen ställts sådana villkor. En användning av statsunderstöd i enlighet med lagen och statsbudgeten förutsätter att sådana villkor även i fortsättningen kan ställas för användningen av statsunderstöd och verksamhet som delvis finansieras med statsunderstöd. Genom att ställa villkor och genom deras juridiskt förpliktande karaktär tryggas verkningarna av de avgöranden som fattas underställda riksdagens budgetmakt och sålunda även en god ekonomi och en resultatrik användning av statliga medel.

Till området för lag hör enligt grundlagen grunderna för tillsyn över användningen av statsunderstöd, myndigheternas befogenheter och rätt att få uppgifter samt grunderna för övervakningsförfarandena. Tillsynen över användningen av statsunderstöd grundar sig på de uppgifter som understödsstagaren lämnar till statsbidragsmyndigheten, på uppgifter som statsbidragsmyndigheten fått från andra myndigheter och andra eventuella olika informationskällor samt på de kontroller som statsbidragsmyndigheten utför.

Statsunderstödsstagarens skyldighet att betala tillbaka statsunderstöd som han tagit emot utan grund eller en del av understödet och statsbidragsmyndighetens rätt att antingen helt eller delvis återkräva statsunderstödet omfattas enligt grundlagen klart av området för lag. Samma gäller skyldigheten att betala ränta på ett offentligrättsligt skuldförhållande samt skyldigheten att betala dröjsmålsränta.

De administrativa normerna för statsunderstöd enligt prövning och de förordningar som

numera skall utfärdas motsvarar inte till alla delar grundlagens krav på en ändamålsenlig regleringsnivå. De villkor för användningen av statsunderstöd som förpliktat statsunderstödsstagaren och som skall ställas för användningen av statsunderstöd enligt prövning samt förutsättningarna för och begränsningarna av användningen av egendom som stöds genom statsunderstöd har oftast ordnats endast genom administrativa föreskrifter. Genom dem har dessutom oftast även ordnats myndigheternas rätt att utföra kontroller av statsunderstöden samt att återkräva statsunderstöd som beviljats felaktigt eller till för stort belopp och skyldigheten att betala ränta och dröjsmålsränta på det belopp som återkrävs.

I grundlagen har avsikten även varit att begränsa behörigheten att utfärda förordning så att fullmakten att utfärda förordningar liksom även saker som bestäms genom förordning och gränserna för behörigheten att utfärda förordning framgår tillräckligt klart och entydigt av lagen. Paragraf 7 c i budgetlagen som i fråga om statsunderstöd enligt prövning för närvarande utgör grunden för statsrådets och ministeriernas behörighet att utfärda förordning gäller allmänt normer för användningen av anslag i enlighet med budgeten. Som sådant ger den inte nödvändigtvis på ett tillräckligt exakt sätt behörighet att genom förordning bestämma om skyldigheterna för statsunderstödsstagare vid en ändamålsenlig användning av statsunderstöd.

Oenhetliga förfaringssätt och tillämpningsproblem

Att anvisa anslag som kan beviljas som statsunderstöd enligt prövning är ett av medlen i den samhällspolitik som riksdagen utövar med hjälp av sin budgetmakt. Regleringen av de allmänna förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd enligt prövning och myndighetsverksamheten i anslutning till statsunderstöd enligt prövning samt skyldigheterna för statsunderstödsstagarna hänför sig sålunda direkt till tryggheten av riksdagens budgetmakt. Till förutsättningarna för att riksdagen skall kunna utöva en effektiv budgetmakt hör bl.a. att statliga medel som anvisats för beviljande av statsunderstöd enligt prövning kan användas på ett ekonomiskt effektivt och resultatrikt sätt till de avsedda objekten och att verkställigheten av statsunder-

stöd även i övrigt är ändamålsenlig, effektiv och tillräckligt enhetlig inom ramen för statens budgetekonomi. Enhetliga förfaringssätt tryggar för sin del statsekonomiska intressen samt en lika behandling av statsunderstödsökande och statsunderstödstagare liksom även möjliggör en effektiv och fungerande förvaltning.

Beviljande av statsunderstöd enligt prövning grundar sig huvudsakligen på ändamålsenlighetsprövning. Statsrådet och underlydande statsbidragsmyndigheter som beviljar statsunderstöd samt övervakar användningen av dem har då i allmänhet relativt omfattande möjligheter att använda prövning vid verkställigheten av anslag och fullmakter som får användas till statsunderstöd. Rättsskyddet och jämställdheten för statsunderstödstagare liksom även ett tillräckligt beaktande av hela den offentliga maktens intressen förutsätter dock enhetliga grunder för förfarande och tillsyn över användningen av statsunderstödet samt enhetliga allmänna principer för grunderna för beviljande av statsunderstöd enligt prövning.

Viktiga frågor när det gäller att säkerställa en god ekonomi är de allmänna grunderna för beviljande av statsunderstöd enligt prövning, till vilka i praktiken har räknats bl.a. krav på att det ändamål för vilket statsunderstöd söks skall vara samhälleligt godtagbart, beviljandet av statsunderstödet skall kunna motiveras och vara ändamålsenligt med avseende på det allmänna användningsändamålet för de medel som anvisats för statsunderstöd samt nödvändigheten av statsunderstödet med beaktande av sökandens egna medel och övriga finansieringsmöjligheter. En god ekonomi säkerställs även av principerna för rätt tidpunkt för utbetalningen av statsunderstöd och förutsättningarna för utbetalningen, tillsynen över användningen av statsunderstöd och de kontroller som görs i det syftet samt återbetalning och återkrav av statsunderstöd som betalats felaktigt eller utan grund eller i övrigt till ett för stort belopp.

Dessa allmänna frågor som gäller statsunderstöd enligt prövning har med undantag för enskilda bestämmelser i vissa författningar inom speciallagstiftningen ordnats endast genom beslut om allmänna villkor för olika statsunderstöd som utfärdats av statsrådet och ministerierna, vilka räknas till administ-

rativa normer, och i sista hand genom statsrådets allmänna beslut. När man beaktar vilken betydelse de allmänna frågorna om regleringen av statsunderstöd enligt prövning har för riksdagens budgetmakt och för ett riktigt genomförande av avgöranden som fattats inom ramen för den, kan administrativa normer inte heller till alla delar anses vara en ändamålsenlig nivå för styrningen av myndighetsverksamhet enligt bestämmelserna i 80 § grundlagen.

Den splittrade speciallagstiftningen och bristen på allmänna rättsnormer på lagnivå som kan tillämpas på statsunderstöd som beviljas enligt prövning har orsakat tillämpningssvårigheter vid myndigheter som beviljar statsunderstöd. De oenhetliga förfaringssätt som har utvecklats i enlighet med detta har inte heller tillräckligt kunnat trygga beaktandet av statsekonomiska synpunkter i verksamhet som hänför sig till statsunderstöd. Statsrådets allmänna beslut, som tillämpas som enda allmänna normuppsättning, innehåller föreskrifter som förpliktar de statsbidragsmyndigheter som beviljar statsunderstöd och styr användningen av deras prövningsrätt. Statsrådets allmänna beslut innehåller dessutom normer som statsbidragsmyndigheterna bör ta med i villkoren för det statsunderstöd de beviljar. Systematiken i statsrådets allmänna beslut har i vissa avseenden visat sig vara svår att tillämpa. På grund av sin struktur och i egenskap av en administrativ norm som i allmänhet endast gäller myndigheter anger beslutet inte heller klart vilka krav och skyldigheter som skall ställas på statsunderstödsökande och statsunderstödstagare. Denna omständighet har varit ägnad att försvåra statsunderstödstagarnas möjligheter att få klarhet i vilka krav och skyldigheter som gäller dem.

Det finns praktiska oklarheter i myndighetenas avtalsverksamhet i anslutning till statsunderstöd. Statsbidragsmyndigheterna har i vissa situationer börjat använda en handling som kallas avtal när de ställer och fastställer villkoren för statsunderstöd. Då är det inte alltid klart om det i sista hand ändå är fråga om ett offentligrättsligt rättsförhållande som grundar sig på ett förvaltningsbeslut eller ett egentligt privaträttsligt avtal. Det förekommer även problem när det gäller att skilja mellan statsunderstöden och de köptjänster

som myndigheten anskaffar och som omfattas av bestämmelserna om offentlig upphandling som förutsätter konkurrensutsättning. I vissa fall ingår en myndighet ett avtal om köptjänster även om det i sak är fråga om att bevilja statsunderstöd. Det förekommer även situationer där en myndighet fattar ett statsunderstödsbeslut även om det i praktiken är fråga om ett avtal om köptjänster som borde ha utsatts för konkurrens.

De oenhetliga och delvis motstridiga bestämmelserna och de olika förfaranden som uppstått på basis av dem komplicerar statsunderstödsdagarnas ställning. De kan även utan grund ställa olika statsunderstödsdagare i olika ställning vid förfarandena. De splittrade och bristfälliga bestämmelserna ordnar inte heller systematiskt öppenheten i samband med grunderna för beviljandet av statsunderstöd, beviljandet av statsunderstöd liksom även statsunderstödsvillkoren.

I myndighetsverksamheten kring statsunderstöd har rättskydd inte heller ordnats på förhand eller i efterskott annat än genom allmänna bestämmelser om förvaltningsförfarande och rättskipning. I dem har dock inte kunnat beaktas alla situationer som är typiska för statsunderstöd enligt prövning och där allmänna principer för god förvaltning och gott förvaltningsförfarande måste tillämpas. Statsbidragsmyndigheterna förfogar inte heller över exakta normer som styr förfarande och annan myndighetsverksamhet. Detta är ägnat att försvåra verksamheten vid myndigheter som beviljar statsunderstöd enligt prövning och övervakar hur de används.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål

Uppfyllande av kraven i grundlagen

Det huvudsakliga målet för reformen av regleringen på lagnivå av statsunderstöd enligt prövning är att genomföra de krav som grundlagen ställer på en ändamålsenlig regleringsnivå till de delar det är fråga om behörigheten att utfärda förordning samt grunderna för privata statsunderstödssökandes och statsunderstödsdagares skyldigheter. Dessutom är målet att garantera de i grundla-

gen avsedda garantierna för god förvaltning då myndigheter beviljar och betalar statsunderstöd, övervakar användningen av statsunderstöd samt återbetalar och återkräver understöd samt när utomstående revisorer och andra experter anlitas i myndighetens verksamhet.

Till kraven på god förvaltning hör ansvar vid utövandet av offentlig makt och skötseln av offentliga uppgifter. Vid övervakningen av statsunderstöd är det i vissa situationer nödvändigt att anlita experter utanför statsbidragsmyndigheten eller låta uppgifter i anslutning till övervakning och kontroll skötas av en utomstående revisor. Garantierna för en god förvaltning skall även tryggas då myndighetsuppgifter som innebär utövande av offentlig makt överläts på personer utanför myndigheterna. Skyldighet att redovisa för användningen av offentliga medel hör dessutom till förvaltningsansvaret.

Som garanti för en god förvaltning vid beviljandet av statsunderstöd enligt prövning betonas öppenhet och ett klart och lättfattligt beslutsfattandet. Detta förutsätter att information om ansökan om statsunderstöd ges på ett lämpligt sätt och att beviljandet av statsunderstöd, villkoren för beviljandet och myndighetsverksamheten kring statsunderstöden är offentlig och klar. Till öppenheten hör även att beloppet av beviljat statsunderstöd är offentligt på det sätt som avses i offentlighetslagen.

Fastställande av god ekonomi

Målet med reformen är att främja en god ekonomi vid beviljande och användning av medel som beviljas i form av statsunderstöd enligt prövning samt vid tillsyn över användningen. Till dessa delar är målet för förslaget att på ett så resultatrikt sätt som möjligt främja en effektiv inriktning och användning av de medel som får användas till att bevilja statsunderstöd enligt prövning för objekt som riksdagen bestämmer. Målet för de förslag som främjar kraven på en god ekonomi är i sista hand att trygga riksdagens budgetmakt och verkningarna av den samhällspolitik som förs via den liksom även att de disponibla ekonomiska resurser som får användas för ändamålet är tillräckliga.

En god ekonomi är ett krav som ställs både på statsunderstödssystem och beviljandet och användningen av ett enskilt statsunderstöd enligt prövning samt tillsynen över använd-

ningen. En god ekonomi är en princip som är öppen och i ständig utveckling och vars exakta innehåll fastställs i bestämmelser och föreskrifter som uppfyller olika krav som hör till en god ekonomi samt i de rutiner som genomför dessa. På den allmännaste nivån kan god ekonomi definieras som en ekonomiskt effektiv inriktning och användning av resurserna samt som en möjlighet att följa resursanvändningen och som ansvar vid användningen. Det centrala innehållet i ansvarsriheten är redovisningsskyldighet i fråga om medel som någon har givits i uppgift att förvalta eller använda samt det resultatansvar som eventuellt ingår i detta.

God ekonomi kan enligt en närmare definition omfatta en ekonomiskt effektiv inriktning och användning av resurser samt ändamålsenliga förfaringssätt inom ekonomin. I praktiken definieras en god ekonomi ofta för att principerna för verkningsfullhet eller resultat, effektivitet eller produktivitet och lönsamhet skall iakttas vid resursanvändningen samt för att ändamålsenliga förfaranden som stöder ovan nämnda mål samt säkerställer att redovisningsskyldigheten fullgörs och dokumentationen skall iakttas inom ekonomiförvaltningen. Kraven på god ekonomi i samband med fullgörandet av redovisningsskyldigheten och en ändamålsenlig ekonomiförvaltning är bl.a. god bokföringssed och god revisionssed.

Kraven på en god ekonomi ansluter sig i frågan om statsunderstöd enligt prövning till strävanden efter en ekonomiskt effektiv användning av statliga medel och till att trygga riksdagens budgetmakt. De bestämmelser och förfaringssätt som hör till principerna för en god ekonomi säkerställer att medlen räcker till i önskad omfattning som statsunderstöd enligt prövning och att de medel som riksdagen anvisar för detta blir rätt använda och på ett så verkningsfullt sätt som möjligt. Statliga myndigheter och statsunderstödstagare är även skyldiga att på ett tillförlitligt sätt noggrant utreda användningen av offentliga medel som beviljats och använts som statsunderstöd och de resultat som därigenom uppnåtts.

Syftet med reformen av regleringen av statsunderstöd enligt prövning är inte att göra betydande ändringar i de materiella grunderna för beviljandet av statsunderstöd enligt prövning. Dessa kommer fortfarande att definieras antingen i speciallagstiftning som gäller

statsunderstöd enligt prövning eller i statsbudgeten samt i förordningar av statsrådet som utfärdas med stöd av den föreslagna statsunderstödslagen och styr verkställigheten av budgeten. I reformen samlas de allmänna finansförvaltningsrättsliga principer som styr beviljande och betalning av statsunderstöd klart till lagnivå. Dessutom bestäms i lagen om myndigheternas förfarande och befogenheter när det gäller att bevilja statsunderstöd och övervaka hur de används samt återkräva understödet liksom även om statsunderstödstagarens skyldigheter vid en ändamålsenlig användning av statsunderstödet. Reformen innebär sålunda att de regler och rutiner som redan nu ingår i vedertagen praxis samt i beslut av statsrådet och ministerierna som utfärdats på basis av sedvanerätt och styr verkställigheten av budgeten samlas i en enda allmän lag.

3.2. De viktigaste förslagen

Allmän lag om statsunderstöd enligt prövning

Bestämmelser om de allmänna grunderna för beviljande av statsunderstöd, förfarandet vid ansökan och beviljande, tillsynen över användningen, återbetalning och återkrav jämte påföljder samt sökande av ändring i statsbidragsmyndighetens beslut föreslås i statsunderstödslagen. Lagen samlar som en sekundär allmän lag bestämmelser om statsunderstöd enligt prövning och skyldigheter för statsunderstödstagare i anslutning till dem samt centrala bestämmelser om myndigheternas förfaranden.

Den föreslagna allmänna lagen kan enligt bedömningar bäst främja de centrala målen för reformen. Uppfyllandet av grundlagens krav på en ändamålsenlig regleringsnivå samt en definition av fullmakten att utfärda förordning förutsätter ovillkorligen reglering genom lag. Med hjälp av en allmän lag kan en splittrad och överlappande reglering undvikas samt en jämlik ställning för statsunderstödstagarna bäst främjas. Det är inte heller motiverat att den makt att anvisa medel för beviljande av statsunderstöd enligt prövning som ingår i riksdagens budgetmakt binds vid lagar som skall ges som speciallagstiftning. Vid verkställigheten av riksdagens anslagsbeslut måste lagstiftning med ett allmänt tillämpningsområde vara tillgänglig som norm

för förfarandet.

Tillämpningsområde för statsunderstödslagen

Den föreslagna statsunderstödslagen tillämpas på statsunderstöd som beviljas enligt prövning. I lagen avses med statsunderstöd sådan finansiering som beviljas av anslag som upptagits i statsbudgeten eller ur en fond som står utanför budgeten där rätten att få understöd eller understödets belopp eller användningsändamål beror på statsbudgeten och på det beslut som statsbidragsmyndigheten utgående från den fattar med stöd av sin prövningsrätt och vars syfte är att stöda en verksamhet eller ett projekt. Med statsunderstöd avses inte en ekonomisk förmån som beviljas i form av lån, borgen, garanti eller skattelättnad. Lagens tillämpningsområde omfattar inte heller långivning av statens medel och ränteförmåner i anslutning därtill och inte räntestöd som betalas för krediter som beviljats av kreditinstituts och statens särskilda finansinstituts medel.

Den föreslagna statsunderstödslagen tillämpas till de delar inget annat bestäms om statsunderstöd i speciallagstiftningen. Den allmänna lagen kompletterar sålunda även gällande och eventuellt framtida speciallagstiftning till de delar inga bestämmelser om en fråga som regleras i den allmänna lagen ingår i de aktuella lagarna.

Statsunderstödslagen tillämpas inte på de statsunderstöd enligt prövning som regleras i statsandelagslagstiftningen och omfattas av statsandelssystemet. Utanför lagens tillämpningsområde blir även statsunderstöd som beviljas av avkastningen av penningautomater, kasinospel, kasinoverksamhet eller totospel. Lagen tillämpas sålunda inte på understöd som beviljas av Penningautomatföreningens avkastning och avkastningen av totospel.

Reglering av grunderna för beviljande av statsunderstöd

Allmänna grunder för beviljande av statsunderstöd

I speciallagstiftningen finns bestämmelser om användningsändamålet för statsunderstöd som eventuellt tas upp i budgeten för att anvisas för ett bestämt ändamål, understödsgare och villkoren för beviljande av under-

stöden. Bestämmelserna om statsunderstöd i speciallagstiftningen åsidosätter bestämmelserna i den statsunderstödslag som föreslås. Statsunderstödslagen tillämpas dock på dessa statsunderstöd till de delar inga bestämmelser som avviker från den allmänna lagen ingår i en speciallag.

I statsbudgeten anvisar riksdagen anslag eller fullmakt för beviljande av statsunderstöd samt utfärdar eventuellt närmare föreskrifter om målen för statsunderstödet, villkoren för beviljandet av understödet, understödstagare och andra omständigheter som ansluter sig till användningen av statsunderstödet. Riksdagens budgetbeslut utgör i det föreslagna systemet på samma sätt som nu grunden för statsbidragsmyndighetens prövning i frågor som ansluter sig till statsunderstöd.

I den föreslagna statsunderstödslagen ingår allmänna bestämmelser som styr statsbidragsmyndighetens prövning i fråga om förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd, statsunderstödet belopp, statsunderstödslag och betalning av statsunderstöd och förfaranden som då iakttas.

Statsunderstöd får enligt den statsunderstödslag som föreslås beviljas endast om de allmänna förutsättningarna för beviljandet av statsunderstöd uppfylls. En god ekonomi effektivteras av bestämmelserna om tillsyn över användningen av statsunderstöd och om administrativa åtgärder då felaktigheter eller användning i strid med statsunderstödsvillkoren upptäcks eller misstänks. Lagen definierar statsunderstödstagarens skyldigheter vid användningen av understöd. Statsbidragsmyndigheterna är dessutom skyldiga att på ett lämpligt sätt följa och bedöma statsunderstödens användning och resultat samt verkningar på konkurrensen och olika medborgargrupperns ställning.

Närmare bestämmelser om statsunderstöd

Den föreslagna statsunderstödslagen skapar de allmänna ramarna för en reglering av närmare förutsättningar för beviljande av statsunderstöd och reglering av villkoren för användningen genom förordningar av statsrådet. Detta möjliggör att villkoren för användningen av statsunderstöd kan formuleras som det passar det aktuella statsunderstödet bäst.

Bestämmelser om närmare förutsättningar för beviljande och betalning av statsunderstöd än i budgeten samt om användning i enlighet med budgeten kan med stöd av statsunderstödslagen utfärdas i förordningar av statsrådet. Det är nödvändigt att utfärda förordning då grunderna och villkoren för beviljande och användning av statsunderstöd inte framgår tillräckligt noggrant i budgeten för att statsbidragsmyndigheten skall kunna fatta beslut i ett enskilt fall. I förordningar som utfärdas med stöd av statsunderstödslagen kan tas in bestämmelser om statsunderstödstagare, mera detaljerade grunder för beviljande av statsunderstöd, godtagbara kostnader och verkningar av understödstagarens inkomster liksom även om villkor och begränsningar för användningen av statsunderstöd samt verksamhet som stöds genom statsunderstöd och användningen av statsunderstödd egendom. I förordningar kan även tas in behövliga närmare bestämmelser om de utredningar och uppgifter som statsbidragsmyndigheten skall kräva i samband med ansökan och användning av statsunderstöd.

Förordningar av statsrådet som utfärdas med stöd av statsunderstödslagen hänför sig i allmänhet till ett anslag i budgeten och beredningen och föredragningen av förordningarna hör till det ministerium som ansvarar för fördelningen av anslaget. Lagen ger fullmakt att utfärda förordning om grunderna för beviljande och betalning av statsunderstöd som beviljas inom olika förvaltningsområden samt om sådana villkor för användningen som ställs på statsunderstödstagaren. Förslaget möjliggör en fortsättning av den praxis som redan är vedertagen vid styrningen av statsunderstöd enligt prövning på ett sätt som beaktar kraven i grundlagen.

Användning av statsunderstöd och tillsyn över användningen

I statsunderstödslagen föreslås bestämmelser om statsunderstödstagares skyldighet att använda statsunderstödet i enlighet med dess användningsändamål, att iaktta de villkor för användningen av statsunderstödet som ställs i bestämmelserna i förordningen om statsunderstöd samt statsunderstödsbeslutet samt lämna sådana utredningar om användningen av statsunderstöd som innehåller riktiga och

tillräckliga uppgifter.

Lagen innehåller de bestämmelser om statsbidragsmyndighetens rätt att få uppgifter och rätt att övervaka och kontrollera liksom även om statsunderstödstagarens utredningsskyldigheter vid övervakning och kontroll samt om statsunderstödstagarens skyldighet att bistå vid kontrollerna som behövs för att användningen av statsunderstödet effektivt skall kunna övervakas. De kontroller som behövs vid övervakningen av hur statsunderstödet används och utförs hos statsunderstödstagaren kan enligt förslaget utföras av statsbidragsmyndigheten och en utomstående revisor som den bemyndigar.

Återbetalning och återkrav av statsunderstöd

I statsunderstödslagen föreslås bestämmelser om skyldigheten att återbetala statsunderstöd som betalats utan grund eller till ett för stort belopp och om avbrytande av betalningen av statsunderstödet och om återkrav av redan utbetalt statsunderstöd och om räntepåföljderna. I de bestämmelser som föreslås har statsunderstödstagaren en allmän skyldighet att betala tillbaka statsunderstöd som han fått utan grund, felaktigt eller till ett för stort belopp eller en del av understödet. Statsunderstödstagaren är dessutom skyldig att betala tillbaka statsunderstödet eller en del därav, om det inte kan användas i enlighet med användningsändamålet för statsunderstödet.

Statsbidragsmyndigheterna är enligt den föreslagna statsunderstödslagen skyldiga att driva in statsunderstöd som betalats tillbaka och avsluta utbetalningen av understöd om statsunderstödstagaren vid ansökan om eller användningen av statsunderstödet har gått till väga på ett väsentligen felaktigt eller svikligt sätt. Statsbidragsmyndigheten kan fatta beslut om återkrav enligt prövning av statsunderstöd även vid fel som är väsentliga med avseende på det riktiga användningsändamålet för statsunderstödet. Återkrav enligt prövning är dessutom möjligt då statsunderstödd verksamhet upphör eller överförs på någon annan eller då statsunderstödd egendom säljs eller förstörs. Återkrav enligt prövning blir aktuellt även vid vissa sådana förändringar i omständigheterna som allvarligt stör statsunderstödstagarens möjligheter att uppfylla kraven på en ändamålsenlig användning av statsunderstödet liksom även när Europeiska

gemenskapens lagstiftning så förutsätter. Den föreslagna statsunderstödslagen ger statsbidragsmyndigheten behörighet att fatta beslut om återkrav av statsunderstöd. Återkrav behövs sålunda inte slutgiltigt avgöras vid förvaltningstvistemål. Yrkande på rättelse av statsbidragsmyndighetens beslut om återkrav kan göras hos statsbidragsmyndigheten och ändring i ett beslut om begäran om rättelse söks genom besvär på det sätt som avses i förvaltningsprocesslagen. Statsbidragsmyndighetens beslut om återkrav kan även verkställas genom utsökning.

I statsunderstödslagen föreslås bestämmelser om skyldigheten att betala ränta och dröjsmålsränta på det belopp som återkrävs samt om att den betalningsskyldighet som orsakas av återkravet skall göras skäligare. Lagen innehåller sålunda en allmän bestämmelse som skall tillämpas på återkrav av statsunderstöd och förverkliga den förvaltningsrättsliga skälighetsprincipen. Målet är att genom förslagen å ena sidan säkerställa statsunderstödstagarens rättsskydd och å andra sidan iakttä skälighetsprincipen. Avsikten är dessutom att ge klara möjligheter till återkrav av statsunderstöd som tagits emot felaktigt eller utan grund.

Att få och lämna uppgifter

Bestämmelser om offentlighet och sekretess för statsbidragsmyndighetens handlingar och uppgifter liksom även om uppgifter som lämnas ut om statsbidragsmyndighetens informationsförvaltning och förfaranden ingår i offentlighetslagen. I offentlighetslagen ingår även bestämmelser om statsbidragsmyndighetens rätt att få uppgifter från en annan myndighet och om att lämna ut uppgifter.

I statsunderstödslagen föreslås behövliga bestämmelser om de grunder och uppgifter genom vilka statsbidragsmyndigheten kan få sekretessbelagda uppgifter från andra myndigheter för att kunna sköta sina uppgifter. Rätten att få uppgifter gäller statsunderstödsökandes och statsunderstödstagares ekonomiska ställning och offentliga stöd samt andra omständigheter som har betydelse vid beviljande och betalning av statsunderstöd samt tillsyn över användningen. I statsunderstödslagen föreslås dessutom bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i vissa fall, där utlämnandet av uppgifter inte regleras i offentlighetslagen. Det blir aktuellt

att lämna ut uppgifter till polis- och andra förundersökningsmyndigheter i syfte att utreda eller förhindra ett brott eller för åklagarmyndighetens åtalsprövning, att utföra en myndighetsutredning eller en vetenskaplig undersökning som gäller tillämpningen av den föreslagna statsunderstödslagen eller då Europeiska gemenskapens lagstiftning eller någon annan internationell förpliktelse som är bindande för Finland så förutsätter.

Garantier för en god förvaltning

I statsunderstödslagen föreslås behövliga bestämmelser om garantier för god förvaltning som kompletterar lagen om förvaltningsförfarande och annan allmän förvaltningsrättslig lagstiftning. I lagen tas sålunda in en bestämmelse om skriftlig ansökan om statsunderstöd samt om myndighetens skyldighet att informera om ansökan om statsunderstöd liksom även om partens skyldigheter att lämna utredningar vid ansökan om statsunderstöd eller utbetalning av statsunderstöd samt vid övervakningen av hur statsunderstödet används.

I den föreslagna statsunderstödslagen bestäms om innehållet i statsunderstödsbeslut, informationen om dem och sökande av ändring i dem. I åtgärder som är viktiga för statsunderstödsökanden eller statsunderstödstagaren skall alltid fattas ett motiverat beslut. I lagen bestäms vad som bör framgå av ett beslut om beviljande av statsunderstöd. Parten har rätt att yrka på en rättelse av beslutet hos statsbidragsmyndigheten. Ändring i beslut om rättelseyrkandet får sökas genom besvär enligt vad som anges i förvaltningsprocesslagen. Enligt lagen skall utomstående revisorer och experter iakttä centrala förvaltningsrättsliga bestämmelser i uppdrag som gäller övervakning av statsunderstöd enligt prövning. Revisorer och utomstående experter omfattas av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

En detaljerad utredning över det totala antalet statsunderstöd som hör till tillämpningsområdet för den föreslagna statsunderstödslagen

och ingår i statsbudgeten är beroende av tolkning, eftersom anslaget under vissa moment kan användas både till statsunderstöd enligt prövning och till lagstadgade stöd, ersättningar och understöd liksom även till andra utgifter. Det sammanlagda beloppet av statsunderstöd som hör till lagens tillämpningsområde och betalas endast av statliga medel uppgår i 2000 års budget till uppskattningsvis 12 mrd. mk. Denna uppskattning innebär inte de understöd som hör till statsandelssystemen och andra motsvarande understöd som inte hör till tillämpningsområdet för den föreslagna statsunderstödslagen. Siffran innehåller inte understöd som beviljas av Penningautomatföreningens avkastning och som i 2000 års budget uppgår till ca 1 390 milj. mk. Beloppet innehåller inte heller sådana stöd i statsbudgeten som beviljas av Europeiska gemenskapens medel.

Flest statsunderstöd som hör till statsunderstödslagens tillämpningsområde beviljas inom undervisningsministeriets förvaltningsområde, där det i 2000 års budget finns sammanlagt ca 7 300 milj. mk disponibelt för dessa understöd. Inom utrikesministeriets förvaltningsområde finns sammanlagt ca 2 300 milj. mk disponibelt för statsunderstöd och därmed jämförbara stöd. Den största delen av detta är avsett att användas utanför Finlands gränser. Dessutom finns inom utrikesministeriets förvaltningsområde fullmakter om ca 1 700 milj. mk disponibelt för beviljande av statsunderstöd. Inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde finns anslag om 1 067 milj. mk och fullmakter om ca 1 200 milj. mk disponibelt för beviljande av statsunderstöd enligt prövning. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde finns anslag om sammanlagt högst 480 milj. mk disponibelt för beviljande av statsunderstöd av annan avkastning än Penningautomatföreningens avkastning. Inom förvaltningsområdena för statsrådets kansli och finansministeriet finns inga anslag i 2000 års budget för sådana statsunderstöd enligt prövning som omfattas av statsunderstödslagens tillämpningsområde.

Statsunderstöd beviljas även av medel i statliga fonder utanför budgeten. För understöd som beviljas av Statens bostadsfonds medel finns fullmakter om ca 280 milj. mk disponibelt 2000 för nya understöd som skall betalas ur fonden. Dessutom beviljas lån och ränte-

stöd av fondens medel. Av medlen i gårdsbrukets utvecklingsfond anvisades sammanlagt 545 milj. mk för understöd 2000. Av medlen i brandskyddsfonden finns 32 milj. mk disponibelt för understöd. Av medlen i statens televisions- och radiofond anvisades dessutom ca 13 milj. mk för anskaffningar som görs i understödssyfte.

I den föreslagna statsunderstödslagen begränsas inte jämfört med nuläget möjligheterna att i statsbudgeten ta in anslag för beviljande av statsunderstöd. Genom lagen görs heller inga ingrepp i de detaljerade grunderna för beviljande av statsunderstöd. Lagen har inga verkningar på de belopp som beviljas som statsunderstöd. Lagen påverkar sålunda inte direkt näringslivets, kommunernas och samkommunernas samt hushållens möjligheter att få statsunderstöd.

Syftet med statsunderstödslagen är att främja resultaten vid beviljande och användning av statsunderstöd och i synnerhet en ekonomisk effektivitet och samhällelig verkningsfullhet vid användningen av offentliga medel som beviljas som statsunderstöd. Lagens syfte är dessutom att förhindra att beviljande och användning av statsunderstöd inverkar skadligt på konkurrensen och verksamheten på marknaden. De ekonomiska verkningarna av en effektivare användning av offentliga medel kan dock inte entydigt bedömas. Genom att skadliga verkningar av statsunderstöden förebyggs blir förutsättningarna för en nationalekonomiskt hållbar verksamhet och dess totalekonomiska effektivitet bättre.

Den föreslagna statsunderstödslagen tillämpas främst endast på statliga myndigheters förfarande. I propositionen åläggs myndigheterna inga väsentliga nya skyldigheter som kan orsaka betydande ekonomisk belastning. I propositionen föreslås att ett nytt system för rättelseyrkande tillämpas som ett första skede vid ändringssökande i statsunderstödsärenden. Detta kan i ringa mån utöka arbetsmängden vid statsbidragsmyndigheterna och de kostnader som orsakas av ärendenas behandling, men på motsvarande sätt kan ändringssökande hos förvaltningsdomstolarna tack vare förfarandet till och med antas minska. Ändring i en statsbidragsmyndighets beslut om statsunderstöd enligt prövning söks sällan om man beaktar det totala antalet beslut.

Med stöd av den föreslagna statsunderstödslagen får statsbidragsmyndigheter behörighet att fatta beslut om återkrav av statsunderstöd. Återkrav förs inte som förvaltningsstvist till en förvaltningsdomstol, vilket kan antas underlätta förfarandet och minska de kostnader som förvaltningen åsamkas därav. Bestämmelserna om information i lagen möjliggör delgivning av beslut per post med vanliga brev, vilket möjliggör kostnadsinbesparingar i statsbidragsmyndigheternas verksamhet. Syftet med upphävandet av beslutet om allmänna föreskrifter är att slopa det system med statsbidragskonton som allmänt tillämpats för utbetalningen av statsunderstöd och där statsunderstödet har betalats till ett särskilt statsbidragskonto inom statens betalningsrörelsesystem, från vilket statsunderstödsstagaren har kunnat lyfta understödet. Till följd av bestämmelserna om utbetalning av statsunderstöd i den föreslagna statsunderstödslagen blir systemet med statsbidragskonton överflödigt för tryggheten av statens intressen. Slopandet av statsbidragskontona förenklar kontosystemet inom statens betalningsrörelse och detta kan antas leda till små kostnadsbesparingar när det gäller upprätthållandet och administreringen av kontosystemet. Statsunderstödslagen kan sålunda inte som helhet betraktad bedömas ha några direkta ekonomiska verkningar.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen ingriper inte direkt i statens förvaltningsorganisation. Statsbidragsmyndigheternas uppgifter enligt propositionen motsvarar långt de uppgifter som statsbidragsmyndigheterna även tidigare haft på basis av speciallagstiftning eller administrativa föreskrifter. En ny form av förfarande i den föreslagna statsunderstödslagen är rättelseyrkande hos statsbidragsmyndigheten som ett första skede vid ändringssökande. Statsbidragsmyndigheten får på det sätt som konstateras ovan fullmakt att fatta beslut om återkrav av statsunderstöd. Detta förtydligar och lättar upp förvaltningsförfarandena. Genom propositionen förtydligas och utökas även möjligheterna att anlita utomstående revisorer vid statsunderstödsrevisioner och ex-

perter som statsbidragsmyndigheternas hjälp. Som helhet betraktad har propositionen inga verkningar i fråga om personal.

4.3. Verkningar för olika befolkningsgruppers ställning och miljökonsekvenser

Den föreslagna statsunderstödslagen ingriper inte direkt i möjligheterna att få statsunderstöd för olika projekt och funktioner. Genom lagen styrs i synnerhet det förfarande som skall iakttas i statsunderstödsärenden. I lagen bestäms om rättigheter och skyldigheter för statsunderstödsökande och statsunderstödsstagare samt statsbidragsmyndigheter. I lagen ingår dessutom allmänna principer för förutsättningar och förfaranden vid beviljande av statsunderstöd. Syftet är att på denna punkt främja öppenheten i myndighetsverksamhet som ansluter sig till statsunderstöd och sålunda en jämlik behandling av olika statsunderstödsstagare. Syftet med propositionen är även att effektivisera resultatet och den ekonomiska effektiviteten vid användningen av statliga medel som beviljas som statsunderstöd. Detta möjliggör ett ändamålsenligare beviljande av statsunderstöd än nu. Enligt bedömningar kommer bestämmelserna, som syftar till att begränsa sådana verkningar av statsunderstöd som snedvrider konkurrensen och verksamheten på marknaden, även att förbättra jämlika och likställda möjligheter till en framgångsrik näringsverksamhet. Propositionen har inga direkta miljökonsekvenser. En resultatrik användning av statliga medel som beviljas som statsunderstöd, vilket är målet för propositionen, förbättrar dock indirekt möjligheterna att använda statsunderstöd på ett framgångsrikt sätt även inom miljövärden och vid främjandet av en hållbar utveckling.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Förslaget från arbetsgruppen för reglering av statsunderstöd

Det har länge varit aktuellt i form av olika projekt att stifta en allmän lag som reglerar statsunderstöd som beviljas i samband med andra än lagstadgade statsandelssystem. I synnerhet på 1980-talet var avsikten att ersät-

ta statsrådets beslut om allmänna föreskrifter angående statsbidrag och -understöd med en allmän lag om statsunderstöd. I detta syfte tillsatte finansministeriet 1982 statsbidragsarbetsgrupp I, vars betänkande blev färdigt 1983 (arbetsgruppsbetänkande 1983: FM 39). Utgående från förslagen i betänkandet och utlåtandena om det tillsatte finansministeriet statsbidragsarbetsgrupp II som skulle fortsätta att bereda en allmän lag om statsbidrag. Statsbidragsarbetsgrupp II föreslog i sitt betänkande 1985 (arbetsgruppspromemoria 1985: FM 25) att en statsbidragslag stiftas. Den lag som arbetsgruppen föreslog skulle enligt planerna ersätta statsrådets allmänna beslut och skulle ha varit en allmän lag om statsbidrag jämförbar med lagen om statsandelar och statsunderstöd till kommunerna. Arbetsgruppens betänkande sändes ut på en omfattande remiss. Under remissbehandlingen fick förslaget delvis ett motstridigt mottagande. Arbetsgruppens förslag ledde inte sedermera till att regeringen avlät någon proposition.

Finansministeriet tillsatte den 8 maj 2000 en arbetsgrupp för reglering av statsunderstöd som fick i uppgift att klarlägga hur statsunderstöd enligt prövning regleras och hur regleringen behöver utvecklas sett mot bakgrunden av de krav som den nya grundlagen och en god skötsel av statens ekonomi ställer. Arbetsgruppen hade enligt uppdrag till uppgift att bereda behövlig allmän lagstiftning om statsunderstöd i form av en regeringsproposition. Arbetsgruppen har bestått av representanter för finansministeriet, justitieministeriet, handels- och industriministeriet och undervisningsministeriet. Arbetsgruppen har haft kontaktpersoner vid alla ministerier. Arbetsgruppen har även ordnat diskussionsmöten under arbetets gång. Det förslag till statsunderstödslag som arbetsgruppen för reglering av statsunderstöd lagt fram i form av en regeringsproposition blev klart den 18 december 2000.

5.2. Utlåtanden

Utlåtanden om det förslag till regeringens proposition till riksdagen med förslag till statsunderstödslag och lag om ändring av 7 c § lagen om statsbudgeten som utarbetats av arbetsgruppen för reglering av statsunderstöd begärdes av alla ministerier och Finlands Kommunförbund samt Industrins och

Arbetsgivarnas Centralförbund rf. När ministerierna beredde sina utlåtanden ombads de begära utlåtanden av de myndigheter inom deras förvaltningsområden som beviljar statsunderstöd enligt prövning och dessutom enligt egen prövning av sådana instanser till vilka statsunderstöd beviljas inom ministeriets förvaltningsområde. Utlåtanden erhöles av alla ministerier och Finlands Kommunförbund. Som bilaga till undervisningsministeriets utlåtande lämnades även utlåtanden av de myndigheter som beviljar statsunderstöd inom undervisningsministeriets förvaltningsområde och dessutom utlåtanden av Finlands Idrott rf och Finlands Ungdomssamarbete – Allians rf. Synpunkter som framförts i utlåtanden som de andra ministerierna begärt och fått har refererats i ministeriernas utlåtanden.

I utlåtandena har man ansett att det är synnerligen nödvändigt att det stiftas en allmän lag om de allmänna grunderna och förfarandena för beviljande, utbetalning, användning och övervakning av användningen samt återkrav av statsunderstöd enligt prövning vilka inte hör till de understöd som regleras i statsandelslagarna. I flera utlåtanden har man påskyndat överlåtandet av förslaget till statsunderstödslag till riksdagen. I utlåtandena har det ansetts att en sekundär allmän lag om statsunderstöd bringar klarhet i myndigheternas förfaranden och statsunderstödstagarens rättigheter och skyldigheter.

I utlåtandena har man på ett omfattande sätt och ofta mycket detaljerat behandlat speciallagstiftningen och förordningarna samt de administrativa föreskrifterna om statsunderstöd liksom budgeteringen av de anslag som anvisas för statsunderstöd och förfarandena och de praktiska problemen i anslutning till statsunderstöden. I flera utlåtanden har det framförts detaljerade anmärkningar och förslag gällande bestämmelserna i den föreslagna statsunderstödslagen och deras motivering. Man har ansett det vara speciellt nödvändigt att precisera förhållandet mellan statsunderstödslagen, som är avsedd att vara en sekundär allmän lag om statsunderstöd, och de nu gällande speciallagarna såväl genom preciseringar i den föreslagna statsunderstödslagen och dess motivering som genom senare ändringar i speciallagstiftningen. I flera utlåtanden har man likaså ansett det vara viktigt att statsbidragsmyndigheten vid behov har möjlighet att granska ekonomin

och verksamheten hos den instans för vars projekt eller verksamhet statsunderstödsstagen i enlighet med statsunderstödsbeslutet har ställt statsunderstödet till förfogande. Möjligheten att bevilja statsunderstöd för att användas inom ett projekt eller en verksamhet som genomförs av någon annan instans och som fyller ändamålet enligt statsunderstödsbeslutet har i vissa fall ansetts vara ett nödvändigt förfarande. Anmärkningarna gällande den föreslagna statsunderstödslagen och dess motivering har beaktats i mån av möjlighet.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Riksdagen behandlar regeringens proposition med förslag till lotterilag samt till vissa lagar som har samband med den. Riksdagens grundlagsutskott har i sitt utlåtande (GrUU 23/2000 rd) förutsatt flera ändringar i förslaget till lotterilag för att det skall kunna behandlas i normal lagstiftningsordning. De förutsatta ändringarna gäller även regleringsnivån på övervakningen av understöd som beviljas av avkastningen från en penning-spelssammanslutning som bedriver penning-automat-, kasinospels- och spelkasinoverksamhet och penning-spelssammanslutningens verksamhet vid beviljande av understöd och tillsynen över användningen.

Regeringen har för avsikt att komplettera regeringens proposition med förslag till lotterilag så att heltäckande bestämmelser om understöd som beviljas av avkastningen av totospel och om understöd som beviljas av avkastningen av penningautomater, kasinospel och kasinoverksamhet kommer att ingå i separata lagar. I enlighet med detta hör dessa understöd inte till den föreslagna statsunderstödslagen tillämpningsområde. Om bestämmelser om understöd som beviljas av avkastningen från penning-spelssammanslutningar som bedriver penningautomats-, kasinospels- och spelkasinoverksamhet inte tas in i speciallagstiftning som ansluter sig till lotterilagen och som gäller understöd som beviljas av avkastningen av vissa penning-spel måste det med tanke på att statsunderstöd skall ha en täckande reglering på lagnivå anses vara nödvändigt att ovan nämnda begränsning av tillämpningsområdet stryks i den statsunderstödslag som föreslås. Till övriga delar är inte regeringens proposition med förslag till statsunderstödslag och lag om ändring av 7c § lagen om statsbudgeten bunden vid regeringens proposition med förslag till lotterilag. Nämda proposition och denna proposition kan behandlas och de lagar som föreslås i propositionerna kan sättas i kraft oberoende av varandra.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Statsunderstödslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Tillämpningsområde.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om statsunderstödslagens tillämpningsområde. I paragrafen anges i synnerhet de funktioner på vilka lagen enligt förslaget skall tillämpas. Bestämmelser om lagens förhållande till andra författningar föreslås däremot i 3 §. Enligt förslaget till 1 mom. föreskrivs i statsunderstödslagen om grunderna för beviljande av statsunderstöd och om de förfaranden som hänförs sig till statsunderstöd. Statsunderstöd betyder vanligen ett ekonomiskt stöd där beviljandet eller bestämmandet av det belopp som beviljas baserar sig på myndigheternas prövning. Statsunderstöd skiljer sig alltså från statsandelar som beviljas enligt en i lag fastställd beräkningsgrund och andra motsvarande lagstadgade statsbidrag liksom från lagstadgade stöd, ersättningar och andra förmåner. Den föreslagna statsunderstödslagen skall tillämpas på statsunderstöd enligt prövning. I lagen avses med statsunderstöd enligt prövning även sådana på lag grundade statsunderstöd där rätten att få understöd och den detaljerade grunden för bestämmandet av det belopp som beviljas inte är lagstadgad. Myndigheten har då prövningsrätt med avseende på antingen huruvida understöd skall beviljas eller understödsbeloppet. De statsunderstöd som faller inom lagens tillämpningsområde definieras närmare i förslaget till 3 §. Avsikten är att lagen skall vara en allmän lag om de förfaranden som hänförs sig till statsunderstöd samt om grunderna för myndigheters och enskildas rättigheter och skyldigheter.

I 1 mom. föreslås att statsunderstöd definieras som en form av stöd som beviljas av allmänna medel. Statsunderstöd är enligt momentet finansiering med karaktären av stöd som beviljas för att understöda en viss verksamhet eller ett visst projekt. Utmärkande för statsunderstöd är understödets syfte och prestationens karaktär av stöd samt att under-

stödstagaren får finansiering av statliga medel. Finansiering betyder då att pengar eller annan egendom som direkt kan räknas som finansieringstillgångar överförs till mottagaren. Att identifiera och särskilja statsunderstöd från andra åtgärder är i praktiken viktigt för att man skall kunna säkerställa att på respektive åtgärd tillämpas utan svårighet just de normer som är tillämpliga på den.

Statsunderstöd är på grundval av momentet alltid stöd som beviljas i form av finansiering. Om en myndighet i syfte att understöda någon förvärvar eller producerar tillgångar som sedan överläts mot ett vederlag som är lägre än det gängse värdet eller utan vederlag till förmånstagaren, är det inte fråga om statsunderstöd enligt denna lag, och lagen skall inte tillämpas på sådana åtgärder. Arbeten som utförs för statens räkning och därefter överläts till förmånstagaren används som stödform t.ex. inom närområdessamarbetet och i fråga om miljöarbeten.

I 2 mom. föreslås en sådan precisering att statsunderstödslagens tillämpningsområde omfattar statsunderstöd som beviljas av statliga medel ur olika källor och i olika former. Lagen tillämpas när statsunderstöd beviljas av ett anslag som tagits in i statsbudgeten eller ur en statlig fond utanför statsbudgeten. Lagen tillämpas också när det genom ett fullmaktsförfarande i statsbudgeten beviljas fullmakt att ingå avtal eller förbindelser om statsunderstöd enligt lagen.

I 3 och 4 mom. föreslås bestämmelser om tillämpning av statsunderstödslagen på statsunderstöd som beviljas för att användas utanför Finlands gränser och om avgränsning av tillämpningsområdet med avseende på internationellrättsliga förpliktelser. När en finsk statlig myndighet beviljar statsunderstöd använder den statliga medel. Det är alltså fråga om en offentligrättslig åtgärd som ansluter sig till verkställigheten av en dispositionsplan i statsbudgeten eller en dispositionsplan för en statlig fond utanför budgeten. Till statsunderstöd som beviljas för att användas utomlands hänförs sig alltså samma krav på tryggnad av riksdagens budgetmakt och en effektiv och ekonomisk användning av statens medel samt en god skötsel av statens fi-

nanser i övrigt som gäller statsunderstöd som beviljas för att användas i Finland. Av denna anledning är det motiverat att lagen tillämpas även på statsunderstöd som är avsedda att användas utomlands. Däremot är det inte motiverat att tillämpa lagen på finansiering som grundar sig på en internationellrättslig förpliktelse som är bindande för Finland.

I 1 § 3 mom. statsunderstödslagen föreslås därför att lagen tillämpas också på statsunderstöd som beviljas för att användas utanför Finlands gränser, om inte något annat bestäms i någon annan lag. I en annan lag kan man sålunda genom en uttrycklig bestämmelse helt eller delvis utesluta att statsunderstödslagen tillämpas på statsunderstöd som beviljas för att användas utomlands. Momentet betyder också att lagen är sekundär i förhållande till speciallagstiftning om statsunderstöd som beviljas för att användas utomlands. Om någon annan lag innehåller bestämmelser om dylikt understöd, är det alltså de bestämmelserna som skall tillämpas. Om något understöd regleras uttömmande i speciallagstiftning, tillämpas inte statsunderstödslagen till någon del på det.

I fråga om statsunderstöd som beviljas för att användas utomlands tillämpas statsunderstödslagen dock endast i tillämpliga delar på det sätt som begränsas av bestämmelser i internationell rätt. Vid utövande av offentlig makt iakttas i allmänhet territorialprincipen, enligt vilken en främmande stats myndigheter inte kan utöva offentlig makt på en annan stats område. Ett beslut som en främmande stats myndighet fattat är inte heller utan särskilda legaliseringsåtgärder verkställbart i en annan stat. Av den internationella offentliga rätten och bestämmelserna om erkännande av förvaltningsmyndigheters beslut följer sålunda vissa begränsningar för tillämpningen av statsunderstödslagen. Enligt den internationella privaträtten får anspråk som baserar sig på ett avtal i allmänhet ett relativt sett effektivare rättsskydd och verkställighetshjälp än beslut som fattats av en annan stats förvaltningsmyndigheter. Av denna anledning har i lagen intagits vissa specialbestämmelser om statsunderstöd som beviljas för att användas utomlands.

I 3 mom. anges hur statsunderstödslagen skall tillämpas i en sådan speciellsituation då finansiering med karaktären av stöd som skall räknas som statsunderstöd beviljas en

främmande stat och dess organ samt mellanstatliga internationella organisationer, och finansieringen i fråga inte faller inom tillämpningsområdet för internationell offentlig rätt. Rättsförhållanden till främmande stater och internationella organisationer som de bildat hör till området för internationell offentlig rätt. Internationella rättssubjekt kan dock ingå privat rättsliga förbindelser. Av principerna för internationell rätt följer då att de privaträttsliga förbindelserna uppvisar vissa särdrag. En enskild stats interna rättsnormer är då inte tillämpliga och de flesta av statsunderstödslagens bestämmelser kan alltså inte tillämpas på rättsförhållanden som gäller denna typ av statsunderstöd.

När understöd beviljas är det dock fråga om ett beslut av en finsk statlig myndighet som ansluter sig till verkställandet av en dispositionsplan i statsbudgeten eller en dispositionsplan för medel ur en statlig fond utanför statsbudgeten. Internationella offentliga rättssubjekt kan dock stå i privaträttsliga förhållanden. Enligt 3 mom. tillämpas på statsunderstöd vars mottagare är en instans som är ett internationellt offentligt rättssubjekt endast de bestämmelser i statsunderstödslagen som gäller grunderna för beviljandet av statsunderstöd. Tillämplig blir också den bestämmelse i statsunderstödslagen som dessutom berättigar statsbidragsmyndigheten att ingå ett privaträttsligt avtal med en mottagare utomlands om villkoren för användningen och övervakningen av statsunderstödet.

I 4 mom. föreslås för tydlighetens skull att statsunderstödslagen inte skall tillämpas på finansiering som beviljas på grund av en internationell förpliktelse som är bindande för Finland. Med en internationell förpliktelse som är bindande för Finland avses statsfördrag och andra i 94 § grundlagen avsedda internationellrättsliga förpliktelser, t.ex. FN:s säkerhetsråds beslut som är förpliktande för medlemsstaterna. I praktiken är det då ofta fråga om bistånd till en främmande stat i anslutning till utvecklingssamarbete eller understöd till en annan stat eller dess myndigheter i anslutning till närområdessamarbete eller till ett motsvarande organ hos ett internationellt rättssubjekt. Finansiering som grundar sig på en internationellrättslig förpliktelse är inte sådant statsunderstöd som avses i statsunderstödslagen. Avsikten är att den föreslagna lagen inte till någon del skall tillämpas på finansiering som föreskrivs i en

internationellrättslig förpliktelse som är bindande för Finland.

2 §. *Tillämpning på stöd som beviljas av Europeiska gemenskapens medel eller Europeiska unionens andra medel.* I paragrafen föreslås att 8—37 § statsunderstödslagen skall tillämpas på stöd som beviljas av Europeiska gemenskapens medel eller Europeiska unionens andra medel, om inte något annat följer av någon annan lag eller av Europeiska gemenskapens lagstiftning. Med stöd som beviljas av Europeiska gemenskapens medel eller Europeiska unionens andra medel avses i synnerhet understöd, lån och annan finansiering, borgen, betalningslättnad och andra ekonomiska förmåner som beviljas i Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller i någon av Europeiska gemenskapens, Europeiska atomenergigemenskapens eller Europeiska kol- och stålgemenskapens specialbudgeter eller ur en fond som administreras av nämnda gemenskaper. I definitionen förbereder man sig också på att sådant stöd kan beviljas av andra medel som administreras av en institution eller ett organ hos Europeiska unionen.

Bestämmelser om stödssystem som helt eller delvis finansieras ur Europeiska gemenskapens strukturfonder och med Europeiska unionens andra medel och till dem hörande statsunderstöd som beviljas, ur statsbudgeten eller en statlig fond utanför statsbudgeten ingår i lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar, lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar samt lagen om den nationella förvaltningen av programmen för strukturfonderna. Nämnda lagstiftning tillämpas dock endast på de av Europeiska gemenskapens stödformer som omfattas av lagarnas tillämpningsområde. Den nationella administreringen av stöd som beviljas av Europeiska gemenskapens medel eller Europeiska unionens andra medel kräver dessutom som stöd en allmän lag, som tillämpas sekundärt på alla stöd som beviljas av unionens medel. Med hjälp av den kan man ordna verkställigheten av stödet när det inte någon annanstans bestäms om den nationella administreringen av det aktuella stödet från Europeiska unionen.

Med stöd av paragrafen kan det vid behov bestämmas om de närmare grunderna för beviljandet av stöd som beviljas av Europeiska gemenskapens medel eller Europeiska unionens andra medel och om

villkoren för användningen genom en förordning av statsrådet enligt 8 §. Lagens bestämmelser om beviljande och utbetalning av statsunderstöd, användning av statsunderstöd och övervakning av användningen, återbetalning och återkrav av statsunderstöd samt information och utlämnande av uppgifter liksom om allmän förvaltningsrätt tillämpas i tillämpliga delar även på Europeiska unionens ifrågasvarande stöd. Avsikten är att behöriga statliga myndighet alltid vid behov skall ha rätt att övervaka och kontrollera användningen och återkrav av stöd från Europeiska gemenskapen och andra stöd från Europeiska unionen som den förmedlat, vilket också förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning om skydd av ekonomiska förmåner från Europeiska gemenskaperna.

3 §. *Förhållande till annan lagstiftning.* I paragrafen föreslås bestämmelser om statsunderstödslagens förhållande till andra bestämmelser om statsunderstöd samt till bestämmelser om vissa andra former av offentligt stöd som ligger nära statsunderstöd. I paragrafen föreslås också att stöd, förmåner och understöd som hör till vissa lagstadgade finansieringssystem i sin helhet utesluts från lagens tillämpningsområde.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om statsunderstödslagens sekundära natur. Om det i någon annan lag finns bestämmelser om statsunderstöd som hör till statsunderstödslagens tillämpningsområde, skall de tillämpas i stället för statsunderstödslagens bestämmelser. Lagen skall emellertid tillämpas till den del som speciallagstiftningen saknar bestämmelser om någon omständighet.

Om avsikten är att någon annan lag skall innehålla heltäckande bestämmelser om något statsunderstöd och förfarandena i anslutning därtill, åsidosätts statsunderstödslagen i sin helhet. Som exempel på en lag som skall betraktas som heltäckande kan nämnas partilagen (10/1969). Den innehåller detaljerade bestämmelser om förutsättningarna för beviljandet av partistöd, grunderna för partistödet, användningen av det och övervakningen av användningen. En sådan helhet bestående av speciallagar som skall betraktas som heltäckande bildar även lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen och lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens jord-

brukspolitik. På förfarandet och övervakningen samt återkrav i anslutning till statsunderstöd som regleras i den tillämpas lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnärings. Angående stödsystem som helt eller delvis finansieras ur Europeiska gemenskapens strukturfonder och med Europeiska unionens andra medel och till den hörande statsunderstöd som beviljas ur statsbudgeten eller en statlig fond utanför statsbudgeten, gäller på grund av den föreslagna statsunderstödslagens sekundära natur även i fortsättningen vad som bestäms i lagen om finansiering av landsbygdsnärings, lagen om finansiering av renhushållning och naturnärings samt lagen om den nationella förvaltningen av programmen för strukturfonderna.

I 2 mom. föreslås att statsunderstödslagen inte skall tillämpas som kompletterande norm på statsandelar och understöd som avses i lagstiftningen om statsandelar. Lagstiftningen om statsandelar utgör en helhet där avsikten är att på ett heltäckande sätt reglera de statsandelar som omfattas av systemet och de understöd som kompletterar dem. För att lagens bestämmelser skall tillämpas på dessa understöd förutsätts att det i den lag som gäller statsandelssystemet i fråga genom en hänvisningsbestämmelse sägs att statsunderstödslagens bestämmelser skall tillämpas. Avsikten är att om en sådan hänvisningsbestämmelse saknas skall statsunderstödslagen inte alls tillämpas på de statsandelar och understöd som regleras i de lagar som uppräknas i momentet.

I momentet föreslås dessutom att statsunderstödslagen inte skall tillämpas på understöd som beviljas av avkastningen av penningautomater, kasinospel, kasinoverksamhet eller totospel. Tillhållande av penningautomater och anordnande av kasinospel samt kasinoverksamhet och totospel förutsätter tillstånd enligt lotterilagen. Enligt den proposition med förslag till ny lotterilag som riksdagen behandlar som bäst skall denna verksamhet även i fortsättningen fordra tillstånd och om understöd som beviljas av avkastningen av den skall bestämmas på ett heltäckande sätt i speciallagstiftning. I 3 § 2 mom. statsunderstödslagen konstateras att avsikten är att även i fortsättningen bestämma särskilt om dessa understöd, grunderna för dem och de förfaranden som ansluter sig till dem.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om vissa former av offentligt stöd på vilka statsunderstödslagen inte skall tillämpas i egenskap av sekundär allmän lag. Lagen skall då inte alls tillämpas. De stöd som anges i momentet är inte statsunderstöd enligt denna lag. I fråga om de stöd som anges i momentet förutsätter en tillämpning av lagen att en särskild bestämmelse om saken intas i respektive speciallag. Avsikten är att statsunderstödslagen även till denna del kunde fungera som modell för bestämmelserna om användning, övervakning och granskning av stöd samt om återbetalning och återkrav av stöd. Vid behov kan i speciallagstiftningen också genom en hänvisningsbestämmelse anges för ändamålet lämpliga bestämmelser i statsunderstödslagen som skall tillämpas.

I 3 mom. 1 punkten föreslås att statsunderstödslagen inte skall gälla lagstadgade stöd, ersättningar och förmåner. Det är fråga om lagstadgade stöd, ersättningar och förmåner, om rätten att erhålla dem baserar sig direkt på lag och om det i lagen också bestäms detaljerat om grunden för bestämmandet av beloppet. Den myndighet som beviljar ersättningen, stödet eller förmånen har då ingen prövningsrätt beträffande ändamålsenligheten eller verkställandet av budgeten i fråga om beviljandet eller det belopp som beviljas. Myndighetens uppdrag begränsar sig då till att tillämpa de rättsnormer som gäller ersättningen, stödet eller förmånen och som är förpliktande för staten. Ett sådant lagstadgat stöd eller lagstadgad förmån som avses i momentet är t.ex. studiestöd enligt lagen om studiestöd (65/1994). I lagen om studiestöd bestäms i detalj vem som har rätt att få studiestöd och beloppet av den förmån som beviljas som studiestöd.

Stöd, ersättningar och förmåner är inte lagstadgade på det sätt som avses i punkten, om myndigheten har prövningsrätt baserad på bedömning av ändamålsenligheten t.ex. i fråga om det belopp som skall beviljas, medan lagen i sig innehåller bestämmelser om rätten att erhålla stödet, ersättningen eller understödet i fråga. Exempelvis enligt 26 § lagen om användning av samiska hos myndigheter skall i statsbudgeten upptas ett anslag för statsunderstöd för täckande av de särskilda merkostnader som tillämpningen av lagen medför för vissa kommuner och för extra statsunderstöd som beviljas andra

självstyrelsesamfund som har särskilda merkostnader på grund av tillämpningen av lagen. I 26 § lagen om användning av samiska hos myndigheter bestäms dock inte om beloppet av ersättningen och det extra statsunderstödet och inte om de mottagande instansernas rätt att få ersättningen eller understödet i fråga. Det är inte fråga om sådana lagstadgade stöd, ersättningar och förmåner som avses i 3 § 3 mom. 1 punkten i den föreslagna statsunderstödslagen.

Enligt 3 mom. 2 punkten gäller statsunderstödslagen inte utlåning av statens medel eller ränte- och andra förmåner i anslutning därtill. Om utlåning av statens medel bestäms numera allmänt i lagen om statens långivning och statsborgen (449/1988). Staten stöder företagsverksamhet även med lån enligt lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit- och borgensverksamhet (445/1998). Om stöd som ges i form av lån bestäms också i vissa andra speciallagar, t.ex. aravalagen (1189/1993) och lagen om finansiering av landsbygdsnäringar. Utlåning av statens medel är förknippad med många särdrag jämfört med sådan överföring av en prestation beviljad i form av finansiering som det är fråga om vid statsunderstöd. Därför är det motiverat att det även i fortsättningen föreskrivs särskilt om stöd som ges i form av utlåning. Utlåning är ofta förknippad med räntestöd och dessutom kan återbetalningen av lånet vara förknippad med betalningsansånd eller andra motsvarande ekonomiska förmåner. Det är ändamålsenligt att reglera alla dessa som en helhet och som en del av lagstiftningen om utlåning av statens medel.

Enligt 3 mom. 3 punkten tillämpas inte statsunderstödslagen på statsborgen och statsgaranti. Allmänna bestämmelser om dem ingår bl.a. i ovan nämnda lag om statens långivning och statsborgen. Statsborgen och statsgaranti är också allmänt använda former av statligt företagsstöd. Om statsborgen bestäms bl.a. i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit- och borgensverksamhet, lagen om statsgarantier för vissa näringsgrenar (375/1963) och lagen om statens konsolideringsgarantier (529/1993). Statsgaranti är på motsvarande sätt en viktig stödform som används för att stöda företagsverksamhet. Om statsgaranti bestäms bl.a. i lagen om statsgarantifonden (444/1998) och lagen om exportgaranti

(479/1962). Riksdagen behandlar som bäst regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om exportgarantier (RP 215/2000 rd). I den föreslås att lagen om exportgaranti upphävs och ersätts med en lag om statliga exportgarantier. Statsborgen och statsgaranti är på samma sätt som statens utlåning en form av offentligt stöd som äger klart egna särdrag och som skiljer sig från statsunderstöd. Därför är det även i fortsättningen motiverat att reglera dem som egna helheter separat från regleringen av statsunderstöden.

I 3 mom. 4 punkten föreslås att statsunderstödslagen inte skall tillämpas på räntestöd för krediter som beviljats av kreditinstituts eller statens särskilda finansiella instituts eller bolags medel. Beträffande räntestödet finns det flera olika aktörer, dvs. den myndighet som beviljar räntestödet, det kreditinstitut eller statliga särskilda finansiella institut eller bolag som beviljar krediten samt förmånstagaren. Som stödform avviker räntestödet alltså från statsunderstödet. Det är motiverat att även i fortsättningen föreskriva särskilt om räntestöd. På räntestöd skall numera som allmän lag tillämpas lagen om vissa räntestödslån av kreditanstalters medel (1015/1977).

Att de former av offentligt stöd som anges i 3 mom. 2—4 punkten lämnas utanför statsunderstödslagens tillämpningsområde hindrar inte i sig att man använder ett stöd där statsunderstöd kombineras med räntestöd eller någon annan form av offentligt stöd för att stöda en verksamhet eller ett projekt. I samband med stödet bör man då emellertid eftersträva klarhet i fråga om de olika stödformerna och att bestämmelserna om dem tillämpas korrekt. Ofta innehåller speciallagstiftningen bestämmelser om sådana kombinerade stöd. I en förordning som statsrådet utfärdar med stöd av 8 § kan dessutom bestämmas hur statsunderstödet får kombineras med en form av offentligt stöd som föreskrivs i någon annan lag. Vid behov kan bestämmelser som utfärdas med stöd av 8 § statsunderstödslagen tas in i en förordning som statsrådet utfärdar med stöd av statsunderstödslagen och någon annan lag. Bestämmelser som gäller samma inkomsthelhet kan när verkställigheten av budgeten förutsätter det utfärdas i en och samma författning.

Ekonomiskt stöd och förmåner kan också

beviljas genom betalningslättnad eller betalningsbefrielse i fråga om skatt som uppbärs till staten eller andra fordringar som staten har. Om betalningslättnader och befrielser bestäms särskilt. Betalningslättnader och betalningsbefrielser genomförs på ett sätt som avviker från statsunderstöd. Av denna anledning föreslås i 3 § 3 mom. 5 punkten statsunderstödslagen att lagen inte skall tillämpas på denna typ av ekonomiskt stöd.

Enligt 3 mom. 6 punkten tillämpas statsunderstödslagen inte på sociala understöd, socialförsäkring eller stöd i anslutning till annan lagstadgad social trygghet som ges enskilda. Det är ofta fråga om lagstadgade förmåner som inte kan betraktas som statsunderstöd enligt 1 § 1 mom. statsunderstödslagen.

I sociala understöd, socialförsäkring och stöd i anslutning till annan lagstadgad social trygghet ingår stöd som är beroende av prövning. De utgör dock en fast del av de lagstadgade finansieringssystem som betjänar målen för den sociala tryggheten och socialförsäkringen. De berörs således även av speciallagstiftning som är avsedd att vara heltäckande och där det bestäms om grunderna för myndigheternas och de berördas rättigheter och skyldigheter samt om förfarandena när stöd beviljas, övervakas och återkrävs.

Det är således inte motiverat att tillämpas statsunderstödslagen som sekundärt regelverk på dessa lagstadgade förmåner och stöd samt på de stödformer som är beroende av prövning och som ansluter sig till finansieringssystemen i fråga. Socialunderstöd, socialförsäkring och annan lagstadgad social trygghet berörs av en omfattande speciallagstiftning. Som exempel på sådana lagstadgade stödformer som avses i momentet kan nämnas:

— ersättningar enligt sjukförsäkringslagen (364/1963)

— vårdbidrag för barn enligt lagen om vårdbidrag för barn (444/1969)

— bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag (408/1975)

— bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978)

— bidrag enligt lagen om handikappbidrag (124/1988)

— rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/1991)

— understöd enligt lagen om

moderskapsunderstöd (477/1993)

— militärunderstöd enligt militärunderstödslagen (781/1993)

— arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993)

— stöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996)

— integrationsstöd enligt lagen om främjande av invandrades integration och mottagande av asylsökande (493/1999).

Förteckningen är inte heltäckande. Det gemensamma draget hos dessa bidrag och understöd är att de i allmänhet beviljas till enskilda för att stöda dem och deras hushåll. Syftet med bidragen och understöden är också att tillgodose personens sociala trygghet eller förmåner som ansluter sig till socialförsäkringen. Avsikten är det också i fortsättningen skall bestämmas särskilt om denna typ av bidrag och understöd och statsunderstödslagen skall inte tillämpas på dem.

4 §. *Definitioner.* I paragrafen ingår sådana tekniska definitioner som används i statsunderstödslagen och som inte presenteras i samband med respektive paragraf.

I 1 punkten definieras statsbidragsmyndighet. Därmed avses den myndighet som med stöd av annan lagstiftning fungerar som i statsunderstödslagen föreskriven

statsbidragsmyndighet i fråga om respektive statsunderstöd. I statsunderstödslagen

bestäms om statsbidragsmyndighetens behörighet. I statsunderstödslagen bestäms däremot inte vilken myndighet som i respektive fall utövar

statsbidragsmyndighetens befogenheter. Om den statliga förvaltningsorganisationen och om de myndighetsuppgifter som hör till den bestäms i detalj i den lag som gäller respektive myndighet och i de förordning som utfärdats med stöd av den. Enligt denna lagstiftning sköts de saker som har att göra med beviljandet av statsunderstöd och övervakningen av dess användning av den myndighet till vars ansvarsområde och uppgifter statsunderstödet i fråga hör på grund av sin karaktär och sitt syfte.

Beträffande vissa statsunderstöd kan det hända att det har föreskrivits särskilt om behörig myndighet eller åtminstone har det föreskrivits om möjlighet att t.ex. genom ett ministeriebeslut besluta om

uppgiftsfördelningen. Med stöd av lagen och förordningen om statsbudgeten fastställs dessutom varje år den detaljerade

indelningen av budgeten. Där fastställs också för varje moment i budgeten de ämbetsverk och inrättningar som har rätt att använda ifrågavarande utgiftskonto enligt budgetbokföringen.

I 2 punkten ingår en definition på offentligt stöd. Totaltbeloppet av offentligt stöd har betydelse när man skall pröva om statsunderstödet är nödvändigt och understödsbeloppet. Då är det nödvändigt att veta vad som är sådant offentligt stöd som skall beaktas vid prövningen. Paragrafen motsvarar i stor utsträckning de definitioner på offentligt stöd som finns i annan lagstiftning. Offentligt stöd kan förutom av statens medel ges av kommunens, något annat offentligt samfunds eller en offentligrättslig inrättnings eller stiftelses medel. Stöd som ges via skattesystemet ställs utanför definitionen på offentligt stöd enligt lagen. Avgränsningen motsvarar till denna del vad som bestäms i lagen om allmänna villkor för företagsstöd.

2 kap. Grunderna för beviljandet av statsunderstöd

5 §. *Statsunderstöden.* I paragrafen föreslås bestämmelser om de vanligaste slagen av statsunderstöd. De slag av statsunderstöd som tagits med i paragrafen motsvarar de huvudsakliga former av statsunderstöd som är ett resultat av nuvarande statsbidragspraxis. De är litet olika utformade i statsrådets och ministeriernas beslut om de allmänna villkoren för statsunderstöd och alla slagen av statsunderstöd används inte samtidigt av alla statsbidragsmyndigheter. Enligt 1 mom. kan statsunderstöd beviljas i form av allmänt understöd eller specialunderstöd. Enligt 2 mom. kan statsunderstöd beviljas som allmänt understöd för mottagarens verksamhet i allmänhet eller för en viss del av verksamheten. Understödet beviljas då för att användas för mottagarens ordinarie verksamhet eller en viss del av den. I fråga om föreningar är avsikten att statsunderstödet skall användas för föreningens stadgeenliga verksamhet samt för administrativa utgifter i anslutning därtill. Utgifter som understödet får användas för är i regel alla lagenliga utgifter för understödstagarens ordinarie verksamhet. I statsbudgeten och inom ramen för den även i bestämmelserna i statsrådets förordning om statsunderstödet och i

statsunderstödsbeslutet kan det tillåtas att ett allmänt understöd används för investerings-, finansierings- och placeringsutgifter i anslutning till mottagarens ordinarie verksamhet, om detta är motiverat med tanke på ändamålet med statsunderstödet. Allmänna understöd beviljas ofta som verksamhetsunderstöd även för mycket noga avgränsade funktioner eller för en del av understödstagarens verksamhet. Statsunderstödet får då inte användas allmänt för mottagarens ordinarie verksamhet. I bestämmelserna om statsunderstödet i lag och statsrådets förordning, i statsbudgeten och i statsunderstödsbeslutet begränsas då användningen av statsunderstödet till någon specificerad del av mottagarens verksamhet.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om de vanligaste slagen av specialunderstöd. Specialunderstöd kan enligt 1 punkten beviljas som investeringsunderstöd för anskaffningen av en materiell eller immateriell nytthet. Vid en investering kan det åter vara fråga om ett byggnadsprojekt eller annan anskaffning av fast egendom eller om ett projekt i anslutning till produktion eller anskaffning av en immateriell rättighet. Enligt 2 punkten kan specialunderstöd beviljas som projektunderstöd för ett projekt med begränsat syfte. Projektet kan vara ett försöks-, start-, forsknings- eller utvecklingsprojekt. Det viktiga vid projektunderstöd är att tillräckligt klart definiera de allmänna målen och tidtabellen för projektet, dess omfattning samt de utgifter som statsunderstödet får användas för.

Enligt 3 punkten kan statsunderstöd beviljas som stipendium eller annat motsvarande understöd för sökandens personliga bruk eller projekt. Stipendium beviljas enligt prövning och syftet med det är att stöda ett projekt eller en person ekonomiskt. Sålunda är stipendier ett särskilt slag av statsunderstöd som är beroende av prövning. Stipendier har i praktiken utformats till en form av understöd med alldeles egna särdrag. Ett väsentligt drag hos stipendier är att de är personliga, varför de i vissa avseenden skall behandlas som en egen grupp när statsunderstöden regleras. Personliga drag som gör att de kan jämföras med stipendier hittas också hos vissa andra understöd som ställs till enskildas personliga förfogande enligt prövning. Bland dylika understöd som är beroende av prövning kan som exempel

nämnas personligt understöd som beviljas till en flykting eller asylsökande som återvänder till sitt hem- eller utreseland.

Enligt 5 § 3 mom. 4 punkten i den föreslagna statsunderstödslagen kan statsunderstöd också beviljas som annat specialunderstöd som kan jämföras med investerings- eller projektunderstöd eller stipendium eller något annat personligt understöd. Förteckningen över lagen av statsunderstöd är inte avsedd att vara uttömmande. Avsikten är det vid varje tidpunkt skall finnas sådana former och villkor för statsunderstöd som är så väl lämpade som möjligt med tanke på syftet med de anslag som anvisats för understöd i statsbudgeten. De andra specialunderstöd som avses i punkten kan vara t.ex. projektunderstöd för underhållet av något projekt eller för dess administrativa utgifter. Då är det inte fråga om egentligt projektunderstöd eller allmänt understöd enligt 2 mom. därför att syftet är snävt definierat.

6 §. *Statsunderstödet belopp.* Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om statsunderstödet maximibelopp och grunder för avvikelser från det. Statsunderstöd som beviljas ur statsbudgeten eller en statlig fond utanför statsbudgeten får inte enligt 1 mom. utgöra det fulla beloppet av totalkostnaderna för den verksamhet eller det projekt som är föremål för statsunderstödet, om inte något annat följer av nödvändiga och motiverade skäl för uppnåendet av målet med beviljandet av statsunderstödet. I momentet föreslås ett allmänt förbud mot statsunderstöd som täcker alla kostnader för projektet eller verksamheten till fullt belopp. Det förbud som föreslås i momentet gäller endast statsunderstödet maximibelopp av de totala kostnaderna för projektet eller verksamheten i fråga om statsunderstöd som beviljas ur statsbudgeten eller en statlig fond utanför statsbudgeten. Förbudet gäller däremot inte andra offentliga stöd enligt 4 § 1 mom. 2 punkten i den föreslagna statsunderstödslagen. Utan hinder av momentet kan det sammanlagda beloppet av statsunderstödet och andra offentliga stöd täcka det fulla beloppet av totalkostnaderna för projektet eller verksamheten. Momentet begränsar inte beviljandet av statsunderstöd för t.ex. ett sådant projekt där resten av den totala finansieringen ges som offentligt stöd av kommunens medel. Avsikten är att i fråga om andra understöd än sådana som avses i 5

§ 3 mom. 3 punkten skall statsunderstödsstagaren eller en annan enskild instans engagera sig i verksamheten eller projektet med en tillräcklig självfinansierad andel.

När förbudet mot statsunderstöd som motsvarar det fulla beloppet av totalkostnaderna tillämpas, bedöms det beviljade statsunderstödet i förhållande till alla kostnaderna för det projekt eller den verksamhet som skall understödjas. Jämförelseobjekt är alltså inte kostnaderna vid en viss tidpunkt, utan kostnaderna under hela den verksamhetsperiod för vilken understöd beviljas, i allmänhet finansåret, eller kostnaderna under den tid då projektet genomförs. Momentet skall tolkas så att totalkostnaderna förutom bruttoutgifterna innefattar även de i bokföringslagstiftningen motiverade, kalkylerade kostnaderna för projektet eller verksamheten. Sålunda kan statsunderstödet t.ex. när ett omfattande investeringsprojekt eller något annat projekt startar motsvara det fulla beloppet av kostnaderna vid den tidpunkten. De kostnader som statsunderstödsstagaren skall ansvara för infaller då vid en senare tidpunkt under projektet eller verksamheten. Statsbidragsmyndigheten skall dock i dylika situationer försäkra sig om att statsunderstödsstagaren är tillräckligt engagerad i det projekt eller den verksamhet som understöds. Momentet begränsar inte heller möjligheterna att inom den verksamhet eller det projekt som skall understödjas fördela de kostnader för vilka statsunderstöd kan beviljas mellan de olika instanser som deltar i verksamheten eller projektet.

Förbudet mot att bevilja statsunderstöd som täcker totalkostnaderna för ett projekt eller en verksamhet till fullt belopp tillämpas på allmänt understöd enligt 5 § 2 mom. och av specialunderstöden enligt 5 § 3 mom. på statsunderstöden enligt 1, 2 och 4 punkten, dvs. investeringsunderstöd, projektunderstöd och annat motsvarande specialunderstöd.

Utanför tillämpningsområdet för förbudet mot statsunderstöd som täcker de totala kostnaderna till fullt belopp blir sålunda stipendier och understöd som beviljas för sökandens personliga bruk eller projekt. En del av dessa understöd är avsedda att stöda mottagarens hushåll eller försörjning, varvid det av understödets syfte följer att man inte nödvändigtvis kan kräva egen finansiering av mottagaren. I fråga om stipendier är syftet

åter att uppmuntra en enskild till en sådan verksamhet som han eller hon annars inte nödvändigtvis skulle ha möjligheter att bedriva. Det är då inte motiverat att förutsätta att mottagaren kan bidra med privat finansiering för att syftet med stipendiet skall uppnås.

Det är också möjligt att i statsunderstödsbeslutet definiera det belopp som beviljas som skillnaden mellan inkomsterna från det understödda projektets eller verksamhetens egna och andra källor och utgifterna för projektet eller verksamheten. Statsunderstöd som beviljas på detta sätt kan alltså täcka det ekonomiska underskottet av ett projekt eller en verksamhet till fullt belopp.

Den föreslagna formuleringen i 1 mom. gör det möjligt att även i fortsättningen bevilja statsunderstöd som förlustgaranti. Då förbinder sig statsbidragsmyndigheten genom statsunderstödsbeslutet att med statsunderstöd täcka en i beslutet definierad del av den ekonomiska förlust som orsakas av det projekt eller den verksamhet som genomförs enligt beslutet.

I 1 mom. föreslås att statsunderstöd skall tillåtas som motsvarar det fulla beloppet av totalkostnaderna beviljas av skäl som är nödvändiga och motiverade för uppnåendet av målen med statsunderstödet. Riksdagen kan i samband med budgeten besluta att med hjälp av statsunderstöd finansiera någon verksamhet eller något projekt i dess helhet. Vid sidan av riksdagens uttryckliga beslut kan en nödvändig och motiverad orsak som berättigar till heltäckande statsunderstöd enligt paragrafen vara de sociala effekterna och resultaten av statsunderstödet. Då jämförs nyttan av de sociala mål som kan uppnås om statsunderstödet beviljas med de till buds stående möjligheterna att finansiera projektet eller verksamheten. Privata instanser har vanligen inga ekonomiska drivfjädrar för att producera nyttigheter som fritt kan utnyttjas av alla, sådana som inom ekonomin benämns allmänna nyttigheter. För att de mål som satts för statsunderstödet skall nås kan det således vara nödvändigt att statsunderstödet beviljas så att beloppet täcker alla kostnader för projektet eller verksamheten. Som exempel kan nämnas understöd för ett forskningsprojekt där en privat instans producerar en utredning eller undersökning som kan räknas som en allmän nyttighet. Statsbidragsmyndigheten skall i

varje enskild situation på ett klart och rationellt sätt kunna motivera vad som har krävt att man avvikit från den lagfästa huvudregeln och beviljat understöd som helt och hållet täcker bruttobeloppet av de totala kostnaderna.

I 2 mom. föreslås att utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. skall de faktiska statsunderstödskostnaderna kunna understiga det statsunderstöd som beviljats enligt de kalkylerade grunder som fastställts av statsbidragsmyndigheten. Förbudet mot statsunderstöd som täcker hela beloppet av de totala kostnaderna tillämpas inte när statsunderstödet bestäms enligt kalkylerade grunder och de faktiska kostnaderna stannar under det beviljade beloppet. I fråga om statsunderstöd som beviljas på kalkylerade grunder definieras den kalkylerade grund på vilken det exakta statsunderstödsbeloppet skall uträknas innan projektet eller verksamheten genomförs.

Den kalkylerade grunden kan t.ex. kopplas till de prestationer som produceras genom den understödda verksamheten. När ett projekt eller en verksamhet genomförs efter att beräkningsgrunden fastställts kan det hända att de kalkylerade kostnaderna och de faktiska kostnaderna är olika stora. Om de faktiska kostnaderna understiger de kalkylerade kostnaderna stiger statsunderstödet andel av de totala kostnaderna. Statsunderstödet kan då täcka de totala kostnaderna för verksamheten eller projektet eller t.o.m. överstiga dem. Statsunderstöd som beviljas enligt kalkylerade grunder gäller ofta långvariga samarbetsrelationer där statsunderstöd beviljas flera år efter varandra. De kalkylerade kostnaderna eller någon annan kalkylerad grund som ligger till grund för understödet anpassas till de faktiska kostnaderna genom att beräkningsgrunden för statsunderstödet sänkas nästa gång när understöd beviljas.

I 3 mom. föreslås att statsunderstödet tillsammans med andra offentliga stöd inte skall få överskrida det i Europeiska gemenskapens eller finsk lagstiftning föreskrivna maximibeloppet av statsunderstöd eller offentligt stöd. Momentet förpliktar statsbidragsmyndigheten att beakta de gällande rättsnormer som gäller maximibeloppet av statsunderstöd eller offentligt stöd i allmänhet. Statsbidragsmyndigheten får alltså inte

bevilja mera statsunderstöd än vad som i Europeiska gemenskapens eller Finlands inhemska lagstiftning har ansetts som maximibeloppet av statsunderstöd eller offentligt stöd för verksamheten eller projektet i fråga. Eftersom det är fråga om en maximigräns som uppställs i lagstiftningen måste förbudet ovillkorligen iakttas, dvs. statsbidragsmyndigheten saknar

prövningsrätt beträffande tillämpningen.

Tillämpningen av momentet förutsätter att statsbidragsmyndigheten som ett led i den utredningsskyldighet som tillkommer den utreder om det är bestämmelserna i Europeiska gemenskapens eller finsk lagstiftning om maximibeloppet av statsunderstöd eller offentligt stöd i allmänhet som skall tillämpas på statsunderstödet i fråga. Om dylika bestämmelser skall tillämpas, skall statsbidragsmyndigheten tillräckligt noga utreda vilka andra offentliga stöd som den som söker statsunderstöd har erhållit. I praktiken kräver detta att sökanden i samband med ansökan om statsunderstöd förutsätts lämna nödvändiga uppgifter om andra stöd som han erhållit och sökt.

7 §. *Allmänna förutsättningar för beviljandet av statsunderstöd.* I 1 mom. föreslås bestämmelser om de allmänna förutsättningar som utgör ovillkorliga rättsliga förutsättningar som måste föreligga för att statsunderstöd skall kunna beviljas. I 2 mom. föreslås bestämmelser om möjligheten att beviljas statsunderstöd som används för en annan instans verksamhet eller projekt än den egentliga statsunderstödstagaren.

Statsbidragsmyndigheten får enligt 1 mom. inte bevilja statsunderstöd när det av ansökan om statsunderstöd och prövningen av den framgår att förutsättningarna enligt momentet inte föreligger. De allmänna

förutsättningarna för beviljandet av statsunderstöd som föreslås i 1 mom. är dessutom sådana omständigheter på grundval av vilka statsbidragsmyndigheten kan pröva beloppet av det statsunderstöd som kommer att beviljas, om det inte finns närmare bestämmelser om detta i lag eller förordning eller i statsbudgeten. Bedömningen av vilket belopp som skall beviljas är till sin natur en ändamålsenlighetsprövning. Avsikten med momentet är inte att utöver de allmänna förvaltningsrättsliga principerna ställa några sådana rättsliga krav som ovillkorligen måste tillämpas när statsunderstödsbeloppet prövas,

om ansökan om statsunderstöd uppfyller de allmänna villkoren för beviljandet av statsunderstöd.

Statsunderstöd kan enligt förslaget beviljas inom ramen för statsbudgeten eller medlen i en statlig fond utanför statsbudgeten. Uttrycket inom ramen för statsbudgeten eller medlen i en statlig fond utanför statsbudgeten hänvisar till att anslagen eller de fondmedel som står till buds för ändamålet skall räcka till och att de ändamål som definierats i statsbudgeten eller för fondernas del i författningarna skall iakttas.

När statsunderstöd beviljas skall statsbidragsmyndigheten alltid ta reda på om anslaget eller fullmakten eller de medel har anvisats i fondens dispositionsplan räcker till för det sökta statsunderstödet. Statsunderstöd enligt prövning får inte beviljas om det inte längre finns något kvar av anslaget, fullmakten eller de i dispositionsplanen anvisade medlen. Statsbidragsmyndigheten får inte heller ingå något avtal eller någon annan förbindelse där den utfäster sig att bevilja statsunderstöd när det på ovan nämnt sätt inte finns några medel eller någon fullmakt kvar att använda. Statsbidragsmyndigheten skall dessutom försäkra sig om att det ändamål för vilket statsunderstöd söks överensstämmer med budgeten eller bestämmelserna om användningen av fondens medel och en eventuell dispositionsplan.

I 1 punkten föreslås att det ändamål för vilket statsunderstöd söks skall vara samhälleligt godtagbart på det sätt som avses i författningar och riksdagens beslut. Grunden för bedömningen av vad som är samhälleliga godtagbart utgörs av gällande lagstiftning samt den av riksdagen godkända budgeten. Statsunderstöd kan beviljas endast för en sådan verksamhet eller ett sådant projekt som organiseras i enlighet med gällande bestämmelser och vars syfte inte är lagstridigt. Dessutom krävs att det ändamål för vilket statsunderstöd söks överensstämmer med statsbudgeten eller, när det är fråga om statsunderstöd som beviljas av medel ur en statlig fond utanför statsbudgeten, med dispositionsplanen för fonden i fråga. Grunden för bedömningen av vad som är samhälleligt godtagbart utgörs av de ställningstaganden som riksdagen framfört i egenskap av lagstiftare eller i samband med budgeten och av de värdeomdömen som ingår i dem. Statsbidragsmyndigheten har

inte på grundval av det föreslagna momentet befogenhet att kritisera den samhälleliga godtagbarheten hos riksdagens budgetbeslut. Det är statsbidragsmyndighetens sak att se till att statsunderstöd beviljas endast för ändamål som godkänts i budgeten. I budgetpraxis är emellertid riksdagens beslut om ändamålet med det anslag som står till buds för statsunderstöd ofta mycket kort och innehåller endast anslaget och det allmänna ändamålet med statsunderstöd som beviljas inom ramen för det. I budgeten kan då beviljas anslag t.ex. för någon namngiven organisations kostnader eller för icke namngivna organisationers kostnader inom någon viss bransch eller mera allmänt för främjandet av något visst mål (energispärande, miljöskydd, utveckling av avfallshantering osv.). Statsunderstöd kan då beviljas för mycket varierande projekt och verksamheter som alla överensstämmer med den allmänna definition av ändamålet som ingår i statsbudgeten. När statsbidragsmyndigheten prövar om statsunderstöd skall beviljas skall den alltid beakta de krav i lagar och författningar på lägre nivå som gäller projektet eller verksamheten i fråga. Statsunderstöd får inte beviljas för ett projekt eller en verksamhet som i sig främjar ett syfte som bestämts i budgeten men som genomförs på ett sätt som strider mot lagstiftningen. Om riksdagen inte i detalj har definierat ändamålet med statsunderstödet skall statsbidragsmyndigheten mera ingående granska om det är samhälleligt godtagbart att statsunderstödet används på det sätt som anförs i ansökan. Samhälleligt godtagbart betyder då funktioner och förfaranden som är acceptabla med avseende på allmän moral samt allmän överensstämmelse med värderingar som uttryckts i lag och riksdagens beslut samt i regler och god sed eller praxis som är allmänt accepterade inom branschen i fråga. Som exempel på dylik praxis kan nämnas idrottsorganisationers etiska regler. Man måste dock vara mycket försiktig vid bedömningen av vad som är samhälleligt godtagbart när det inte är fråga om en verksamhet eller ett projekt som klart strider mot lag. Det är inte statsbidragsmyndighetens uppgift att fungera som någon allmän moralens väktare. Kraven i 7 § 1 mom. 1 punkten i den föreslagna statsunderstödslagen uppfylls inte när det ändamål som föreslagits för statsunderstödet

klart strider mot allmänt vedertagen god sed och praxis inom branschen i fråga. Syftet med 1 punkten är inte att begränsa beviljandet av statsunderstöd i sig för kontroversiell samhällskritik eller kritisk konstnärlig verksamhet när ändamålet med statsunderstödet och de förfaranden som iakttas när statsunderstödet används är lagenliga och även i övrigt samhälleligt godtagbara på det sätt som avses i riksdagens beslut.

I samband med statliga fonder utanför statsbudgeten bedöms vad som är samhälleligt godtagbart i synnerhet på grundval av de bestämmelser som gäller ändamålet med fondens medel samt de värdeomdömen som anförs i dispositionsplanen för medlen.

I 1 mom. 2 punkten föreslås som allmän förutsättning för beviljandet av statsunderstöd att beviljandet av statsunderstödet skall vara motiverat med avseende på de mål som satts för användningen av statsunderstödet. I momentet åläggs statsbidragsmyndigheten att beakta de mål som eventuellt satts för statsunderstödet samt bedöma om det är motiverat att bevilja det sökta statsunderstödet med tanke på dessa mål. Punkten är avsedd att utgöra en ovillkorlig förutsättning för beviljandet av statsunderstöd när man prövar om det sökta statsunderstödet kan beviljas. Kravet på att beviljandet skall vara motiverat betyder att statsbidragsmyndigheten tillräckligt väl och på lämpligt sätt försäkras sig om att den användning av statsunderstödet som föreslagits i ansökan främjar de mål som satts för användningen av statsunderstödet. Centrala mål vid bedömningen är de mål som riksdagen satt i statsbudgeten eller de mål för statsunderstödet som satts i lag. När statsbidragsmyndigheten beviljar statsunderstöd skall den också kunna ange på vilka grunder det projekt eller den verksamhet som understöds främjar uppnåendet av de mål som i författningar och statsbudgeten satts för användningen av statsunderstödet. Motiveringen måste kunna framföras så att den är klar och objektivt godtagbar.

I 3 punkten föreslås som allmän förutsättning för beviljandet av statsunderstöd att beviljandet av statsunderstöd skall vara nödvändigt med beaktande av annat offentligt stöd som sökanden erhållit samt

arten och omfattningen av det projekt eller den verksamhet som är föremål för statsunderstödet. I punkten anges på lagnivå de viktigaste finansförvaltningsrättsliga principerna för prövningen av beviljandet av statsunderstöd. Statsunderstödet är nödvändigt, om verksamheten eller projektet i fråga över huvud inte kan genomföras utan statsunderstöd. Beviljandet av statsunderstöd är också nödvändigt när ett projekt eller en verksamhet som bedömts vara till nytta för samhället skulle genomföras klart långsammare eller i snävare omfattning om statsunderstöd inte beviljas. För att säkerställa att de medel som kan användas för beviljandet av statsunderstöd är tillräckliga, och därigenom med tanke på effekten av den samhällspolitik som bedrivs med hjälp av statsunderstöden, är det viktigt att statsunderstöd inte beviljas för ett sådant projekt som skulle genomföras på föreslaget sätt och i föreslagen omfattning även om statsunderstöd inte beviljas för verksamheten eller projektet.

Till grund för bedömningen av hur nödvändigt statsunderstödet är ligger sökandens egen finansiella ställning. Statsunderstöd är inte nödvändigt om den som söker statsunderstöd kan finansiera projektet eller verksamheten i den omfattning som anförts i ansökan med egen finansiering eller annan finansiering som vad villkoren beträffar kan jämföras med finansiering med eget kapital. När det bedöms om statsunderstödet är nödvändigt kan man också beakta sökandens möjligheter att finansiera verksamheten eller projektet med andra privata medel. Då kan man vid behov bedöma bl.a. vilka medel andra sammanslutningar och stiftelser som står sökanden nära förfogar över och den finansiering som eventuellt kan fås från dem för ändamålet i fråga.

När man bedömer om statsunderstöd är nödvändigt skall man enligt förslaget alltid beakta annat offentligt stöd som sökanden erhållit samt arten och omfattningen av det projekt eller den verksamhet som är föremål för statsunderstödet. Statsunderstöd är inte nödvändigt om det går att få eller har fått heltäckande finansiering för projektet eller verksamheten från andra statsunderstöd och offentliga stöd. Statsbidragsmyndigheten skall alltså i samband med ansökan om statsunderstöd och behandlingen av ansökningarna avkräva sökanden nödvändiga

uppgifter om understöd och andra stöd som denne redan har fått och sökt från andra ställen. För att trygga statsunderstödens effekt och genomskådlighet vore det motiverat att eftersträva att ett visst projekt eller en viss verksamhet understöds av endast en statsbidragsmyndighet och från ett enda moment i statsbudgeten. I praktiken är det ofta så att detta mål inte uppnås, och då är det statsbidragsmyndighetens sak att utreda och pröva hur nödvändigt det sökta statsunderstödet är som understödsform för projektet eller verksamheten och förhindra att statsunderstöden hopas på ett oändamålsenligt sätt.

Med projektets eller verksamhetens art avses deras karaktär, typ och egenskaper. Vid bedömningen måste man också beakta projektets eller verksamhetens och genomförandesättets kvalitativa egenskaper i enlighet med de krav som vanligen ställs på projekten eller verksamheten i fråga. Statsbidragsmyndigheten skall försöka stöda tillräckligt högklassiga projekt som lämpar sig för det ändamål som angivits för statsunderstödet. Projektets eller verksamhetens omfattning avser åter i vilken skala projektet eller verksamheten genomförs. Tillräcklig omfattning är ofta en omständighet som talar för att projektet eller verksamheten skall understödhas. Vid prövningen måste man emellertid beakta även det ändamål som angetts för statsunderstödet eller inskrivits i budgeten samt de mål som eventuellt satts för användningen av statsunderstödet. Då kan det hända att ett villkor för att statsunderstöd skall beviljas är att projektets omfattning inte får överskrida en viss gräns.

I 1 mom. 4 punkten föreslås som en ovillkorlig förutsättning för beviljandet av statsunderstöd att beviljandet av statsunderstödet inte skall uppskattas orsaka mer än ringa snedvridning av konkurrensen och verksamheten på marknaden i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Beviljandet av statsunderstöd kan snedvrider konkurrensen och verksamheten på marknaden i synnerhet när statsunderstöd beviljas företag direkt eller via förmedlande organisationer för att stöda näringsverksamhet. Snedvridning av konkurrensen och verksamheten på marknaden kan dessutom förekomma i synnerhet när statsunderstöd beviljas instanser som står näringslivet nära. Syftet

med punkten är i första hand endast att komplettera lagen om allmänna villkor för företagsstöd. Syftet är att säkerställa att bestämmelserna om statliga stöd och förhindrandet av statsunderstödens eventuella konkurrenssnedvridande effekter beaktas på behörigt sätt när statsunderstöd beviljas. I 4 punkten föreslås att beviljandet av statsunderstöd inte skall få orsaka mer än ringa snedvridning av konkurrensen och verksamheten på marknaden i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I punkten avgränsas sålunda förekomsten av sådana konkurrensverkningar som anges som en absolut förutsättning för beviljandet av statsunderstöd till stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Avsikten är att beakta särdragen hos statsunderstöd som beviljas för att användas inom utvecklings- och närområdessamarbete och annat motsvarande utomlands. Beviljandet av statsunderstöd har ofta betydande konkurrensverkningar för utlands- och övergångsekonomier. Dylika verkningar som förändrar konkurrensförhållandena är alltså inte ett hinder för beviljandet av statsunderstöd, om statsunderstödet inte orsakar mer än ringa snedvridning av konkurrensen och verksamheten på marknaden i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. När statsunderstöd beviljas för att användas utomlands bör man således alltid beakta eventuella snedvridningar av konkurrensen och verksamheten på marknaden i Finland eller någon annan stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Förutom detta moment bör man vid beviljandet av statsunderstöd dessutom beakta även de krav på att förhindra snedvridning av konkurrensen och verksamheten på marknaden som följer av internationella förpliktelser, t.ex. världshandelsorganisationens stadgar. Statsbidragsmyndigheten skall enligt momentet på ett i fråga om varje statsunderstöd lämpligt och tillräckligt sätt utreda om beviljandet av statsunderstödet snedvrider konkurrensen och verksamheten på marknaden. Utredningsskyldighetens omfattning är i hög grad beroende av om det är fråga om statsunderstöd som beviljas för näringsverksamhet eller något närliggande ändamål. I fråga om understöd som beviljas

för allmännyttig verksamhet utan koppling till näringslivet förutsätts inte statsbidragsmyndigheten komma med några omfattande utredningar, medan åter eventuella konkurrenssnedvridande effekter skall utredas mera ingående i fråga om statsunderstöd av typ företagsstöd.

Enligt 2 mom. kan statsunderstöd beviljas mottagaren för dennes egen verksamhet eller eget projekt eller för att användas för att understöda en verksamhet eller ett projekt som genomförs av någon annan än mottagaren och som fyller ändamålet enligt statsunderstödsbeslutet. Om statsunderstöd beviljas för att användas för att understöda en verksamhet eller ett projekt som genomförs av någon annan än mottagaren och som fyller ändamålet enligt statsunderstödsbeslutet, skall statsunderstödstagaren ingå ett avtal om statsunderstödet användning, övervakningen av dess användning och villkoren för dessa med den som genomför verksamheten eller projektet. Syftet med momentet är att säkerställa att statsunderstödstagaren på behörigt sätt ser till att statsunderstödet används i enlighet med statsunderstödsbeslutet i de fall där understödet i sak överförs för att användas inom en annan instans projekt eller verksamhet och att statsunderstödstagaren förfogar över ändamålsenliga metoder att säkerställa detta. Avtalet är nödvändigt även för att den slutliga användaren av statsunderstödet skall vara medveten om att det är fråga om finansiering med karaktären av statsunderstöd, eftersom statsbidragsmyndigheten med stöd av 16 § i den föreslagna statsunderstödslagen vid behov har rätt att granska ekonomin och verksamheten även hos den för vars projekt eller verksamhet statsunderstödet eller en del av det har överförts och används. Det avtal som förutsätts i momentet är ett privaträttsligt avtal som inte är formbundet. För att parternas ansvar skall vara klart och ekonomin anses vara väl skött förutsätts dock att avtalet är dokumenterat på behörigt sätt.

I allmänhet beviljas statsunderstöd för verksamhet som mottagaren själv ordnar eller för mottagarens eget projekt och mottagaren har då ingen rätt att överföra statsunderstödet eller den verksamhet som stöds med det på en annan person. I fråga om vissa statsunderstöd har det dock etablerats ett förfarande där statsunderstödet beviljas t.ex. en centralorganisation som låter sina

medlems- eller underorganisationer använda en del av statsunderstödet för verksamhet eller projekt som främjar syftet med statsunderstödet. I vissa fall förutsätts att statsunderstödsstagaren som ett led i den verksamhet som är föremål för statsunderstödet beviljar stipendier och understöd som främjar en viss verksamhet. Inom undervisningsministeriets förvaltningsområde kan som exempel nämnas moment 29.69.53 (Statsunderstöd till organisationer) i statsbudgeten. Enligt motiveringen till momentet får anslaget användas till betalning av understöd till Maa- ja Kotitalousnaisten Keskus ry, Marttaliitto ry samt Förbundet för hemslöjd och hantverk rf och för vidareutdelning till dessas medlemsorganisationer. Som ett annat exempel på ett dylikt arrangemang kan inom utrikesministeriets förvaltningsområde nämnas moment 24.30.66 (Egentligt bistånd) i statsbudgeten. Av dessa medel beviljas statsunderstöd till finländska medborgarorganisationer och stiftelser för att användas för projekt som genomförs i u-länder. Vid genomförandet av projektet intar den instans som är verksam i u-landet en central ställning.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om det förfarande som numera etablerats i fråga om vissa statsunderstöd, där statsunderstödsstagaren ger en del av statsunderstödet till en annan person för en verksamhet eller ett projekt som fyller ändamålet med statsunderstödet. Enligt momentet får statsunderstöd också beviljas på villkor att mottagaren förutsätts använda ett visst belopp av statsunderstödet för att understöda någon annans verksamhet eller projekt. I statsunderstödsbeslutet kan dessutom mottagaren berättigas att använda understödet helt eller delvis för att understöda någon annans verksamhet eller projekt. Att statsunderstödet kan överföras skall i allmänhet nämnas uttryckligen i statsunderstödsvillkoren. I övriga fall är avsikten att mottagaren själv skall använda understödet.

Ett villkor gällande överföring av statsunderstödet till någon annan än mottagaren skall alltid intas i statsunderstödsbeslutet när detta förutsätts i riksdagens budgetbeslut. I andra fall grundar sig tillåtelsen för och användningen av villkoret alltid på statsbidragsmyndighetens prövning. I fråga om statsunderstöd skall i

allmänhet inga mellanhänder användas för genomförandet av projekten, utan statsbidragsmyndigheten skall sträva efter att direkt stöda dem som genomför de projekt och den verksamhet som understöds. På detta sätt kan man bäst försäkra sig om att medlen allokeras effektivt till rätt ändamål och att de medel som beviljas som statsunderstöd används på ett ansvarsfullt sätt samt att den redovisningsskyldighet som ansluter sig därtill fullgörs.

Att medel som erhållits i form av statsunderstöd används för någon annan instans än statsunderstödsstagarens verksamhet eller projekt är dock motiverat när statsunderstödsstagaren besitter bättre sakkunskap än statsbidragsmyndigheten i fråga om den detaljerade allokeringen av medlen. I fråga om vissa allmänna understöd kan föremålen för och ändamålen med statsunderstödet anges klarare och användningen av statsunderstödet övervakas effektivare om statsunderstödet beviljas en centralorganisation som bedriver verksamheten och som i sin tur ställer en del av understödet till sina medlemsorganisationers förfogande. Att medel som erhållits i form av statsunderstöd används för någon annans än statsunderstödsstagarens verksamhet eller projekt är ofta motiverat även när det i fråga om ett projekt som flera samarbetsinstanser ansvarar för är ändamålsenligt med tanke på ändamålet med understödet att kostnaderna allokeras inom projektet. Med stöd av momentet är det också möjligt att allokera kostnaderna inom projektet mellan olika samarbetsinstanser, om detta tillåts i statsunderstödsbeslutet.

När det tillåts eller förutsätts att statsunderstödet används för någon annans än mottagarens verksamhet eller projekt skall i statsunderstödsbeslutet klart anges ändamålet med statsunderstödet och i synnerhet på vilket sätt och för vilken annan verksamhet eller vilket annat projekt statsunderstödet får användas. Att statsunderstödet används även för någon annans än mottagarens verksamhet eller projekt ändrar inte rättsförhållandet mellan mottagaren enligt statsunderstödsbeslutet och statsbidragsmyndigheten. Mottagaren enligt statsunderstödsbeslutet ansvarar således alltid till fullt belopp inför statsbidragsmyndigheten för att statsunderstödet används på rätt sätt.

Mottagaren enligt statsunderstödsbeslutet står i offentligrättsligt rättsförhållande till statsbidragsmyndigheten.

Statsbidragsmyndigheten kan alltså t.ex. kräva utredningar och utföra granskningar samt återkräva statsunderstöd som använts felaktigt av mottagaren enligt statsunderstödsbeslutet. Den omständigheten att statsunderstödstagaren när statsunderstödsbeslutet så tillåter har överfört en del av de medel som erhållits som statsunderstöd till någon annan instans verksamhet eller projekt som fyller ändamålet enligt statsunderstödsbeslutet, befriar alltså inte till någon del statsunderstödstagaren från dennes offentligrättsliga förpliktelser. Statsunderstödstagaren skall också utreda hur statsunderstödet har använts till den del det har varit någon annan instans sak.

Förhållandet mellan statsunderstödstagaren och den instans för vars verksamhet eller projekt statsunderstödet får användas enligt statsunderstödsbeslutet är ett privaträttsligt rättsförhållande. Statsunderstödstagaren är inte i detta avseende statsbidragsmyndighet och har inte de befogenheter som tillkommer statsbidragsmyndigheten. Överföringen av medlen skall förstås som ett avtalsrättsligt arrangemang där någon annan instans genomför en del av en verksamhet eller ett projekt som statsunderstödstagaren ansvarar för. Statsbidragsmyndigheten har dock med stöd av 16 § i den föreslagna statsunderstödslagen rätt att vid behov granska ekonomin och verksamheten hos den för vars verksamhet eller projekt statsunderstödstagaren i enlighet med statsunderstödsbeslutet har överfört statsunderstödet eller en del av det. Det offentligrättsliga rättsförhållandet sträcker sig då inte till andra delar till den andra instans som får en del av de medel som beviljats som statsunderstöd. Statsbidragsmyndigheten kan alltså inte t.ex. fatta ett beslut om återkrav av statsunderstödet där den instans för vars verksamhet eller projekt statsunderstödet har överförts åläggs att betala tillbaka understödet till statsbidragsmyndigheten.

Att utsträcka det offentligrättsliga rättsförhållande som uppstår när statsunderstöd beviljas till den andra instans som avses i 2 mom. är inte nödvändigt för att säkerställa att statsunderstödet används på rätt sätt. De bestämmelser som föreslås i

statsunderstödslagen skall tolkas så att statsunderstödstagaren i det offentligrättsliga förhållandet bär det fulla ansvaret för att statsunderstödet används på rätt sätt även till den del som understödet har överförts till någon annans projekt eller verksamhet. Statsbidragsmyndigheten kan således återkräva statsunderstödet av mottagaren även när en i 2 mom. avsedd annan instans har använt statsunderstödet i strid med statsunderstödsbeslutet. Statsunderstödstagarens fulla offentligrättsliga ansvar för användningen av statsunderstödet fungerar som rättslig och ekonomisk drivfjäder för att statsunderstödstagaren ordnar sina privaträttsliga förhållanden till de andra instanser som deltar i användningen av statsunderstödet så att statsunderstödstagaren kan försäkra sig om att understödet till alla delar används på rätt sätt.

Statsunderstödstagarens ansvar för att statsunderstödet används på rätt sätt leder sålunda till att det ligger i mottagarens intresse, t.ex. för att undvika återkrav, att genom avtalsarrangemang se till att statsunderstödet används på rätt sätt. När man beaktar kostnaderna för tillsynen över användningen av statsunderstöd, har statsbidragsmyndigheten då i allmänhet inte ens något behov av att genomföra detaljerade granskningar och kräva utredningar av de andra instanser som deltagit i användningen av statsunderstödet, utan statsbidragsmyndigheten övervakar statsunderstödstagarens förfaranden centralt. Statsbidragsmyndighetens föreslagna granskningsrätt enligt 16 § med avseende på den som använder statsunderstödet är en sekundär övervakningsmetod som i eventuella problemsituationer är avsedd att komplettera de utredningsmetoder med vars hjälp statsbidragsmyndigheten konstaterar hur statsunderstödstagaren har klarat av sina förpliktelser.

Att utsträcka det offentligrättsliga rättsförhållandet till de andra än mottagaren som avses i 2 mom. skulle vara problematiskt med avseende på grundlagen. Då kan denna andra än statsunderstödstagaren till följd av ett arrangemang som ingåtts tillsammans med någon annan enskild hamna i ett i statsunderstödslagen avsett offentligrättsligt förhållande till statsbidragsmyndigheten. I ljuset av 124 § grundlagen fungerar statsunderstödstagaren då som statsbidragsmyndighet som beviljar

statsunderstödet. Enligt 124 § grundlagen skall om uppgiften då föreskrivas genom lag eller med stöd av lag och arrangemanget får inte äventyra de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. 124 § grundlagen skulle då bl.a. förutsätta att på statsunderstödstagarens verksamhet tillämpas de centrala allmänförvaltningsrättsliga författningarna, bl.a. lagen om förvaltningsförfarande, språklagen och offentlighetslagen och att statsunderstödstagarens beslut kan överklagas på det sätt som avses i förvaltningsprocesslagen. Att statsbidragsmyndighetens uppgifter i så stor utsträckning överförs på enskilda är dock inte ändamålsenligt för att säkerställa att statsunderstöd används på behörigt sätt.

8 §. *Närmare bestämmelser om statsunderstöd.* I paragrafen ges bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om användningen av statsunderstöd i enlighet med budgeten och om villkoren i anslutning därtill. När paragrafen tillämpas bör man även beakta den regel som bygger på etablerad praxis i fråga om tolkningen av 80 § grundlagen och enligt vilken bemyndigandet att utfärda förordning kan utnyttjas endast för att meddela nödvändiga närmare bestämmelser. I det styrsystem för statsunderstöden som regleras i den föreslagna statsunderstödslagen utgör bemyndigandet att utfärda förordning och de förordningar som utfärdas med stöd av det vid sidan av budgeten och statsunderstödslagen den centrala grunden för styrningen av grunderna och förutsättningarna för beviljandet av statsunderstöd samt villkoren för dess korrekta användning. Till förslaget ansluter sig också ett förslag till ändring av 7 c § lagen om statsbudgeten. Avsikten är att i fortsättningen skall de närmare bestämmelser som behövs om de närmare grunderna för beviljandet av statsunderstöd samt om villkoren för statsunderstöd med stöd av den föreslagna paragrafen utfärdas genom förordningar av statsrådet.

Paragrafen erbjuder det i grundlagen förutsatta, i lag ingående exakt avgränsade bemyndigande att även i fortsättningen genom förordning av statsrådet utfärda sådana regler som vanligen kallas allmänna villkor för statsunderstöd om beviljandet

utbetalningen och användningen av statsunderstöd i enlighet med statsbudgeten och om nödvändiga villkor i anslutning därtill. Bemyndigandet att utfärda förordning är således mera omfattande än det allmänna bemyndigandet att utfärda förordning i 7 c § lagen om statsbudgeten som gäller närmare rättsnormer om användningen av ett anslag i enlighet med statsbudgeten. I de förordningar som statsrådet utfärdar med stöd av paragrafen kan meddelas bestämmelser som är nödvändiga för ett korrekt genomförande av budgeten och som gäller statsunderstödstagarens förfaranden och verksamhet vid användningen av statsunderstödet och den egendom som förvärvats med det. Bemyndigandet att utfärda förordning motsvarar alltså till sin omfattning den möjlighet att meddela bestämmelser om de allmänna villkoren för statsunderstöd som tillämpades före grundlagens ikraftträdande och som utgjorde en del av statsrådets sedvanerättsliga normgivningsmakt. Av de bestämmelser som intagits i statsunderstödslagen följer dock att man i fortsättningen i förordningarna om de allmänna villkoren för statsunderstöd kan koncentrera sig på att reglera de närmare grunder för beviljandet av statsunderstöd och villkor för dess användning som är nödvändiga för att statsbudgeten skall kunna genomföras på behörigt sätt. Om övervakningen och granskningen av statsunderstöd samt om återkrav föreslås däremot bestämmelser i statsunderstödslagen.

Det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i paragrafen kan användas endast för att meddela närmare bestämmelser som är nödvändiga för att förverkliga ett anslag eller en fullmakt som inbegriper statsunderstöd samt ändamålet med dem. En förordning som statsrådet utfärdar med stöd av paragrafen skall ansluta sig till ett anslag eller en fullmakt i budgeten som anvisats för beviljandet av statsunderstöd eller till dispositionsplanen för en statlig fond utanför statsbudgeten. Genom förordning av statsrådet kan vid behov utfärdas närmare bestämmelser om de statsunderstöd som beviljas för ändamålet i fråga. Med stöd av paragrafen kan bestämmelser inte utfärdas om genomförandet av statsbudgeten i allmänhet eller allmänt om verkställigheten av statsunderstödslagen.

Enligt förslaget är det inte nödvändigt att

statsrådet utfärdar en förordning i fråga om alla statsunderstöd. Varje ministerium som ansvarar för fördelningen av ett anslag i budgeten som inbegriper medel som anvisats för statsunderstöd och statsrådet, som ansvarar för beredningen, skall pröva om användningen av statsunderstödet i enlighet med budgeten och villkoren i anslutning därtill är tillräckligt exakt definierade redan i den speciallagstiftning som eventuellt gäller statsunderstödet i fråga och i riksdagens budgetbeslut samt statsunderstödsbesluten och om det är nödvändigt att styra utövandet av statsbidragsmyndighetens prövningsrätt när statsunderstödet beviljas samt statsunderstödsstagaren när han använder statsunderstödet med närmare rättsnormer. Om det behövs närmare reglering, skall behörigt ministerium bereda och föredra en förordning av statsrådet som innehåller nödvändiga bestämmelser. Att statsrådet utfärdar en förordning är inte nödvändigt när statsunderstödet och dess användning kan styras med tillräcklig noggrannhet även på något annat sätt. Exempelvis i det fallet att riksdagen i en dispositionsplan som intagits i momentets beslutsdel har förutsatt att statsunderstöd till ett visst penningbelopp skall beviljas för en namngiven eller flera namngivna mottagares verksamhet kan nödvändiga närmare villkor intas i statsunderstödsbeslutet, och i detta fall är det inte nödvändigt att statsrådet utfärdar en förordning. Bemyndigandet att utfärda förordning erbjuder således ett redskap för att reglera användningen av statsunderstödet i en situation där det behövs närmare styrning. De förordningar som utfärdas med stöd av paragrafen bereds och föredras av det ministerium till vars ansvarsområde verkställigheten av respektive moment i statsbudgeten hör. Förordningarna skall alltså inte beredas vid finansministeriet. Eftersom det i samband med förordningen kan bli aktuellt att fatta beslut om samhällspolitiskt viktiga frågor i anslutning till den närmare användningen av ett anslag i budgeten, är de förordningar som kommer att utfärdas med stöd av paragrafen inte nödvändigtvis enbart av teknisk natur. Statsrådet är då den behöriga instans som utövar bemyndigandet att utfärda förordning. I 80 § grundlagen ingår en sådan princip att ju lägre ner i hierarkin lagstiftningsmakt överförs, desto mera tekniska skall författningarna vara. Genom ministeriernas förordningar kan

enbart bestämmelser av teknisk natur utfärdas.

Utmärkande för de förordningar som statsrådet utfärdar med stöd av paragrafen är att de skall ansluta sig till något moment i statsbudgeten. Förordningarnas innehåll kan variera enligt det aktuella styrbehovet och typen av statsunderstöd samt enligt mottagarna beroende på vilket moment i statsbudgeten det är fråga om och vad som har bestämts om statsunderstödet i fråga i budgeten. Bemyndigandet att utfärda förordning omfattar närmare beviljande, utbetalning och användning av statsunderstödet i enlighet med budgeten och nödvändiga villkor i anslutning därtill. De förordningar som utfärdas med stöd av den föreslagna paragrafen får alltså inte innehålla några undantag från budgeten och genom dem kan man inte binda utövningen av riksdagens budgetmakt. Det är fråga om bestämmelser som preciserar föreskrifterna under respektive moment i statsbudgeten. Förordningarna får naturligtvis inte heller stå i strid med den föreslagna statsunderstödslagen eller annan lagstiftning. De förordningar som utfärdas med stöd av paragrafen kan innehålla närmare bestämmelser om t.ex.

— statsunderstödsstagarna, dvs. till vem det i budgeten avsedda statsunderstödet kan beviljas

— de närmare grunderna för beviljandet, dvs. på vilken grund statsunderstödet kan beviljas

— ändamålet, dvs. för vilken slags verksamhet eller vilka slags projekt statsunderstödet kan beviljas och för vad det får användas

— de detaljerade uppgifter och utredningar som skall förutsättas för behandlingen av ansökan om statsunderstöd

— ansökningstiderna för statsunderstöd och de detaljerade förfarandena för ansökan och beviljande

— bedömning och utredning av miljökonsekvenserna eller de sysselsättande effekterna eller andra motsvarande ekonomiska och sociala verkningar av det projekt eller den verksamhet som skall understödjas när understödet söks eller när det används

— resultat- och andra mål som skall sättas för användningen av statsunderstödet

— slaget av statsunderstöd

— utgifter för vilka statsunderstödet får användas samt utgifter och kostnader för

vilka statsunderstödet inte får användas
— statsunderstödet maximibelopp av den totala finansieringen för det projekt eller den verksamhet som understöds samt statsunderstödet belopp i allmänhet eller de kalkylerade grunder som skall användas när beloppet bestäms

— inverkan av de inkomster som inflyter av den verksamhet eller det projekt som understöds eller av statsunderstödsstagarens andra inkomster på beloppet av det statsunderstöd som beviljas

— förutsättningarna för utbetalningen av statsunderstöd och utbetalningsförfarandena

— de sätt på vilka statsunderstödet kan användas och de villkor, begränsningar och förfaranden som skall iakttas därvid

— begränsningar som gäller överlåtelse av och ändamålet med sådan egendom vars anskaffning har understötts med statsunderstödet samt hur länge begränsningarna varar

— statsunderstödet användningstid

— de detaljerade uppgifter och utredningar som behövs för att statsunderstödsstagaren skall fullgöra sin skyldighet att lämna uppgifter och tidpunkten för deras presentation.

I statsrådets förordningar kan intas olika typer av bestämmelser. Bestämmelserna skall dock alltid ansluta sig till statsunderstödet användning i enlighet med statsbudgeten och villkoren för den. Således får de förordningar som statsrådet utfärdar med stöd av den föreslagna paragrafen inte innehålla bestämmelser om understödsstagaren i annan egenskap än som statsunderstödsstagare och inte heller bestämmelser av allmän natur. Gränsen för bemyndigandet att utfärda förordning skall även bedömas utgående från om bestämmelserna ansluter sig till säkerställande av att det statsunderstöd som avses under det aktuella momentet i budgeten används i enlighet med lag och statsbudgeten och om de är nödvändiga i detta avseende. Endast bestämmelser som är nödvändiga i ovan nämnda avseende får meddelas med stöd av den föreslagna paragrafen.

3 kap. Beviljande och utbetalning av statsunderstöd

9 §. *Ansökan om statsunderstöd.* I paragrafen föreslås bestämmelser om ansökan om statsunderstöd och om statsbidragsmyndighetens

informationsskyldighet i anslutning till ansökan om statsunderstöd.

Enligt 1 mom. skall statsunderstöd sökas skriftligen. Kravet på skriftlig form uppfylls på det sätt som avses i momentet när statsunderstöd söks på elektronisk väg, om den ansökan som gjorts på detta sätt vid behov kan fås i skriftlig form. Om ansökan om statsunderstöd på elektronisk väg och delgivning av statsunderstödsbeslut på elektronisk väg bestäms i lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden.

I 2 mom. föreslås att statsbidragsmyndigheten på lämpligt sätt skall informera om möjligheten att söka statsunderstöd samt om ansökningsförfarandet och ge uppgifter om de allmänna förutsättningarna för beviljandet av statsunderstöd och om villkoren för statsunderstöd, om detta inte är uppenbart onödigt. Syftet med momentet är att garantera att likställighetsprincipen tillämpas och att det råder öppenhet när statsunderstöd söks och beviljas. I fråga om statsunderstöd som beviljas enligt prövning förverkligas likställigheten vid beviljandet av statsunderstöd genom att det råder jämlik möjlighet att ansöka om statsunderstöd. Detta förutsätter att de som är intresserade av att söka statsunderstöd känner till möjligheten att söka statsunderstöd samt förutsättningarna och grunderna för beviljandet av statsunderstöd. Statsbidragsmyndighetens informationsskyldighet betjänar också den öppenhet som förutsätts av förvaltningen.

Syftet med momentet är att de som eventuellt vill söka statsunderstöd skall få information om att statsunderstöd kan sökas och om de centrala omständigheterna i anslutning till ansökan om statsunderstöd. Statsbidragsmyndigheten skall med stöd av momentet också informera om ansökningsförfarandet gällande statsunderstödet, de allmänna förutsättningarna för beviljandet av statsunderstödet och om villkoren för statsunderstödet. I samband med informationen skall statsbidragsmyndigheten ge närmare uppgifter bl.a. om ansökningstiderna för statsunderstödet och vilka uppgifter och utredningar som skall företas i ansökan om statsunderstöd. I samband med informationen skall det också ges uppgifter om vem som kan få statsunderstödet och om de allmänna och särskilda förutsättningarna för beviljandet av

statsunderstödet samt eventuella närmare grunder för beviljandet. Statsbidragsmyndigheten skall dessutom ge nödvändiga uppgifter om de allmänna villkoren för användningen av statsunderstödet. I praktiken skall statsbidragsmyndigheten i sin information hänvisa till de allmänna förutsättningarna för beviljandet av statsunderstöd i 7 § i den föreslagna statsunderstödslagen samt, om det med stöd av 8 § statsunderstödslagen har utfärdats närmare bestämmelser om statsunderstödet, till denna förordnings bestämmelser, till tillämpliga bestämmelser i speciallagstiftning samt till statsbudgetens definition av ändamålet med statsunderstödet. Det är också statsbidragsmyndighetens skyldighet att lämna uppgifter om statsbidragsmyndighetens avsikt att i statsunderstödsbeslutet inta närmare bestämmelser om målet med understödet och villkoren för dess användning. En eventuell sökande skall på grundval av statsbidragsmyndighetens uppgifter kunna få en klar allmän bild av vad som krävs av den som söker statsunderstöd och av statsunderstödstagaren för att det beviljande statsunderstödet skall användas korrekt.

I momentet förutsätts att informationen ges på lämpligt sätt. Genom vilket medium och på vilket sätt momentet i praktiken kräver att informationen skall ges beror på ändamålet med det statsunderstöd som beviljas, de potentiella mottagarna och villkoren för statsunderstödet. I 20 § offentlighetslagen nämns allmänna datanätet som ett centralt sätt för myndigheterna att informera om sin verksamhet. Det allmänna datanätet lämpar sig väl som medium för information om statsunderstöd. Utgångspunkten när momentet tillämpas är att alla de statsbidragsmyndigheter som har hemsidor i det allmänna datanätet eller som på annat sätt informerar via det allmänna datanätet alltid skall informera om ansökan om statsunderstöd och villkoren för statsunderstödet via det allmänna datanätet. Behovet av annan information är till stor del beroende av vilket statsunderstöd det är fråga om.

Informationen skall skötas på ett sådant sätt att eventuella sökande får effektiv information om statsunderstödet. Informationen får dock inte åsamka orimligt mycket arbete och kostnader för

statsbidragsmyndigheten. I fråga om statsunderstöd där sökande kan vara en mängd olika befolkningsgrupper är det ofta ändamålsenligt att använda tidningsannonser. Det är inte nödvändigt att förklara olika omständigheter i detalj i tidningsannonserna. I annonserna kan man uppmana intresserade att skaffa närmare information via det allmänna datanätet eller ur myndighetens ansökningsguide eller någon annan motsvarande källa. Endast i fråga om statsunderstöd som söks av en mindre krets kan ett lämpligt informationssätt vid sidan av datanätet vara t.ex. ett brev till de instanser som är statsunderstödstagare.

Statsbidragsmyndigheten har enligt förslaget ingen informationsskyldighet när informationen är uppenbart onödig. Huruvida det är onödigt med information skall bedömas utgående från en eventuell sökandes informationsbehov. Informationen är uppenbart onödig åtminstone när alla som kommer att söka statsunderstödet av grundad anledning kan antas ha fått information om att statsunderstödet kan sökas.

10 §. *Sökandens skyldighet att lämna uppgifter.* Den som ansöker om statsunderstöd skall enligt den föreslagna paragrafen i samband med ansökan lämna statsbidragsmyndigheten riktiga och tillräckliga uppgifter om ändamålet med statsunderstödet samt om de andra omständigheter som statsbidragsmyndigheten behöver känna till för att avgöra ansökan.

Till grund för beviljandet av statsunderstöd ligger de uppgifter som sökanden lämnat. I paragrafen förutsätts att den som ansöker om statsunderstöd ger statsbidragsmyndigheten alla uppgifter som är nödvändiga för att avgöra ansökan i samband med ansökan antingen i själva ansökan eller i dess bilagor eller på något annat sätt i samband med ansökningsförfarandet. I enlighet med 9 § 1 mom. i den föreslagna statsunderstödslagen skall uppgifterna ges skriftligen.

Statsbidragsmyndighetens utredningsskyldighet enligt 17 § lagen om förvaltningsförfarande koncentreras således till att kontrollera att de uppgifter som sökanden lämnat är korrekta och till att pröva grunderna för beviljandet av statsunderstöd. Vid behov skall statsbidragsmyndigheten med stöd av sina förpliktelser enligt 17 § lagen om förvaltningsförfarande vilka hänför sig till styrningen av förfarandet instruera den som ansöker om statsunderstöd så att

nödvändiga och tillräckliga uppgifter lämnas. När statsunderstöd söks skall den sökande ge detaljerade uppgifter om för vilket ändamål och hur avsikten är att använda statsunderstödet. I praktiken är det fråga om uppgifter om att de allmänna förutsättningarna för beviljandet av statsunderstöd föreligger samt om att de syften och villkor för statsunderstödet användning som föreskrivs i förordningar av statsrådet enligt 8 § statsunderstödslagen samt i statsbudgeten uppfylls. Vilka detaljerade uppgifter och utredningar som den som ansöker om statsunderstöd skall lämna är till stor del beroende av motiveringen till det anslag eller den fullmakt som gäller statsunderstödet samt av de närmare bestämmelserna om understödet. Av den som ansöker om statsunderstöd kan på grundval av paragrafen krävas endast sådana uppgifter som behövs för att avgöra ansökan. Paragrafen ger inte myndigheten allmänna rättigheter att få uppgifter. I paragrafen föreslås att den som ansöker om statsunderstöd skall lämna riktiga och tillräckliga uppgifter om ändamålet med statsunderstödet samt om de andra omständigheter som är nödvändiga för att avgöra ansökan. Den som ansöker om statsunderstöd åläggs således en aktiv förpliktelse att se till att de uppgifter denne lämnar är riktiga och att uppgifter har lämnats i tillräckligt stor utsträckning. Paragrafen förutsätter också att de uppgifter som sökanden lämnar ger en rättvisande och tillräcklig bild av det projekt och den verksamhet som understödet söks för samt om behovet av understöd. Kravet på riktiga och tillräckliga uppgifter motsvarar kravet på bokslutets innehåll i 3 kap. 2 § bokföringslagen. Det är motiverat att tolka kravet på samma sätt som bokföringslagstiftningens krav på riktiga och tillräckliga uppgifter, därför att beviljandet av statsunderstöd i stor utsträckning bygger på just bokslutsuppgifter eller uppgifter om ekonomiska omständigheter vilka kan jämföras med bokslutsuppgifter. Den som ansöker om statsunderstöd har fullgjort sin skyldighet att lämna uppgifter enligt paragrafen på behörigt sätt om denne har gett riktiga uppgifter om alla de omständigheter som statsbidragsmyndigheten har begärt uppgifter om samt om förändringar i dessa uppgifter. Om den som ansöker om statsunderstöd inte

lämnar statsbidragsmyndigheten sådana riktiga eller tillräckliga uppgifter som avses i paragrafen, ber statsbidragsmyndigheten sökanden komplettera sin ansökan till denna del på det sätt som avses i lagen om förvaltningsförfarande. Om sökanden inte då heller lämnar tillräckliga uppgifter, kan den bristfälliga ansökan lämnas utan prövning. I fråga om statsunderstöd enligt prövning leder en bristfällig ansökan vanligen till att den sökta förmånen inte beviljas.

11 §. *Statsunderstödsbeslut.* I paragrafen föreslås bestämmelser om formen för det beslut som statsbidragsmyndigheten fattar i ett ärende som gäller statsunderstöd och om de krav som åtminstone skall ställas på innehållet. Statsunderstödsbeslut är enligt förslaget en övergripande benämning på alla beslut som statsbidragsmyndigheten fattar i ärenden som avses i den föreslagna statsunderstödslagen. Ett statsunderstödsbeslut kan gälla beviljande av statsunderstöd eller avslag på ansökan om statsunderstöd, ändring av ändamålet eller villkoren för användningen, överföring till en annan mottagare, utbetalning, avbrytande av utbetalning eller återkrav av statsunderstöd.

Enligt 1 mom. skall statsbidragsmyndigheten fatta ett skriftligt beslut i ett ärende som gäller statsunderstöd (statsunderstödsbeslut). I momentet föreslås ett krav på skriftlig form för alla avgöranden som statsbidragsmyndigheten träffar i ärenden som avses i statsunderstödslagen och som gäller statsunderstöd. Avsikten är att alla avgöranden som hänför sig till ett ärende som gäller statsunderstöd skall vara skriftligt dokumenterade på behörigt sätt. Statsbidragsmyndigheten kan inte meddela sitt avgörande muntligen i ett ärende som gäller statsunderstöd.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om vad som åtminstone skall ingå i ett statsunderstödsbeslut genom vilket statsunderstöd beviljas. Statsunderstödet ändamål, belopp och beräkningsgrund skall presenteras så entydigt som möjligt i statsunderstödsbeslutet.

Enligt 3 mom. kan i statsunderstödsbeslutet intas villkor och begränsningar som gäller användningen av statsunderstödet och som är nödvändiga för att säkerställa att de allmänna förutsättningar för beviljande av statsunderstöd som föreslås i 7 § 1 mom. statsunderstödslagen föreligger. Säkerställandet av att de förutsättningar för

beviljandet av statsunderstöd som föreslås i 7 § 1 mom. föreligger kan förutsätta att det uppställs vissa villkor eller begränsningar för statsunderstödet användning i statsunderstödsbeslutet. Villkoren och begränsningarna kan gälla de utgifter som understödet får användas för och ändamålet med understödet, det sätt på vilket understödet används eller hur statsunderstödsstagaren skall förfara när han använder understödet inom den verksamhet eller det projekt som är föremål för understöd. Sådana villkor kan intas i statsunderstödsbeslutet, om det är nödvändigt för att säkerställa omständigheter som föreslås i 7 § 1 mom.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om de omständigheter som på det sätt som krävs för att statsunderstödet skall användas på behörigt sätt och klarheten i statsunderstödsstagarens rättigheter och skyldigheter säkerställas skall intas i ett beslut genom vilket statsunderstöd beviljas. Avsikten är att alla villkor som är nödvändiga med tanke på att statsunderstödet skall beviljas, utbetalas och användas i enlighet med lag och statsbudgeten skall tas in i statsunderstödsbeslutet. Förteckningen i momentet är i första hand av informativ natur. I den har samlats de omständigheter beträffande vilka det oftast behöver tas in detaljerade villkor i statsunderstödsbeslutet. Vad som i respektive fall behöver tas in i statsunderstödsbeslutet beror på statsunderstödet ändamål enligt statsbudgeten, slaget av statsunderstöd samt möjligen utförligheten och exaktheten hos de förordningar som statsrådet utfärdat med stöd av 8 § statsunderstödslagen. Förteckningen i momentet är således inte avsedd att vara uttömmande.

I statsunderstödsbeslutet skall enligt förslaget till 4 mom. 1 punkten intas villkor beträffande vad som är sådana godtagbara kostnader som statsunderstödet får användas för. Enligt 2 punkten skall av statsunderstödsbeslutet framgå vad som kan vara statsunderstödet maximibelopp av totalkostnaderna för den verksamhet eller det projekt som skall understödjas. Då behöver det också definieras vad som är sådana kostnader som skall beaktas vid beräkningen av totalkostnaderna. Enligt 3 punkten skall statsunderstödsbeslutet förklara hur statsunderstödsstagarens inkomster och i synnerhet inkomsten av den verksamhet eller

det projekt som skall understödjas inverkar på statsunderstödet belopp och användning. Av ett statsunderstödsbeslut som gäller beviljande av statsunderstöd skall också enligt 4 punkten framgå statsunderstödet användningstid och villkor och begränsningar enligt 13 § 2—4 mom. De begränsningar som avses i 13 § 2—4 mom. i den föreslagna statsunderstödslagen och som gäller ändamålet med den egendom som understötts med statsunderstödet och överlåtelse av egendomen samt deras varaktighet skall tas in i statsunderstödsbeslutet när avsikten är att tillämpa dessa villkor eller begränsningar. Enligt 5 punkten skall det av statsunderstödsbeslutet framgå statsunderstödsstagarens skyldighet att lämna en utredning om användningen av statsunderstödet och tidpunkten för utredningen. Avsikten är att även statsunderstödsstagarens olika rapporterings- och redovisningsförpliktelser skall framgå av statsunderstödsbeslutet och dess bilagor. Enligt 6 punkten skall av statsunderstödsbeslutet framgå även andra grunder för beviljandet och utbetalningen av statsunderstöd det samt för övervakningen av dess användning.

Enligt momentet skall det alltså av statsunderstödsbeslutet med den noggrannhet som krävs för en korrekt utbetalning och användning av statsunderstödet framgå vad statsunderstödsstagaren har att iaktta vid användningen av statsunderstödet och på vilka villkor och när statsunderstödet betalas ut. I fråga om statsunderstöd som beviljas på grundval av det resultat som användningen av statsunderstödet medfört är det nödvändigt att i statsunderstödsbeslutet inta detaljerade resultatmål eller villkor gällande resultatet. Då skall det av statsunderstödsbeslutet också framgå om det är fråga om absolut bindande resultatmål och hur det beviljade statsunderstödsbeloppet påverkas om de inte nås.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om statsunderstöd som beviljas en utländsk statsunderstödsstagare för att användas utanför Finland. Enligt momentet får statsbidragsmyndigheten då dessutom ingå ett avtal om användningen av statsunderstödet och villkoren för användningen med statsunderstödsstagaren. Med avtal avses i momentet ett privaträttsligt avtal. Momentet utgör ett undantag från det

förfarande som annars skall iakttas i fråga om statsunderstöd som hör till statsunderstödslagens tillämpningsområde. I allmänhet bestäms om beviljandet av statsunderstöd och fastställs villkoren för statsunderstöd genom ett beslut som statsbidragsmyndigheten fattar vid förvaltningsförfarande. Momentet tillåter att den praxis som för närvarande iakttas i fråga om internationella statsunderstöd fortsätter. I fråga om dessa understöd kan statsbidragsmyndigheten även i fortsättningen ingå avtal om statsunderstödet användning och villkoren för det med statsunderstödstagaren.

I fråga om internationella understöd, där understödstagaren är utländsk och understödet används utanför Finlands gränser, bör ett avtal anses vara ett mera praktiskt redskap än statsbidragsmyndighetens förvaltningsbeslut för att fastställa villkoren för understödets användning. Statsbidragsmyndigheten får vid behov också lättare rättsskydd hos utländska myndigheter på grundval av ett avtal än på grundval av statsbidragsmyndighetens beslut. Avtalet bygger på statsbidragsmyndighetens beslut att bevilja mottagaren statsunderstöd och med denne ingå ett sådant beslut som avses i momentet.

I avtalet skall enligt förslaget till 5 mom. intas de villkor som är nödvändiga med tanke på statsunderstödet användning i enlighet med budgeten samt med tanke på övervakningen av dess användning. Nödvändiga villkor är åtminstone alla de omständigheter som skall framgå av statsunderstödsbeslutet på grundval av 11 § 1—4 mom. statsunderstödslagen. Det kan också vara motiverat att i ett avtal som gäller internationella understöd ta in föreskrifter som motsvarar bestämmelserna i en förordning som statsrådet utfärdar med stöd av 8 § statsunderstödslagen om grunderna för beviljandet, utbetalningen och användningen av statsunderstöd. Avtalet skall dessutom innehålla föreskrifter om hur användningen av statsunderstödet skall övervakas och hur dessa förfaranden skall ordnas. Statsunderstödslagen kan i princip tillämpas endast inom finländsk jurisdiktion. Av den anledningen är det vanligen nödvändigt att i avtalet inta föreskrifter som motsvarar 4—6 kap. statsunderstödslagen om statsunderstödet användning, övervakningen av användningen och de granskningar som

skall utföras därvid samt om rätten att få information.

12 §. *Utbetalning av statsunderstöd.* I paragrafen föreslås bestämmelser om tidpunkten och förutsättningarna för utbetalning av statsunderstöd samt om vilka uppgifter statsunderstödstagaren skall lämna för utbetalningen av statsunderstödet.

Enligt 1 mom. betalas statsunderstödet till statsunderstödstagaren i en eller flera poster enligt när kostnaderna infaller. Momentet gäller såväl allmänna understöd som specialunderstöd. Statsunderstödet betalas vid behov i lämpliga poster enligt hur de kostnader som statsunderstödet får användas för infaller.

Statsbidragsmyndigheten kan dock besluta att statsunderstödet betalas på grundval av de faktiska kostnaderna efter det att en godtagbar utredning om dess användning har företetts. Statsunderstödet betalas då i efterhand i förhållande till den tidpunkt då kostnaderna infallit. Vid detta förfarande granskar och godkänner statsbidragsmyndigheten utredningen gällande understödets användning innan statsunderstödet utbetalas. Ett villkor som säger att statsunderstödet utbetalas i efterhand skall tas in i det statsunderstödsbeslut som gäller beviljandet av statsunderstödet.

I 2 och 3 mom. föreslås bestämmelser om undantag från 1 mom. Enligt 2 mom. kan det betalas förskott på statsunderstödet, om det är motiverat med tanke på användningen av statsunderstödet och ändamålsenligt med tanke på övervakningen. Med förskott avses i momentet att statsunderstödet eller en del av det betalas redan innan de kostnader som statsunderstödet får användas för har uppkommit. Betalning av förskott på det sätt som avses i momentet är motiverat när det krävs att understödstagaren får finansiering av statsbidragsmyndigheten för att det projekt eller den verksamhet som skall understödås skall komma i gång eller genomföras enligt den tidtabell och i den omfattning som avses i statsunderstödsbeslutet. För att förskott skall betalas förutsätts enligt momentet även att betalningen av förskott inte hindrar övervakningen av statsunderstödet användning.

Statsunderstöd av ringa belopp samt stipendium eller understöd enligt 5 § 3 mom. 3 punkten för personligt bruk eller ett personligt projekt kan betalas som ett

engångsbelopp, om det är motiverat med tanke på användningen av statsunderstödet. I fråga om statsunderstöd av ringa belopp samt stipendier och andra personliga understöd är det inte förnuftigt och inte alltid ens möjligt att dela upp utbetalningen av statsunderstödet i bitar enligt när kostnaderna infaller.

För att statsunderstödet skall betalas ut som ett engångsbelopp förutsätts enligt momentet att ett engångsbelopp är motiverat med tanke på användningen av statsunderstödet. När momentet tillämpas bör man beakta hur tidpunkten för utbetalningen inverkar på möjligheterna att säkerställa att ändamålet med statsunderstödet uppfylls på behörigt sätt och att övervaka användningen av statsunderstödet. Statsunderstödet får inte betalas som ett engångsbelopp när detta kan göra det svårt att säkerställa att statsunderstödet används korrekt. När statsbidragsmyndigheten bedömer om det är motiverat med en engångsbetalning skall den också beakta det arbete och de kostnader som förfarandena i anslutning till utbetalningen orsakar statsbidragsmyndigheten samt jämföra dem med riskerna med en engångsbetalning. Vad som skall anses vara statsunderstöd av ringa belopp beror i hög grad på ändamålet med och mottagaren av respektive statsunderstöd. Som statsunderstöd av ringa belopp betraktas i 3 mom. statsunderstöd vars belopp är relativt litet jämfört med andra statsunderstöd som beviljas under momentet i fråga i statsbudgeten.

I 4 mom. föreslås att statsunderstödstagaren skall ge statsbidragsmyndigheten riktiga och tillräckliga uppgifter för utbetalningen av statsunderstödet. I momentet åläggs således statsunderstödstagaren skyldighet att se till att de uppgifter som behövs för utbetalningen av statsunderstödet är tillräckliga och riktiga. För utbetalningen av statsunderstödet behövs dessutom uppgifter om bankförbindelse, dvs. vart statsunderstödet kan betalas. Avsikten är att statsunderstödet i regel skall betalas in på det bankkonto som mottagaren uppgett. I fråga om utbetalningen tillämpas till denna del vad som i lagen om betalningsöverföringar (821/1999) och någon annanstans i lag och med stöd av lag bestäms om statens betalningsrörelse. Avsikten är att avskaffa statsbidragskontosystemet, som tidigare gällt i fråga om utbetalning av statsunderstöd. Enligt momentet är statsunderstödstagaren därför också skyldig

att lämna riktiga och tillräckliga uppgifter om bankförbindelse så, att statsunderstödet kan utbetalas som kontoöverföring på basis av uppgifterna. Enligt momentet är statsunderstödstagaren skyldig att se till att de uppgifter som gäller eventuella villkor för utbetalningen är tillräckligt omfattande och korrekta så att statsbidragsmyndigheten enbart på grundval av de uppgifter som statsunderstödstagaren lämnat får en rättvisande bild av att förutsättningarna för utbetalning föreligger.

4 kap. Användningen av statsunderstöd och övervakningen därav

13 §. *Användning av statsunderstöd.* I paragrafen föreslås bestämmelser om grunderna för statsunderstödstagarens förpliktelser när statsunderstödet används.

Enligt 1 mom. får statsunderstödet användas endast för ändamål som överensstämmer med statsunderstödsbeslutet. Statsunderstödsbeslutet definierar på ett för statsunderstödstagaren bindande sätt för vilket ändamål statsunderstödet får användas. Enligt 2 mom. skall statsunderstödstagaren utöver det som bestäms i denna lag eller i en förordning som statsrådet utfärdar med stöd av 8 § vid användningen av statsunderstödet inom det projekt eller den verksamhet som understöds iaktta de villkor och begränsningar som uppställts i statsunderstödsbeslutet. I statsunderstödsbeslutet kan enligt 11 § i den förlagda statsunderstödslagen intas villkor och begränsningar gällande statsunderstödet användning. I 2 mom. föreslås att statsunderstödstagaren skall vara förpliktad att iaktta dessa villkor och begränsningar när statsunderstödet används. Förpliktelsen att iaktta statsunderstödsbeslutet riktar sig till användningen av statsunderstödet.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om statsunderstödstagarens skyldighet att använda sådan egendom vars anskaffning eller ombyggnad har understötts med statsunderstöd för det ändamål som bestäms i statsunderstödsbeslutet under den användningstid som anges i beslutet. Under användningstiden får denna egendom inte på ett bestående sätt användas för något annat ändamål och ägande- eller besittningsrätten till den får inte överlätas till någon annan. Momentet skall tillämpas i fråga om investeringsunderstöd som beviljas för

anskaffning eller ombyggnad av viss egendom och där syftet med beviljandet av understödet är att den egendom som understöts med understödet under en bestämd tid används för det ändamål som angivits i statsunderstödsbeslutet. I sak är det fråga om villkor och begränsningar för användningen av statsunderstödet när statsunderstöd beviljas i form av investeringsunderstöd och syftet är att understöda en verksamhet som är avsedd att pågå en längre tid. För att ett villkor som gäller ändamålet med egendomen, överlåtelsebegränsningarna och användningstiden skall kunna tillämpas skall det ingå i statsunderstödsbeslutet. I statsunderstödsbeslutet får som användningstid för egendomen anges högst 10 år efter utbetalningen av statsunderstödet eller dess sista post.

Ett villkor som gäller i momentet avsedd användningstid för egendom som understöts med statsunderstöd kan intas i statsunderstödsbeslutet när det är nödvändigt för att säkerställa att statsunderstödet används i enlighet med en dispositionsplan i statsbudgeten eller för en statlig fond utanför statsbudgeten. När villkor och begränsningar som gäller användningen av statsunderstöd uppställs skall proportionalitetsprincipen iakttas. Enligt den får statsbidragsmyndigheten inte bestämma om andra villkor och begränsningar än sådana som är nödvändiga för säkerställa att statsunderstödet används för rätt ändamål och som står i rätt proportion vad gäller såväl omfattning som varaktighet.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om användningstiden för egendom som är föremål för statsunderstöd när statsunderstödet har beviljats i annat syfte än för stödjande av näringsverksamhet för anskaffning eller ombyggnad av fast egendom, en byggnad eller en lägenhet i en byggnad. Momentet skall tillämpas på understöd som beviljas för anskaffning och ombyggnad av fastigheter, byggnader eller lägenheter som används för ett allmännyttigt eller därmed jämförbart syfte. I praktiken är det ofta fråga om en konsertsal, ett sjukhus eller en motsvarande anläggning. I momentet föreslås sålunda bestämmelser om vissa specialfall av understöd enligt 3 mom., där användningstiden för den egendom som understöts med statsunderstödet vanligen är 30 år efter att statsunderstödet eller dess sista

post har betalats. Momentet motsvarar den användningstid som vanligen tillämpas i fråga om lagstadgande statsunderstöd av motsvarande typ. I en förordning som statsrådet utfärdar med stöd av 8 § i den föreslagna statsunderstödslagen eller i statsunderstödsbeslutet kan det dock anges en kortare användningstid, om detta är motiverat med tanke på ändamålet med statsunderstödet. I en förordning av statsrådet eller i statsunderstödsbeslutet kan man alltså till fördel för statsunderstödsstagaren förkorta den användningstid på 30 år som annars skulle tillämpas. Användningstiden kan då dimensioneras så att den blir lämplig i förhållande till ändamålet med statsunderstödet och arten av och den sannolika ekonomiska livslängden för den egendom som anskaffats eller skall byggas om med understödet.

14 §. *Statsunderstödsstagarens skyldighet att lämna uppgifter.* I paragrafen föreslås bestämmelser om statsunderstödsstagarens skyldighet att lämna uppgifter i anslutning till övervakningen av statsunderstödet användning. Enligt 1 mom. skall statsunderstödsstagaren lämna statsbidragsmyndigheten riktiga och tillräckliga uppgifter för övervakningen av att villkoren för statsunderstödet iakttas. På grundval av momentet är statsunderstödsstagaren förpliktad att lämna nödvändiga uppgifter för övervakningen av statsunderstödet och att se till att dessa uppgifter är riktiga och tillräckliga. När momentet tillämpas avses med riktiga och tillräckliga uppgifter sådana uppgifter vars innehåll håller streck och som ger en rättvisande och tillräcklig bild av statsunderstödet användning och iakttagandet av villkoren och begränsningarna i statsunderstödsbeslutet samt av ekonomiska omständigheter i anslutning därtill.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om statsunderstödsstagarens anmälningsskyldighet. Enligt momentet skall statsunderstödsstagaren utan dröjsmål underrätta statsbidragsmyndigheten om en ändring som påverkar uppfyllandet av ändamålet med statsunderstödet eller om en annan ändring som inverkar på användningen av statsunderstödet. På grundval av momentet är det statsunderstödsstagarens skyldighet att lämna statsbidragsmyndigheten uppgifter om alla

sådana förändringar i förhållandena som inverkar på uppfyllandet av det i statsunderstödsbeslutet definierade ändamålet med statsunderstödet. Vilken ändring som helst som inverkar på uppfyllandet av ändamålet behöver inte anses vara så väsentlig att statsunderstödstagaren måste anmäla den. Anmälningsskyldigheten omfattar ändringar i förhållandena som på ett betydande sätt inverkar på användningen av statsunderstödet med avseende på iakttagandet av villkoren för statsunderstödet och uppfyllandet av ändamålet med statsunderstödet. Statsunderstödstagaren skall också anmäla andra ändringar som inverkar på användningen av statsunderstödet. Med andra ändringar avses i synnerhet ändringar som inverkar på uppfyllandet av de villkor och begränsningar som uppställts för sättet att använda statsunderstödet. Ändringar som inverkar på användningen av statsunderstödet är också väsentliga ändringar som inträffat i kvaliteten eller kvantiteten när det gäller genomförandet av det projekt eller den verksamhet som understöds eller i den övriga finansieringen av projektet eller verksamheten i förhållande till de uppgifter som getts i ansökan om statsunderstöd och som ligger till grund för statsunderstödsbeslutet.

Anmälan skall med stöd av det föreslagna momentet göras utan dröjsmål. Statsunderstödstagaren skall försöka göra anmälan omedelbart och senast så snabbt som möjligt efter det att han själv fick information om en sådan ändring som avses i momentet.

15 §. *Statsbidragsmyndighetens tillsynsuppgift.* I paragrafen föreslås bestämmelser om statsbidragsmyndighetens skyldighet att se till att statsunderstödet övervakas tillräckligt och på behörigt sätt. Övervakningen kan enligt paragrafen skötas genom att man inhämtar uppgifter om användningen och uppföljningen av statsunderstödet samt andra uppgifter och vid behov utför granskningar. Övervakningen av statsunderstödet bygger på uppgifter som fås från statsunderstödstagaren. Andra uppgifter som verifierar dessa uppgifter är bl.a. statsunderstödstagarens revisors utlåtande om statsunderstödet användning samt revisionsberättelserna gällande mottagarens ekonomi och verksamhet i allmänhet. Övervakningen skall enligt paragrafen vara

behörig och tillräcklig. Med behörig övervakning avses att man med hjälp av övervakningen får rimlig säkerhet om att statsunderstödet används på rätt sätt och att det säkerställs att riktiga och tillräckliga uppgifter lämnas om användningen av statsunderstödet och resultaten av den. När övervakningen sköts på behörigt sätt står de kostnader som den åsamkar statsbidragsmyndigheten i rimlig proportion till de ekonomiska risker som är förknippade med statsunderstödet. Syftet med statsbidragsmyndighetens övervakning är att med hänsyn till riskerna och det aktuella statsunderstödet ekonomiska betydelse med tillräcklig säkerhet konstatera huruvida — förutsättningar för beviljande, användning och utbetalning av statsunderstödet har förelegat

— ekonomin i övrigt har skötts bra när statsunderstödet har använts.

16 §. *Granskningsrätt.* I paragrafen föreslås bestämmelser om statsbidragsmyndighetens granskningsrätt när statsunderstöd övervakas och om rätt att anlita utomstående revisorer och sakkunniga för granskningarna. Statsbidragsmyndigheten har med stöd av paragrafen rätt att utföra granskningar av statsunderstödstagarens ekonomi och verksamhet.

Statsbidragsmyndigheten har på grundval av paragrafen rätt att granska även ekonomin och verksamheten hos den för vars projekt eller verksamheten statsunderstödet har överförts och används på det sätt som föreskrivs i 7 § 2 mom. i den föreslagna statsunderstödslagen. I dessa situationer är syftet med granskningsrätten att ge statsbidragsmyndigheten en metod att konstatera huruvida statsunderstödstagaren uppfyller sina förpliktelser i anslutning till statsunderstödet vilken kompletterar statsunderstödstagarens rapportering och den till mottagaren riktade tillsynen. Ansvaret för att statsunderstödet används på behörigt sätt och för säkerställandet av detta ankommer på statsunderstödstagaren.

Enligt 1 mom. har statsbidragsmyndigheten rätt att i samband med utbetalningen av statsunderstöd och övervakningen av dess användning utföra nödvändiga granskningar riktade mot statsunderstödstagarens ekonomi och verksamhet. I momentet förutsätts att granskningarna skall vara nödvändiga för övervakningen. Statsbidragsmyndighetens granskningar kan riktas endast mot ekonomin

och verksamheten hos den instans som har beviljats statsunderstöd eller till vilken statsunderstödet har överförs i enlighet med 7 § 2 mom. Granskningar får alltså inte med stöd av paragrafen utföras hos någon sådan instans som inte är statsunderstöddare men som har information om användningen av statsunderstödet.

Enligt 2 mom. kan statsbidragsmyndigheten genom ett beslut bemyndiga en annan myndighet eller en utomstående revisor att utföra granskningar enligt 1 mom. Statsbidragsmyndigheten bör fatta ett behörigt och på lämpligt sätt dokumenterat förvaltningsbeslut om att en annan myndighet eller en utomstående revisor bemyndigats att utföra granskningarna.

Att anlita en annan myndighet för granskningen kan vara motiverat t.ex. när ett ministerium är statsbidragsmyndighet. Ministeriet kan då anlita statliga regional- eller lokalförvaltningsmyndigheter för granskningen. Statsbidragsmyndigheten måste få den andra myndighetens samtycke till att den tar emot granskningsuppdraget. Samtycke behövs dock inte när statsbidragsmyndigheten med stöd av någon annan lag har rätt att förordna myndigheten i fråga att utföra vissa uppgifter. Bemyndigandet kan gälla ett enskilt granskningsuppdrag eller en kategori av granskningsuppdrag.

Statsbidragsmyndigheten kan inte med stöd av paragrafen helt och hållet överföra sin uppgift att övervaka användningen av statsunderstöd på någon annan myndighet, utan bemyndigandet kan gälla endast ett begränsat uppdrag eller en uppdragskategori. Bemyndigande att utföra granskningar kan ges en godkänd revisor eller revisionssammanslutning enligt revisionslagen (936/1994) eller lagen om revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (467/1999), dvs. en CGR-revisor eller CGR-sammanslutning, en GRM-revisor eller GRM-sammanslutning eller en OFR-revisor eller OFR-sammanslutning. En revisionssammanslutning skall utse en ansvarig revisor för granskningen. Den revisor eller revisionssammanslutning som fått bemyndigande utför granskningen med fullmakt av statsbidragsmyndigheten. Revisorn svarar då självständigt för att granskningen utförs på behörigt sätt. Ansvaret för övervakningen av statsunderstöd och de granskningar som skall utföras därvid kan inte helt överföras från

statsbidragsmyndigheten till en revisionssammanslutning.

Statsbidragsmyndigheten bär alltid i sista hand ansvaret för övervakningen av statsunderstöden och för att övervaknings- och granskningsförfarandena är lagenliga och tillbörliga.

Enligt 3 mom. kan en utomstående sakkunnig på statsbidragsmyndighetens begäran bistå vid granskningen. Med utomstående sakkunnig avses en person som besitter den sakkunskap som behövs vid granskningen. Detta kan vara nödvändigt om det t.ex. i samband med investerings- eller projektunderstöd behövs utvärdering av tekniska egenskaper.

Statsbidragsmyndigheten eller den myndighet eller utomstående revisor som statsbidragsmyndigheten bemyndigat att utföra granskningen leder granskningen och ansvarar för att granskningen utförs på behörigt sätt.

I 4 mom. föreslås att lagstiftningen om förvaltningsförfarande och lagstiftningen gällande annan allmän förvaltningsrätt skall tillämpas på revisorer och utomstående sakkunniga när de sköter uppgifter enligt den föreslagna statsunderstödslagen. På revisorer och sakkunniga skall tillämpas lagen om förvaltningsförfarande, språklagen, offentlighetslagen samt 14 och 15 § statstjänstemannalagen.

Förutom allmänna procedurbestämmelser innehåller lagen om förvaltningsförfarande bestämmelser om bl.a. jäv. Vid sidan av bestämmelserna om jäv i lagen om förvaltningsförfarande skall en revisor iakttä de jävsgrunder för revisorer som föreskrivs i revisionslagen samt revisionslagens allmänna krav på att förutsättningar för en oberoende revision skall föreligga. Revisorn och en sakkunnig skall också beakta vilket språk som på grundval av språklagen skall användas vid granskningarna och verksamhet i anslutning till dem. Bestämmelser i offentlighetslagen som är viktiga med tanke på granskningarna är i synnerhet bestämmelserna om utlämnande av uppgifter och tystnadsplikt liksom förpliktelsen att iakttä god informationshantering vid dokumentering, förvaring och utlämnande av uppgifter och handlingar.

I 14 och 15 § statstjänstemannalagen bestäms om det uppträdande som fordras av tjänstemän i samband med tjänsteutövning. En tjänsteman skall enligt 14 §

statstjänstemannalagen bl.a. utföra sina uppgifter på behörigt sätt och utan dröjsmål och han skall uppträda så som hans ställning och uppgifter förutsätter. Enligt 15 § statstjänstemannalagen får en tjänsteman inte fordra, acceptera eller ta emot en ekonomisk eller någon annan fördel, om detta kan försvaga förtroendet för honom eller myndigheten.

Granskningen av statsunderstöd är sådan verksamhet som innefattar utövande av offentlig makt. Med tanke på granskningsobjektens rättsställning och förtroendet för granskningsverksamheten är det därför viktigt att dessa bestämmelser tillämpas även på andra revisorer än de som är tjänstemän och på personer som bistår vid granskningen.

I 5 mom. föreslås att på revisorer och utomstående sakkunniga skall tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Momentet utvidgar tillämpningsområdet för strafflagens bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar. En revisors eller utomstående sakkunnigs lagstridiga förfarande kan alltså också bestraffas som tjänstebrott.

17 §. *Utförande av granskning.* I paragrafen föreslås bestämmelser om förpliktelserna för en statsunderstödsdagare som är föremål för granskning och om granskarens rättigheter vid granskningar enligt statsunderstödslagen. I paragrafen ställs de lokaler som omfattas av hemfriden utanför granskningsrätten. Enligt 1 mom. skall statsunderstödsdagaren utan ersättning ge den tjänsteman som utför granskningen eller en i enlighet med 16 § statsunderstödslagen bemyndigad revisor alla uppgifter och utredningar, handlingar, upptagningar och annat material som behövs för granskningen. En statsunderstödsdagare som är föremål för granskning skall enligt momentet även i övrigt bistå vid granskningen. Detta betyder att statsunderstödsdagaren skall samarbeta med den som utför granskningen och ge granskaren allt material som behövs för granskningen samt de uppgifter och utredningar som behövs när granskningen utförs.

Bedömningen av vilka uppgifter som behövs för granskningen görs av den som utför granskningen. Nödvändiga uppgifter, utredningar och handlingar samt upptagningar är alla sådana uppgifter och handlingar som gäller grunderna för beviljandet av statsunderstöd, dess

användning och iakttagandet av villkoren för det. Granskningsrätten omfattar sålunda bokförings- och bokslutsmaterial och annat material som eventuellt ansluter sig till grunderna för beviljandet av statsunderstödet och dess användning.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om rätt för den tjänsteman och revisor som utför granskningen att omhänderta det material som är föremål för granskning och det förfarande som skall iaktas därvid. Den tjänsteman eller revisor som utför granskningen kan omhänderta material enligt 1 mom. som omfattas av granskningsrätten, om granskningen kräver det. Omhändertagande kan komma i fråga när en sak inte kan utredas på det sätt som granskningen kräver i samband med granskningen. Föremål för omhändertagande kan vara alla handlingar, upptagningar och annat material som omfattas av granskningsrätten. Det kan i synnerhet bli fråga om bokförings- och bokslutsmaterial.

Över omhändertagandet av material skall i samband med granskningen upprättas ett protokoll där syftet med omhändertagandet och det omhändertagna materialet skall nämnas. Protokollet upprättas av den tjänsteman eller revisor som utför granskningen och en kopia av den skall ges åt den som är föremål för granskningen. Enligt momentet skall protokollet upprättas genast i samband med omhändertagandet. I praktiken är det bäst att en statsbidragsmyndighet som i samband med en granskning har behov av att omhänderta material som grund för protokollet använder en för ändamålet lämplig blankett.

I momentet förutsätts dessutom att det omhändertagna materialet återlämnas genast när det inte längre behövs för granskningen. Det avgörandet för behovet är om materialet behövs för inhämtandet av sådana ytterligare uppgifter som syftet med granskningen förutsätter eller för att bekräfta uppgifterna. När de nödvändiga uppgifter som står att få ur det omhändertagna materialet har erhållits skall materialet genast återlämnas. Omhändertagandet kan inte med stöd av momentet förlängas t.ex. till dess att ett beslut har fattats i ett ärende som gäller statsunderstödet, t.ex. ett misstänkt fel eller en misstänkt oegentlighet.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om rätt för den tjänsteman och revisor som utför granskningen att få tillträde till lokaler som

innehålls eller används av en statsunderstödsdagare som är föremål för granskning. Den som utför granskningen har med stöd av momentet rätt att få tillträde i den omfattning som granskningen förutsätter. Denna rätt omfattar alla de lokaler och områden där förhållandena är av betydelse för bedömningen av om grunderna för beviljandet av statsunderstöd föreligger och villkoren för användningen iaktas. Sådana lokaler är åtminstone affärs-, lager- eller andra motsvarande lokaler som används för utövande av yrke eller idkande av näring. När det är fråga om allmännyttig verksamhet omfattar lokalerna kontorslokaler eller andra motsvarande lokaler varifrån användningen av statsunderstödet leds och administreras, lokalerna för den ekonomiförvaltning som ansluter sig till användningen av statsunderstödet samt de lokaler som används för själva den understödda verksamheten. Granskning får inte utföras i lokaler som omfattas av hemfriden. I momentet avsedda lokaler som omfattas av hemfriden är det område som skyddas av hemfriden enligt bestämmelserna om brott mot hemfriden i 10 § grundlagen och 24 kap. strafflagen. Det kärnområde som omfattas av hemfriden är en enskilds privatbostad.

18 §. *Handräckning.* Paragrafen innehåller en sedvanlig bestämmelse om handräckning. Statsbidragsmyndigheten har med stöd av paragrafen rätt att få nödvändiga handräckning av polis-, tull-, skatte- och utökningsmyndigheterna vid utförandet av övervaknings- och granskningsuppgifter som avses i statsunderstödslagen. Skatte-, tull- och utökningsmyndigheternas handräckning kan ofta vara av den arten att de lämnar uppgifter som är nödvändiga för övervakningen av statsunderstödet. Polismyndighetens handräckning behövs i synnerhet när en statsunderstödsdagare som är föremål för granskning motsätter sig granskningen. Statsbidragsmyndighetens tjänsteman eller en revisor som bemyndigats av statsbidragsmyndigheten har inte med stöd av statsunderstödslagen rätt att använda maktmedel för att säkerställa sin granskningsrätt och den därtill anslutna rätten att få upplysningar, få tillträde till lokaler och omhändertagat material. När maktmedel behövs skall statsbidragsmyndigheten begära handräckning av polismyndigheterna.

19 §. *Avbrytande av utbetalningen.* I paragrafen föreslås bestämmelser om

statsbidragsmyndighetens rätt att bestämma att utbetalningen av statsunderstöd skall avbrytas. Avbrytandet av utbetalningen är i paragrafen avsett som en tillfällig säkringsåtgärd med hjälp av vilken utbetalningen av beviljat statsunderstöd får avbrytas medan någon sak utreds närmare. Efter utredningen skall statsbidragsmyndigheten fatta beslut om utbetalningen skall fortsätta eller om utbetalningen av statsunderstödet skall upphöra och understödet återkrävas. Enligt paragrafen skall statsbidragsmyndigheten fatta ett beslut om avbrytandet av utbetalningen. Utbetalningen kan alltså inte avbrytas som en faktisk åtgärd. Statsunderstödsdagaren har enligt 34 § i den föreslagna statsunderstödslagen rätt att genom rättelseyrkande söka ändring i detta beslut, men myndigheten får avbryta utbetalningen medan rättelseyrkandet behandlas.

Beslut om att avbryta utbetalningen kan enligt 1 punkten fattas när det finns grundad anledning att misstänka att statsunderstödsdagaren inte ger riktiga och tillräckliga uppgifter för utbetalningen av statsunderstödet på det sätt som avses i 12 § 4 mom. statsunderstödslagen eller att statsunderstödsdagaren använder statsunderstödet i strid med sina förpliktelser enligt 13 § statsunderstödslagen eller att statsunderstödsdagaren försummar sina skyldigheter att lämna uppgifter enligt 14 §. Med stöd av punkten får utbetalningen av statsunderstöd tillfälligt avbrytas bl.a. när det finns grundad anledning att misstänka att de uppgifter som getts för utbetalningen inte är riktiga eller tillräckliga. Förfarande i strid med 13 § statsunderstödslagen inbegriper verksamhet i strid med en förordning av statsrådet som innehåller närmare villkor för beviljandet och användningen av statsunderstödet samt förfarande i strid med villkoren i statsunderstödsbeslutet. Förfarande i strid med förpliktelserna i 14 § statsunderstödslagen innebär att sådana riktiga och tillräckliga uppgifter som behövs för övervakningen av statsunderstödet inte lämnas eller att en förändring som inverkar på användningen av statsunderstödet inte anmäls. Enligt 1 punkten förutsätter avbrytande av utbetalningen att man av grundad anledning misstänker förfarande som strider mot det uppförande som föreskrivs i statsunderstödslagen.

Utbetalningen kan inte med stöd av lagrummet avbrytas på grund av vilken misstanke som helst, utan statsbidragsmyndigheten skall ha tillräckliga och rationellt godtagbara grunder för sin åtgärd. Lagrummet förutsätter dock inte att statsbidragsmyndigheten skall ha tillräckliga bevis på lagstridigt förfarande, utan en misstanke som kan motiveras på ett rationellt och allmänt godtagbart sätt ger statsbidragsmyndigheten rätt att vidta åtgärder för att avbryta utbetalningen.

Enligt 2 punkten kan beslut om att avbryta utbetalningen fattas när de grunder på vilka statsunderstödet har beviljats har förändrats väsentligt. Statsunderstöd beviljas ofta för verksamhet och projekt av vilka förutsätts vissa kvalitativa eller kvantitativa egenskaper, annan finansiering eller så har det uppställts vissa villkor för användningen av den egendom för vars anskaffning eller reparation understödet har beviljats. Utbetalningen av statsunderstödet får avbrytas när det har inträffat väsentliga förändringar i dessa grunder för beviljandet eller användningen av statsunderstödet och det är nödvändigt att utreda hur förändringarna påverkar möjligheterna att använda statsunderstödet på det sätt som avses i lag, budgeten och statsunderstödsbeslutet. De detaljerade grunderna för att avbryta utbetalningen av statsunderstödet beror på vilka saker och omständigheter som angetts som grund för beviljandet av statsunderstödet i budgeten och i de förordningar som statsrådet utfärdat med stöd av 8 § statsunderstödslagen samt i speciallagstiftning som eventuellt skall tillämpas liksom på vilka villkor för användningen av statsunderstödet som har intagits i statsunderstödsbeslutet.

Enligt 3 punkten får utbetalningen av statsunderstödet avbrytas när detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning. Avbrytandet av utbetalningen kan då ha anknytning till bestämmelser och föreskrifter om statsstöd i Europeiska gemenskapens lagstiftning med stöd av vilka kommissionen har bl.a. rätt att tillfälligt förbjuda att statsstöd verkställs. Tillämpningen av punkten förutsätter inte något beslut av en gemenskapsinstitution om att utbetalningen skall avbrytas. Statsbidragsmyndigheten har med stöd av lagrummet rätt och samtidigt även skyldighet att på grundval av Europeiska gemenskapens lagstiftning

avbryta utbetalningen medan saken utreds, om verkställandet av statsunderstödet verkar stå i strid med krav som följer av Europeiska gemenskapens lagstiftning.

5 kap. Återbetalning och återkrav av statsunderstöd

20 §. *Återbetalning av statsunderstöd.* I 1 mom. föreslås bestämmelser om statsunderstödstagarens skyldighet att betala tillbaka ett felaktigt statsunderstöd eller ett statsunderstöd som uppgår till för stort belopp eller ett statsunderstöd som han annars uppenbart har fått utan grund eller en del av det. Också ett statsunderstöd eller en del av det som inte kan användas på det sätt som förutsätts i statsunderstödsbeslutet skall återbetalas. Paragrafen innehåller således den allmänna förpliktelse att betala tillbaka en grundlös förmån som tillämpas i fråga om statsunderstöd. Momentet förutsätter att en statsunderstödstagare som har fått en grundlös förmån på eget initiativ och utan dröjsmål vidtar åtgärder för att betala tillbaka den förmån som erhållits till för stort belopp eller uppenbart utan grund.

Ett felaktigt statsunderstöd eller ett statsunderstöd till för stort belopp är enligt momentet en prestation som på grund av ett tekniskt fel betalas utan grund eller till för stort belopp. Statsunderstödstagaren skall på eget initiativ vidta åtgärder för att återbetala ett statsunderstöd eller en del av ett statsunderstöd som betalats ut i strid med statsunderstödsbeslutet. Som ett statsunderstöd som uppenbart erhållits utan grund på det sätt som avses i momentet betraktas ett statsunderstöd som har erhållits trots att statsunderstödstagaren inte uppfyller de allmänna villkoren för beviljandet av statsunderstöd eller de villkor som föreskrivs i en förordning som statsrådet utfärdat med stöd av 8 § i den föreslagna statsunderstödslagen. Momentets krav på att grundlösheten skall vara uppenbar uppfylls alltid när statsunderstödet inte skulle ha kunnat beviljas enligt lagen eller en förordning som utfärdats med stöd av den.

En grundlös förmån skall inte behöva återbetalas om det belopp som skulle betalas tillbaka är mindre än 10 euro. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till denna del de principer som ingår på andra ställen i lag för när en offentligrättslig betalningsskyldighet som gäller ett synnerligen litet belopp inte

behöver fullgöras.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om undantag från återbetalningsskyldigheten när det gäller statsunderstöd som beviljas enligt kalkylerade grunder. Enligt momentet gäller återbetalningsskyldigheten inte skillnaden mellan ett belopp som beviljats enligt kalkylerade grunder och de faktiska kostnader som understiger detta belopp. I fråga om statsunderstöd som beviljats enligt kalkylerade grunder som fastställts innan verksamheten eller projektet genomförs kan statsunderstödsstagaren alltså räkna sig tillgodo skillnaden mellan ett statsunderstöd som betalats enligt kalkylerade grunder och de faktiska kostnaderna. Till övriga delar tillämpas 1 mom., som gäller återbetalning en grundlös förmån, även på statsunderstöd som beviljas enligt kalkylerade grunder.

21 §. *Skyldighet att återkräva statsunderstöd.* I paragrafen föreslås bestämmelser om obligatoriskt återkrav av statsunderstöd. I de situationer som föreskrivs i paragrafen har statsbidragsmyndigheten ingen prövningsrätt beträffande återkravet, utan myndigheten skall bestämma att utbetalningen av statsunderstödet skall upphöra och att redan utbetalt statsunderstöd skall återkrävas. Att betalningen upphör och statsunderstödet återkrävs beror på ett i hög grad felaktigt eller svikligt förfarande från statsunderstödsstagarens sida.

Paragrafen ger befogenhet att genom beslut av statsbidragsmyndigheten bestämma att statsunderstödet skall återkrävas. När det gäller statsbidragsmyndighetens beslut föreligger möjligheter att överklaga enligt 34 § i den föreslagna statsunderstödslagen, dvs. rättelseyrkande kan framställas till statsbidragsmyndigheten och det beslut som meddelas med anledning av rättelseyrkandet kan överklagas hos förvaltningsdomstol i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Ett ärende gällande återkrav av statsunderstöd avgörs då genom förvaltningsförfarande.

De grunder för återkrav som föreslås i paragrafen motsvarar grunderna i speciallagstiftningen och de grunder som tidigare föreskrevs i administrativa normer. I enlighet med proportionalitetsprincipen förutsätts i grunderna för återkrav att felaktigheten eller oegentligheten skall vara väsentlig. Som väsentliga fel skall räknas sådana fel som gör att statsunderstödet inte borde ha beviljats till det belopp som anges i

statsunderstödsbeslutet. På motsvarande sätt är det ett sådant väsentligt fel som avses i paragrafen om statsunderstödet används till ett ändamål för vilket det inte alls skulle ha beviljats eller för vilket det skulle ha beviljats till ett avsevärt lägre belopp. I enlighet med proportionalitetsprincipen skall man när paragrafen tillämpas bestämma att utbetalningen skall upphöra och återkravet av det utbetalda statsunderstödet begränsas till ett sådant belopp som motsvarar felet eller oegentligheten. Åtgärden kan dock riktas mot hela det beviljade statsunderstödet, om understödet under de förhållanden som uppdragats inte alls skulle ha beviljats eller om statsunderstödet till följd av felet till stor del inte kan användas i enlighet med statsunderstödsbeslutet.

I 1 punkten föreslås som grund för återkrav underlåtelse att iaktta återbetalningsskyldigheten enligt 20 § i den föreslagna statsunderstödslagen. Utbetalningens upphörande och återkravet skall i en dylik situation oftast begränsas till det belopp som enligt 20 § skall betalas tillbaka. Med stöd av punkten kan statsbidragsmyndigheten vid behov genom ett förvaltningsbeslut fastställa att återbetalningsskyldighet föreligger samt beloppet. Förfarande i strid med en uttrycklig förpliktelse i lag är alltid ett väsentligt fel. Därför innehåller punkten inte något särskilt krav på att felet skall vara väsentligt.

I 2 punkten föreslås som grund för återkrav att statsunderstödet använts för ett väsentligen annat ändamål än vad det har beviljats för. Att utbetalningen upphör och statsunderstödet återkrävs är påföljder av statsunderstödsstagarens förfarande genom vilket man bryter mot villkor gällande ändamålet med statsunderstödet som uppställts i statsunderstödsbeslutet och den förordning som statsrådet utfärdat om det beviljade statsunderstödet. Det ändamål med statsunderstödet som anges i statsunderstödsbeslutet uppfylls då inte alls eller så uppfylls det inte till betydande delar.

Enligt 3 punkten är en grund för att utbetalningen skall upphöra eller statsunderstödet återkrävas att felaktiga eller vilseledande uppgifter getts om någon omständighet som är ägnad att väsentligt inverka på erhållandet av statsunderstöd, dess belopp eller villkor. Vid sidan av felaktiga uppgifter är hemlighållandet av väsentliga uppgifter enligt paragrafen en grund för att

utbetalningen skall upphöra och understödet återkrävas. Med felaktiga uppgifter avses uppgifter som inte motsvarar fakta vid den tidpunkt då uppgifterna lämnas. Med vilseledande uppgifter avses uppgifter och ett framställningssätt som gör att statsbidragsmyndigheten till väsentliga delar inte får en rättvisande och tillräcklig bild av huruvida grunderna för beviljandet av statsunderstöd föreligger och av ändamålet med statsunderstödet. Vid den ekonomiska rapporteringen skall enligt paragrafen som väsentligen felaktiga uppgifter i princip betraktas alla sådana uppgifter som leder till att revisorn vid en revision enligt revisionslagen inte utan reservation skulle kunna förorda att bokslutet fastställs i revisionsberättelsen.

I 4 punkten föreslås som grund för att utbetalningen skall upphöra och statsunderstödet återkrävas att statsunderstödsstagaren på ett sätt som kan jämföras med 1—3 punkten väsentligt bryter mot bestämmelserna om användning av statsunderstödet och villkoren i statsunderstödsbeslutet.

22 §. Återkrav enligt prövning av statsunderstöd. I paragrafen föreslås bestämmelser om när utbetalningen av statsunderstöd kan upphöra och understödet återkrävas enligt prövning. I de situationer som anges i 21 § i den föreslagna statsunderstödslagen är det fråga om att statsunderstödsstagaren på ett väsentligt sätt har förfarit felaktigt eller svikligt. I 22 § statsunderstödslagen är det däremot fråga om vissa förändringar i förhållandena samt vissa förfaranden från statsunderstödsstagarens sida som nödvändigtvis inte alltid är så väsentliga att påföljden av dem borde vara att statsunderstödet systematiskt upphör eller återkrävs. I de situationer som föreslås i paragrafen kan statsbidragsmyndigheten pröva om utbetalningen av statsunderstödet skall upphöra och det utbetalda understödet återkrävas till följd av statsunderstödsstagarens felaktiga förfarande eller en förändring i förhållandena som påverkar användningen av statsunderstödet. Huruvida betalningen skall upphöra och understödet återkrävas avgörs genom statsbidragsmyndighetens beslut.

När statsbidragsmyndigheten utövar den prövningsrätt som föreslås i paragrafen skall den styras av strävan efter att trygga det allmänna intresset samt av

proportionalitetsprincipen.

Statsbidragsmyndigheten övervakar det allmänna intresset i anslutning till statsunderstödet. Statsunderstöd som beviljats på grundval av felaktiga uppgifter eller använts felaktigt är en grundlös förmån från staten som skall betalas tillbaka. På samma sätt bör man förfara när statsunderstödet på grund av en förändring i förhållandena inte kan användas för det ändamål som det beviljats för. I fråga om små fel eller förändringar i förhållandena vore det dock alltför tunga åtgärder med hänsyn till det eftersträfvade allmänna intresset att upphöra med utbetalningen av statsunderstödet och återkräva det. I enlighet med proportionalitetsprincipen skall felaktigheterna eller den förändring i förhållandena som delvis förhindrar att ändamålet med understödet uppfylls stå i godtagbart och rationellt förhållande till påföljden.

I 1 mom. 1 punkten föreslås som grund för att utbetalningen kan upphöra och understödet återkrävas att statsunderstödsstagaren inte på det sätt som förutsatts i 12 § 4 mom. ger riktiga och tillräckliga uppgifter för utbetalningen av statsunderstödet eller att statsunderstödsstagaren förfar i strid med förpliktelserna som föreslås i 13 och 14 § statsunderstödslagen. På grundval av 1 punkten kan statsbidragsmyndigheten alltså pröva om statsunderstödsstagarens förfarande leder till återkrav eller till att utbetalningen upphör i de situationer då det inte klart är fråga om ett fel eller en oegentlighet enligt 21 §.

I 1 mom. 2 punkten föreslås som grund för att utbetalningen kan upphöra eller statsunderstödet återkrävas att mottagaren försvårar en granskning som gäller användningen av statsunderstödet. I praktiken kan det vara fråga om att hemlighålla material vid granskningen eller att förvägra granskning eller att förhindra eller försvåra att syftet uppnås genom att vägra att lämna nödvändiga uppgifter eller något annat förfarande som tyder på ovilja att samarbeta. Försvårandet av granskningen kan vara av mycket varierande svårighetsgrad eller omfattning. Med stöd av momentet skall statsbidragsmyndigheten pröva om det är fråga om en så allvarlig försummelse av eller uppsåtligt brott mot de förpliktelser som ansluter sig till

statsunderstödet att påföljden med beaktande av proportionalitetsprincipen borde vara att utbetalningen av statsunderstödet upphör och att det återkrävs. Väger att över huvud taget tillåta granskning enligt statsunderstödslagen är i allmänhet en grund för att återkräva statsunderstödet i dess helhet. Återkrav av hela beloppet kommer likaså i fråga om statsunderstödsdagaren i samband med granskningen lämnar väsentligt felaktiga eller vilseledande uppgifter eller handlingar.

Enligt 1 mom. 3 punkten kan en grund för att utbetalningen skall upphöra och understödet återkrävas vara att den verksamhet som är föremål för statsunderstöd väsentligt skärs ner eller överläts till någon annan. I allmänhet är den instans som är ansvarig för den understödda verksamheten av betydelse för att ändamålet med statsunderstödet skall uppfyllas. I statsunderstöd är det i allmänhet alltså inte fråga om en ekonomisk förmån som kan överföras vidare. Utbetalningen av statsunderstödet skall då kunna upphöra och statsunderstödet återkrävas om den understödda verksamheten överförs på en annan person. Statsbidragsmyndigheten kan dock besluta att fortsätta att betala understödet eller låta bli att återkräva understödet, om statsunderstödet i situationen i fråga också kunde beviljas till den på vilken den verksamhet som varit föremål för understödet har överförts. Återkrav skall inte inledas med stöd av momentet, om ändamålet med statsunderstödet kan uppfyllas trots att verksamheten har överlåtits. Att den verksamhet som är föremål för specialunderstöd läggs ner leder i allmänhet till att understödet återkrävs i sin helhet. Om en del av den verksamhet som understöts med allmänt understöd läggs ner, skall statsbidragsmyndigheten bedöma om det återstår annan sådan verksamhet som är föremål för understöd i den omfattningen att statsunderstödet till väsentlig del kan användas på det sätt som avses i statsunderstödsbeslutet. Om det inte föreligger några förutsättningar för att ändamålet i enlighet med statsunderstödsbeslutet skall uppfyllas, skall statsunderstödet återkrävas. Motsvarande bedömningsgrund skall användas även i de situationer där den verksamhet som är föremål för understödet har skurits ner. Om verksamheten skärs ner väsentligt på ett sätt som i hög grad förhindrar att ändamålet med

statsunderstödsbeslutet uppfylls, skall det i allmänhet leda till att utbetalningen av statsunderstödet upphör och att det utbetalda statsunderstödet återkrävs.

I 4 punkten föreslås som grund för att statsunderstöd kan återkrävas enligt prövning och utbetalningen upphöra att ägande- eller besittningsrätten till egendom som förvärvats med statsunderstödet överläts på någon annan i strid med 13 §. Denna grund kan tillämpas när statsunderstödet har beviljats för anskaffning av en viss egendom och vidareöverlåtelse av egendomen under en viss tid har begränsats i statsunderstödsbeslutet. Motivet till en sådan begränsning är att säkerställa att statsunderstödet används i enlighet med statsbudgeten och statsunderstödsbeslutet. Statsbidragsmyndigheten kan låta bli att återkräva statsunderstödet när egendomen trots att ägande- eller besittningsrätten har överlåtits används på ett sådant sätt att syftet med beviljandet av statsunderstödet uppnås.

Med stöd av 5 punkten kan statsbidragsmyndigheten upphöra med utbetalningen av statsunderstödet och återkräva ett redan utbetalt statsunderstöd när ändamålet med den egendom som är föremål för statsunderstödet har ändrats på ett bestående sätt i strid med 13 §. Det blir aktuellt att tillämpa punkten när statsunderstöd har beviljats för anskaffning, reparation eller underhåll av en viss egendom och ändamålet med statsunderstödet är att egendomen används för ett visst syfte under en bestämd tid. Grunden för att utbetalningen skall upphöra eller statsunderstödet återkrävas kan vara endast en sådan ändring i syftet som leder till att ändamålet med beviljandet av statsunderstödet inte uppfylls. I momentet förutsätts att ändamålet med egendomen skall förändras på ett bestående sätt eller åtminstone för lång tid. Att egendom som varit föremål för statsunderstöd tillfälligt används för något annat ändamål medför inte rätt att upphöra med utbetalningen av statsunderstödet eller att bestämma att statsunderstödet skall återkrävas.

I 6 punkten föreslås att inledandet av officiella förfaranden som uppdagar statsunderstödsdagarens insolvens kan utgöra en grund för att upphöra med utbetalningen av statsunderstödet och återkräva statsunderstödet. Saneringsförfarande, skuldsanering eller likvidation försämrar i

allmänhet på ett väsentligt sätt möjligheterna att uppfylla förpliktelseerna i anslutning till statsunderstödet på ett sätt som förutsätts för att ändamålet med beviljandet av statsunderstödet skall uppfyllas. Utbetalningen kan inte upphöra eller utbetalt statsunderstöd återkrävas med stöd av punkten när statsunderstödet enligt ändamålet kan beviljas, betalas och användas på behörigt sätt även vid sådan insolvens som avses i punkten. Då är det fråga om statsunderstöd som beviljas enligt statsbudgeten för att lindra följderna av insolvens. I andra fall ger insolvens hos statsunderstödsstagaren statsbidragsmyndigheten anledning att överväga om det fortfarande finns förutsättningar för att använda statsunderstödet i enlighet med ändamålet. Om sådana förutsättningar inte föreligger, skall statsbidragsmyndigheten upphöra med utbetalningen och återkräva statsunderstödet. Den situation som avses i 7 punkten är för handen när statsunderstödsstagaren vidtar arrangemang som i sak motsvarar ovan nämnda grunder för återkrav men som har getts någon annan juridisk form.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om statsbidragsmyndighetens rätt att upphöra med utbetalningen av statsunderstödet och återkräva statsunderstödet eller en del av det när den egendom som är föremål för statsunderstödet förstörs eller skadas under den i 13 § föreslagna användningstiden. Det blir aktuellt att återkräva understödet eller upphöra med utbetalningen om ny motsvarande egendom inte skaffas i stället för den förstörda eller skadade egendomen. Återkrav eller utbetalningens upphörande med stöd av momentet riktas till försäkringssättning eller annan ersättning som erhållits för den förstörda egendomen. Annan ersättning är i allmänhet skadestånd. Det belopp som skall återkrävas är enligt momentet statsunderstödet andel av den ursprungliga anskaffningsutgiften för egendomen. Syftet med momentet är således att förhindra att en ogrundad förmån erhålls därför att egendomen förstörts eller skadats.

I 3 mom. föreslås att utbetalningen av statsunderstödet skall upphöra och understödet återkrävas när Europeiska gemenskapens lagstiftning förutsätter detta. När momentet tillämpas är grunden för att utbetalningen av statsunderstödet skall upphöra eller understödet återkrävas

definierad i Europeiska gemenskapens lagstiftning. Gemenskapens ifrågavarande lagstiftning kan i praktiken gälla antingen villkoren och reglerna för statsstöd som beviljas av medlemsstatens medel eller gemenskapsstöd som finansieras ur gemenskapens budget samt verkställigheten av dem. Tillämpningen av momentet förutsätter inte att Europeiska unionens institution eller organ skall ha fattat ett beslut som förutsätter att utbetalningen av statsunderstödet i fråga skall upphöra eller understödet återkrävas. Statsbidragsmyndigheten har med stöd av Europeiska gemenskapens lagstiftning skyldighet att upphöra med utbetalningen av statsunderstödet och återkräva statsunderstödet.

23 §. *Belopp som skall återbetalas och återkrävas i fråga om investeringsunderstöd.* Enligt 19—21 § i den föreslagna statsunderstödslag är det statsunderstödsbelopp som skall återbetalas eller återkrävas det utbetalda statsunderstödsbeloppet eller en del av det. I paragrafen föreslås en avvikande definition på det statsunderstödsbelopp som skall återbetalas eller återkrävas i fråga om vissa investeringsunderstöd.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om det belopp som skall återkrävas när investeringsunderstödet har beviljats för något annat ändamål än för att stöda näringsverksamhet. I praktiken är det fråga om investeringsunderstöd som beviljas för projekt i anslutning till allmännyttig verksamhet eller därmed jämförbar verksamhet som inte bedrivs i näringssyfte. Det belopp som då skall återbetalas eller återkrävas är enligt 1 mom. den del av det gängse värdet på den egendom som är föremål för investeringsunderstödet som motsvarar understödets andel av den ursprungliga anskaffningsutgiften för egendomen efter genomförandet av investeringsprojektet. När momentet tillämpas är det gängse värdet egendomens gängse värde vid tidpunkten för beslutet om återkrav i enlighet med bokföringslagen och de bestämmelser och föreskrifter som skall iakttas med stöd av den samt god bokföringssed. Med stöd av momentet kan det i fråga om investeringsunderstöd bli aktuellt att återkräva inte bara det belopp som betalats i understöd utan också egendomens värdestegring. På motsvarande sätt minskar egendomens värdesänkning det

belopp som skall återkrävas. Om t.ex. en miljon mark har beviljats i investeringsunderstöd, vilket är 50 % av projektets totalkostnader, och understödet återkrävs till följd av överlåtelse av äganderätten i strid med villkoren för understödet, varvid överlåtelsepriset har varit fyra miljoner mark, är det belopp som skall återkrävas 50 % av överlåtelsepriset, dvs. två miljoner mark.

I 2 mom. föreslås att 1 mom. inte skall tillämpas på investeringsunderstöd som beviljas för stödjande av näringsverksamhet. Som statsunderstöd som beviljas för stödjande av näringsverksamhet betraktas alltid sådana statsunderstöd som är företagsstöd enligt lagen om allmänna villkor för företagsstöd. Statsunderstödet är på det sätt som avses i momentet beviljat för stödjande av näringsverksamhet, om dess syfte är att främja eller understöda näringsverksamhet som bedrivs av statsunderstödsstagaren. Momentet är nödvändigt därför att undantaget i 1 mom. beträffande det belopp som skall återkrävas inte är tillämpligt på näringsstöd. När 1 mom. tillämpas bär statsbidragsmyndigheten i situationer som berättigar till återkräv risken för att värdet på den egendom som är föremål för understödet skall ha sjunkit. I samband med näringsverksamhet är det inte motiverat med tanke på den ekonomiska effektiviteten att statsbidragsmyndigheten tar på sig en del av den risk som är förknippad med normal affärsverksamhet. När det är fråga om investeringsunderstöd av typen näringsstöd är det belopp som skall återkrävas med stöd av momentet således det belopp som betalats i statsunderstöd eller en del av det.

24 §. *Ränta.* I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldighet att betala årlig ränta på det statsunderstödsbelopp som återbetalas eller återkrävs. Vid återbetalning eller återkrav inträder räntebetalningsskyldigheten från och med den dag då statsunderstödet eller en del av det har betalats till statsunderstödsstagaren. Ränta skall betalas fram till den dag då statsunderstödet betalas tillbaka och högst till den förfallodag som statsbidragsmyndigheten fastställt för återbetalningen av statsunderstödet. Räntesatsen är den ränta som avses i 3 § 2 mom. räntelagen (633/1982) ökad med tre procentenheter. Räntesatsen är således enligt paragrafen

räntelagens allmänna avkastningsränta ökad med tre procentenheter.

25 §. *Dröjsmålsränta.* I paragrafen föreslås bestämmelser om den dröjsmålsränta som skall betalas på det belopp som återkrävs när statsunderstödsstagaren inte har fullgjort sin återbetalningsskyldighet senast inom den tid som utsatts av statsbidragsmyndigheten. Räntesatsen för dröjsmålsräntan är den allmänna dröjsmålsräntan enligt räntelagen.

26 §. *Skälighet.* I paragrafen föreslås bestämmelser om tillämpning av den förvaltningsrättsliga skälighetsprincipen på återbetalning eller återkrav av statsunderstöd och den ränta eller dröjsmålsränta som ansluter sig därtill. Paragrafen ger också statsbidragsmyndigheten prövningsrätt beträffande iakttagandet av den förvaltningsrättsliga proportionalitetsprincipen i samband med återbetalning och återkrav.

Enligt 1 mom. kan statsbidragsmyndigheten på de skälighetsgrunder som nämns i momentet låta bli att återkräva en del av statsunderstödet, räntan eller dröjsmålsräntan på det belopp som skall återbetalas eller återkrävas. Som grund för att statsunderstödet eller en del av det eller räntan på det eller dröjsmålsräntan inte behöver återbetalas eller återkrävas helt och hållet föreslås i momentet att återkravet är oskäligt med hänsyn till statsunderstödsstagarens ekonomiska ställning och förhållanden eller beskaffenheten hos den egendom som förvärvats med statsunderstödet eller det förfarande som ligger till grund för återbetalningen eller återkravet eller förändringen i förhållandena.

Utgångspunkten när momentet tillämpas är oskälig stränghet och orättvisa hos återbetalningen eller återkravet och räntebetalningsförpliktelserna i anslutning därtill under de specifika förhållanden som råder i den aktuella situationen. Återkravet får inte i onödan leda till sådana allvarliga ekonomiska svårigheter eller en sådan ekonomisk ställning att man inte enligt de allmänt accepterade rättvisebegreppen i samhället kan kräva att statsunderstödsstagaren skall utstå dem. Vid skälighetsprövningen bör man således bedöma behovet av att skydda det allmänna intresse som ligger till grund för återbetalningen och återkravet och dess tyngd i förhållande till åtgärdens påföljder. De påföljder som åtgärder i syfte av trygga ett allmänt intresse åsamkar enskilda bör vara

allmänt accepterade.

Vid skälighetsprövningen bör man beakta i vilken mån återkravet beror på statsunderstödsstagarens felaktiga förfarande. Omständigheter som talar för ett skäligt återkrav är om statsunderstödsstagarens förfarande inte har varit felaktigt eller om det är fråga om endast ett ringa fel eller om statsunderstödsstagaren inte med iakttagande av sedvanlig omsorgsfullhet har kunnat förutsäga den aktuella förändringen i förhållandena.

För ett skäligt återkrav talar också det faktum att myndigheten har förfarit felaktigt eller t.ex. gett felaktiga råd. Om ett fel från myndighetens sida har medverkat till återbetalningen eller återkravet, är det skäligt att åtminstone räntan inte indrivs. Skälighet i fråga om indrivningen kan också iakttas om saken dröjer på grund av att myndigheten är långsam.

Vid prövning av grunderna och förutsättningarna för skälighet vid indrivningen kan som hjälp även användas de principer som iakttas vid tillämpningen av bestämmelserna om skälighet i fråga om privaträttsliga rättshandlingar.

Skälighet kommer inte i fråga om återkravet beror på en uppsåtlig oegentlighet från statsunderstödsstagarens sida. Skälighet kan inte heller komma i fråga om detta skulle strida mot Europeiska gemenskapens lagstiftning.

I 2 mom. föreslås att av särskilt vägande skäl behöver det statsunderstödsbelopp som skall återbetalas eller återkrävas, räntan på det eller dröjsmålsräntan över huvud taget inte indrivs. Genom momentet begränsas statsbidragsmyndighetens rätt enligt 1 mom. till skälighetsprövning av statsunderstödsstagarens betalningsskyldighet. Till skälighetsprincipen hör att betalningsskyldigheten underlättas endast delvis och till den del den är oskälig.

Total befrielse från betalningsskyldigheten kan komma i fråga endast när särskilt vägande skäl föreligger. Sådana särskilt vägande skäl är de i 1 mom. nämnda omständigheterna när de gör att en återbetalning eller återindrivning av statsunderstödet i dess helhet måste betraktas som oskälig. Eftersom skälighet i sak då betyder ett med stöd av statsbidragsmyndighetens prövningsrätt företaget undantag från en förpliktelse enligt den föreslagna statsunderstödslagen, bör

tröskeln för fullständigt undanröjande av betalningsförpliktelsen vara synnerligen hög.

27 §. *Solidariskt ansvar.* Paragrafen tillämpas när statsunderstödet enligt statsunderstödsbeslutet har beviljats flera mottagare gemensamt. I paragrafen föreslås bestämmelser om hur flera statsunderstödsstagare ansvarar för återbetalningen av statsunderstödet till statsbidragsmyndigheten.

Statsbidragsmyndigheten bör i allmänhet undvika att bevilja statsunderstöd till flera mottagare gemensamt, eftersom det oftast leder till oklara eller svårtillämpliga ansvarsförhållanden beträffande den verksamhet eller det projekt som understöds. Om statsunderstöd ändå undantagsvis har beviljats flera mottagare gemensamt, ansvarar var och en av dem för att det belopp som skall återbetalas eller återkrävas faktiskt betalas till statsbidragsmyndigheten.

Paragrafen gäller inte förhållandet mellan statsunderstödsstagarna. Där fördelas betalningsskyldigheten enligt hur respektive statsunderstödsstagare har ansvarat för den omständighet som ligger till grund för återkravet. Om någon av mottagarna på grundval av paragrafen har betalat mera statsunderstöd tillbaka till statsbidragsmyndigheten än vad som ankommer på honom enligt mottagarnas inbördes betalningsförpliktelse, har den som erlagt betalningen i enlighet med de allmänna privaträttsliga principerna regressrätt gentemot de andra statsunderstödsstagarna.

28 §. *Tiden för återkrav.* Statsbidragsmyndigheten skall enligt paragrafen fatta beslut om avbrytande av utbetalningen samt återkrav omedelbart eller av särskilda skäl två kalenderår efter det att grunden för dessa åtgärder har kommit till statsbidragsmyndighetens kännedom. Vad som i varje enskild situation avses med omedelbart beslutsfattande beror i hög grad på förhållandena i respektive fall. I klara fall och när tryggheten av ett allmänt intresse kräver att t.ex. utbetalningen avbryts skall beslutet kunna fattas någorlunda snabbt. Oftast kan dock statsbidragsmyndigheten reserveras en skälig tid för behandlingen av saken. Omedelbart beslutsfattande betyder dock en klart snabbare behandling av saken än vad som i allmänhet iakttas vid statsbidragsmyndigheten i fråga när den behandlar ett förvaltningsärende.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om den tid

från utbetalningen av statsunderstödet efter vilken statsbidragsmyndigheten inte längre får vidta åtgärder för att återkräva statsunderstödet. Åtgärder för återkrav får inte vidtas om det har gått 10 år sedan statsunderstödet eller den sista posten av det betalades ut. Tiden för återkrav räknas således vanligen från det att den sista posten av statsunderstödet betalades ut. Om det emellertid i en förordning som statsrådet utfärdat med stöd av 8 § statsunderstödslagen angående villkoren för användningen av statsunderstödet eller i statsunderstödsbeslutet har utsatts en tidsfrist för användningen av statsunderstödet eller egendom som understötts med det, kan åtgärder för återkrav vidtas 10 år efter utgången av den tidsfristen. Med tidsfrist för användningen av statsunderstödet eller egendom som understötts med det avses t.ex. ett sådant i 13 § 3 mom. i den föreslagna statsunderstödslagen angivet villkor i statsunderstödsbeslutet enligt vilket egendom som är föremål för statsunderstödet inte får överlåtas eller egendomen i fråga skall användas för ett angivet syfte under en viss användningstid. Om t.ex. den egendom som är föremål för statsunderstödet skall användas för det syfte som nämns i statsunderstödsbeslutet under 15 år, räknas den tid på 10 år som anges i momentet från utgången av dessa 15 år. I fall som avses i 13 § 4 mom. i den föreslagna statsunderstödslagen får återkrav inte inledas om mera än 10 år har förflutit från utgången av den i paragrafen avsedda användningstiden, som är 30 år eller kortare.

29 §. *Preskription.* I paragrafen föreslås bestämmelser om när statsunderstödagarens rätt att få utbetalning av ett beviljat statsunderstöd preskriberas. Syftet med paragrafen är att sådana beviljade statsunderstöd, där den verksamhet eller det projekt som understöds av någon orsak ändå inte har kunnat genomföras i det skede som krävs för att statsunderstödet skall kunna betalas ut, skall kunna avföras ur statens bokföring. Enligt paragrafen skall den godtagbara utredning som krävs för utbetalning företas inom den tid som utsatts i en förordning som statsrådet utfärdat med stöd av 8 § i den föreslagna statsunderstödslagen eller i statsunderstödsbeslutet. Om någon sådan tidsfrist inte har satts ut, förfaller rätten till utbetalning två år från utgången av det

finansår då statsunderstödet har beviljats.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om preskription av den återbetalningsskyldighet som avses i 20 §. Återbetalningsskyldigheten förfaller när 10 år har förflutit från utbetalningen av statsunderstödet eller dess sista post. Om det i en förordning som statsrådet utfärdat med stöd av 8 § i den föreslagna statsunderstödslagen eller i statsunderstödsbeslutet utsatts en tidsfrist på det sätt som föreslås i 13 § för användningen av statsunderstödet eller den egendom som understötts med det, förfaller återbetalningsskyldigheten när 10 år har förflutit från utgången av den tidsfrist som utsatts för användningen av statsunderstödet eller den egendom som understötts med det. Återbetalningsskyldigheten preskriberas alltså samtidigt som statsbidragsmyndigheten senast borde ha fattat beslut om att återkräva statsunderstödet eller en del av det.

30 §. *Kvittning.* I paragrafen konstateras för tydlighetens skull att det föreligger möjlighet att återkräva statsunderstödet även genom att det kvittas mot annat statsunderstöd. Kvittning sker genom statsbidragsmyndighetens beslut. Kvittning är enligt paragrafen möjligt mot annat statsunderstöd som beviljas av samma statsbidragsmyndighet. I övrigt skall vid kvittning tillämpas den lagstiftning och de rättsprinciper som allmänt tillämpas på kvittning av motsatta och förfallna fordringar. Vid kvittning bör man lägga märke till att statsbidragsmyndigheten inte kan kvitta en fordran som ansluter sig till återkrav av statsunderstöd mot ett annat statligt ämbetsverks eller en annan statlig inrättnings utgift som ansluter sig till momentet. Vid kvittning bör man alltså iakta de rättigheter att använda olika moment i budgeten som fastställts i den detaljerade indelningen av statsbudgeten.

6 kap. Information och utlämnande av uppgifter

31 §. *Information från myndigheten.* I paragrafen föreslås bestämmelser om de grunder på vilka statsbidragsmyndigheten kan få uppgifter och handlingar från andra myndigheter för skötseln av uppgifter enligt statsunderstödslagen. Enligt 1 mom. tillämpas på statsbidragsmyndighetens rätt att få uppgifter från andra myndigheter vad som bestäms i

offentlighetslagen. Momentet är i första hand av informativ natur. I 2 mom. föreslås bestämmelser om de uppgifter som statsbidragsmyndigheten trots att de skall hemlighållas med stöd av offentlighetslagen har rätt att få av en annan myndighet för uppgifter som föreskrivs i statsunderstödslagen. I momentet föreslås också bestämmelser om de förutsättningar under vilka statsbidragsmyndigheten kan få uppgifterna i fråga. Momentet är således en sådan bestämmelse som avses i 29 § offentlighetslagen med stöd av vilken en myndighet har rätt att av andra myndigheter få uppgifter som annars skall hemlighållas enligt offentlighetslagen.

En allmän förutsättning för erhållandet av uppgifter är att uppgifterna är nödvändiga för skötseln av statsbidragsmyndigheternas uppgifter. Uppgifterna är nödvändiga på det sätt som avses i momentet när statsbidragsmyndigheten inte skulle kunna sköta sina uppgifter och utöva sina befogenheter samt den däri ingående prövningsrätten på det sätt som föreskrivs i statsunderstödslagen utan informationen i fråga. Vad som är nödvändiga uppgifter bestäms således exempelvis av bestämmelserna i 7 § i den föreslagna statsunderstödslagen om förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd, bestämmelserna i 12 § om grunderna för utbetalning samt bestämmelserna i 20—22 § om återbetalning och återkrav av statsunderstöd. De närmare villkoren för beviljande och användning som ingår i en förordning som statsrådet utfärdat med stöd av 8 § statsunderstödslagen bestämmer också i sak om vilka omständigheter det kan behövas uppgifter på det sätt som avses i momentet. Kravet på nödvändighet inbegriper även det faktum att uppgifterna inte får vara för omfattande med avseende på ändamålet. De bestämmelser i statsunderstödslagen som tangerar sekretess som påbudits med tanke på allmänt eller enskilt intresse skall tolkas snävt.

I 2 mom. ingår en uttömmande förteckning över de sekretessbelagda uppgifter som statsbidragsmyndigheten har rätt att få. Enligt 1 punkten har statsbidragsmyndigheten rätt att få uppgifter om sökandens och mottagarens ekonomiska ställning. Dyliga uppgifter är uppgifter om sökandens eller mottagarens allmänna förmögenhetsställning. I 2 punkten föreslås bestämmelser om rätt för

statsbidragsmyndigheten att få uppgifter om andra offentliga stöd som sökanden och mottagaren har sökt eller erhållit. Punkten är nödvändig för att det skall vara möjligt att tillämpa 6 och 7 § statsunderstödslagen på behörigt sätt. Med stöd av punkten har statsbidragsmyndigheten rätt att få uppgifter om stöd som en annan statsbidragsmyndighet eller någon annan instans som beviljar i 4 § 1 mom. 2 punkten statsunderstödslagen definierat offentligt stöd har beviljat även till den del dessa uppgifter av någon särskild orsak borde hemlighållas. I 3 punkten föreslås att statsbidragsmyndigheten har rätt att få vetskap om alla andra omständigheter som är av väsentlig betydelse för säkerställandet av att denna lag iakttas vid beviljandet och utbetalningen av statsunderstödet och vid övervakningen av dess användning. Momentet gör det möjligt att etablera den detaljerade kunskapsgrund som förutsätts för att statsunderstödet skall kunna beviljas och betalas och användningen övervakas på behörigt sätt. De andra omständigheter som avses i punkten kan gälla i synnerhet sökandens eller mottagarens användning av tidigare beviljat statsunderstöd eller sökandens och mottagarens sätt att ordna sådan verksamhet som väsentligt påverkar uppfyllandet av villkoren för användningen av statsunderstödet.

32 §. *Utlämnande av uppgifter.* I paragrafen föreslås bestämmelser om utlämnandet av uppgifter som erhållits med stöd av statsunderstödslagen.

Enligt 1 mom. tillämpas på utlämnandet av uppgifter som erhållits med stöd av statsunderstödslagen vad som bestäms i offentlighetslagen. I offentlighetslagen bestäms förutom om de allmänna förutsättningarna för utlämnandet av uppgifter även om de förfaranden och sätt som används för att lämna ut uppgifter.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om statsbidragsmyndighetens rätt att utlämna uppgifter och handlingar som skall hemlighållas enligt offentlighetslagen i ärenden som avses i statsunderstödslagen i vissa fall när det inte finns några bestämmelser om utlämnandet av uppgifterna i offentlighetslagen. Om andra grunder för utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter bestäms i offentlighetslagen. Avsikten är att i momentet bestämma endast om rätten att lämna ut uppgifter för vissa ändamål, så

offentlighetslagen skall tillämpas i frågor som gäller t.ex. sättet att lämna ut uppgifter och skyddet av utlämnade uppgifter samt andra frågor som gäller utlämnandet av uppgifter.

Enligt 1 punkten har statsbidragsmyndigheten rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till polismyndigheter och andra förundersökningsmyndigheter för förhindrande eller utredning av brott. Med stöd av punkten kan uppgifter också utlämnas till åklagarmyndigheter för åtalsprövning. Med stöd av punkten kan uppgifter också utlämnas för förhindrande av brott. En förutsättning för att uppgifter skall kunna utlämnas är dock att förundersöknings- eller åtalsmyndigheten har rätt att få och spara dessa uppgifter. Momentet utvidgar alltså inte förundersöknings- och åklagarmyndigheternas befogenheter.

I 2 punkten föreslås att uppgifter kan utlämnas för en myndighetsutredning eller vetenskaplig undersökning gällande tillämpningen av statsunderstödslagen som görs på uppdrag av en myndighet. Sådana utredningar och undersökningar som avses i punkten är nödvändiga i synnerhet för att bedöma de sociala effekterna och verkningarna av statsunderstöd samt tillämpningspraxis beträffande den föreslagna statsunderstödslagen. En ytterligare förutsättning för att uppgifter skall utlämnas är att detta är nödvändigt för att utredningen eller den vetenskapliga undersökningen skall kunna göras.

3 och 4 punkten gäller utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter till internationella eller utländska myndigheter. Enligt 3 punkten kan uppgifter utlämnas till en institution eller ett organ hos Europeiska unionen samt till myndigheterna i en annan medlemsstat i Europeiska unionen när Europeiska gemenskapens lagstiftning eller Finlands medlemskap i Europeiska unionen förutsätter detta. Punkten erbjuder en rättsgrund för utlämnandet av uppgifter i alla sådana situationer där Europeiska gemenskapens lagstiftning eller en internationell överenskommelse i anslutning till medlemskapet i Europeiska unionen förutsätter detta. I gemenskapens lagstiftning finns det flera bestämmelser som förutsätter att vissa uppgifter om statsunderstöd utlämnas för övervakningen av Europeiska

gemenskapens lagstiftning om statsstöd eller av stöd som finansieras med Europeiska gemenskapernas medel. Mottagare av utlämnade uppgifter kan enligt dessa bestämmelser vara unionens institutioner eller organ eller en annan medlemsstats myndigheter. I 4 punkten föreslås bestämmelser om utlämnandet av uppgifter när en internationell förpliktelse som är bindande för Finland förutsätter detta. Den rättsliga grunden för utlämnandet finns då i den internationella överenskommelse som är bindande för Finland. För tydlighetens skull har man i momentet gjort skillnad mellan överlåtelse som sker på grundval av förpliktelser i anslutning till medlemskapet i unionen och andra internationella förpliktelser.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om ändamålsbundenhet för de uppgifter som utlämnas på grundval av 2 mom. Uppgifter som avses i 2 mom. får inte användas för något annat syfte än det för vilket uppgifterna har utlämnats. De allmänna grunder för utlämnandet av uppgifter som föreslås i 2 mom. i den föreslagna statsunderstödslagen anger således på ett uttömmande sätt även det syfte för vilket uppgifter som utlämnats med stöd av statsunderstödslagen kan användas.

7 kap. Särskilda bestämmelser

33 §. *Delgivning.* I paragrafen föreslås att statsbidragsmyndighetens beslut i ett annat ärende än ett som avses i 19, 21, 22 och 30 § i denna lag får delges den som saken gäller även per post. Vid delgivning per post behöver man enligt paragrafen inte använda mottagningsbevis, utan delgivningen kan ske med vanligt brev. Genom ett vanligt brev kan den som saken berör inte delges statsbidragsmyndighetens beslut om avbrytande av utbetalningen av statsunderstöd, återkrav av statsunderstöd eller kvittning av det belopp som skall återbetalas eller återkrävas. I alla andra ärenden som gäller statsunderstöd kan statsbidragsmyndighetens beslut även delges genom ett vanligt brev som sänds med posten.

Paragrafen innehåller också antagandet att när delgivningen har skett per post anses den ha skett den sjunde dagen efter att beslutet postades. När paragrafen tillämpas skall den som påstår att delgivningen har skett senare

än så, förete nödvändiga bevis till stöd för sitt påstående. I övrigt skall i fråga om delgivning av statsbidragsmyndighetens beslut iakttas vad som föreskrivs om delgivning i förvaltningsärenden. De lagar som skall tillämpas är lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) och lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden (1318/1999).

34 §. *Ändringssökande*. I paragrafen föreslås bestämmelser om sökande av ändring i statsbidragsmyndighetens beslut. Paragrafen tillämpas om inte något annat bestäms i någon annan lag. Exempelvis i lagen om konstnärsprouffurer och om statens konstnärstipendier och i lagen om stödjande av företagsverksamhet ingår delvis besvärstörbud. Med

statsbidragsmyndighetens beslut avses i paragrafen ett avgörande som statsbidragsmyndigheten träffat i ett ärende som avses i statsunderstödslagen.

För att samordna kravet på snabb och effektiv myndighetsverksamhet och kravet på ett effektivt rättsskydd, som hör till garantierna för god förvaltning, är det ändamålsenligt att bestämma att rättelseyrkandeförfarande utgör första besvärsteg. Ett beslut om beviljande av statsunderstöd enligt prövning baserar sig i första hand på ändamålsenlighetsprövning. Då finns det sällan några särskilda behov av rättsskydd i samband med beslutet om beviljande av statsunderstöd. Behov av rättsskydd ansluter sig i synnerhet till statsbidragsmyndighetens beslut att avbryta betalningen av statsunderstödet eller att återkräva statsunderstödet. Vid

rättelseyrkandeförfarande kan statsbidragsmyndigheten på ett smidigt sätt ombes att se över lagligheten hos sitt beslut.

Rättelseyrkande är i paragrafen avsett att utgöra det första besvärsteg. Ett beslut som meddelats med anledning av rättelseyrkande kan överklagas genom besvär. Då är det också nödvändigt med ett tekniskt besvärstörbud i fråga om statsbidragsmyndighetens beslut. Annars kunde både besvär och rättelseyrkande anföras samtidigt över statsbidragsmyndighetens beslut.

Statsbidragsmyndigheten skall foga anvisningar om rättelseyrkande till beslut i ärenden som avses i statsunderstödslagen. Bestämmelsen motsvarar motsvarande förpliktelser i lagen om

förvaltningsförfarande och förvaltningsprocesslagen och den varken utvidgar eller inskränker de förpliktelser som myndigheten redan har med stöd av gällande lagstiftning att informera om rättsmedel. Sådant rättelseyrkande som avses i paragrafen kan anföras av en instans som är part i ett ärende som gäller statsunderstöd. När paragrafen tillämpas definieras begreppet part i enlighet med 6 § förvaltningsprocesslagen och dess tolkningspraxis. Tiden för anförande av rättelseyrkande är 30 dagar från delfåendet av beslutet. Rättelseyrkandet riktas till den statsbidragsmyndighet som fattat beslutet.

I 2 mom. konstateras för tydlighetens skull att ändring i beslut som fattats med anledning av rättelseyrkande får sökas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Statsbidragsmyndigheten skall också foga besvärshanvisning till ett beslut som fattats med anledning av rättelseyrkande.

35 §. *Verkställighet*. Det är ofta nödvändigt att verkställa ett beslut som meddelats i ett ärende som gäller statsunderstöd relativt snabbt. Särskilt snabbt måste beslut om avbrytande av utbetalningen enligt 19 § i den föreslagna statsunderstödslagen verkställas. I paragrafen föreslås därför att statsbidragsmyndighetens beslut kan verkställas trots att ändring har sökts. Besvärmyndigheten kan vid behov avbryta verkställigheten. Verkställbarhet trots att ändring har sökts i fråga om ärenden som gäller statsunderstöd enligt prövning äventyrar således inte en parts möjligheter att få effektivt rättsskydd. Ett beslut som statsbidragsmyndigheten fattat med stöd av 21 och 22 § statsunderstödslagen och som gäller återkrav av statsunderstöd kan enligt paragrafen verkställas även i den ordning som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg (367/1961). Med stöd av paragrafen dugar statsbidragsmyndighetens beslut som sådant som utskökningsgrund. Vid utskökningsförfarande kan en statsunderstödtagare som är förpliktad att betala tillbaka statsunderstöd utnyttja de rättsskyddsmedel som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg.

36 §. *Bedömning av verkningarna*. För att statsunderstöden skall ha effekt och ge resultat krävs att statsunderstödens

verkningar bedöms systematiskt. Målet är i sista hand att trygga riksdagens budgetmakt och den samhälleliga styreffekt som ingår däri.

För att uppnå målen skall statsbidragsmyndigheten på lämpligt sätt följa resultaten av användningen av statsunderstöd som den beviljat och ändamålsenligheten i fråga om användningen av statsunderstöd som den beviljat samt deras verkningar på konkurrensen och olika befolkningsgruppers ställning liksom deras miljökonsekvenser och andra verkningar. Statsbidragsmyndigheten skall med jämna mellanrum utvärdera nödvändigheten av statsunderstöden och behoven av att utveckla dem. Angående resultatmålen kan man vid behov upprätta en separat handling tillsammans med statsunderstödstagaren eller den instans som förmedlar statsunderstödet. Statsbidragsmyndigheten kan pröva vad som vore lämplig tidpunkt för bedömning av nödvändigheten av statsunderstöden och deras verkningar i fråga om understöd som hör till dess ansvarsområde. Syftet med bedömningen är att villkoren för statsunderstöden och deras beviljande och användning så väl som möjligt skall motsvara de aktuella behoven och att statsunderstödens skadliga verkningar på samhällsekonomin eller den offentliga ekonomins effektivitet samt på marknadens funktion skall vara så små som möjligt.

I paragrafen föreslås dessutom bestämmelser om behovet av samarbete mellan statsbidragsmyndigheterna vid bedömningen och uppföljningen. Statsbidragsmyndigheterna skall ge varandra den hjälp som behövs för uppföljningen och bedömningen av statsunderstöd. Paragrafen utvidgar inte statsbidragsmyndighetens rätt att till andra myndigheter överlåta uppgifter och handlingar som skall hemlighållas enligt offentlighetslagen.

37 §. *Statsbidragsmyndighetens närmare anvisningar.* I paragrafen konstateras att statsbidragsmyndigheten vid behov kan meddela närmare anvisningar om vissa tekniska detaljer som gäller ansökan om statsunderstöd, sökandens skyldighet att lämna uppgifter, statsunderstödstagarens bokföringskyldighet, utbetalningen av statsunderstöd samt användningen av statsunderstöd och övervakningen därav. Syftet med paragrafen är att precisera den skyldighet att meddela anvisningar som ingår

i den rådgivningsplikt som även i övrigt tillkommer statsbidragsmyndigheten enligt 4 § lagen om förvaltningsförfarande och på detta sätt främja ett effektivt och snabbt förfarande i frågor som gäller statsunderstöd. De tekniska detaljer som avses i paragrafen betyder i synnerhet olika slags blanketter och ansökningsguider och ansökningsanvisningar. I paragrafen föreskrivs om statsbidragsmyndighetens anvisningar. Anvisningarna är inte rättsligt bindande för den som ansöker om eller erhåller statsunderstöd. Deras syfte är att vägleda sökanden eller mottagaren så att denne förfar på rätt sätt och bl.a. presenterar de uppgifter som behövs för behandlingen av saken på ett ändamålsenligt sätt.

38 §. *Ikraftträdelse och övergångsbestämmelser.* I paragrafen ingår en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft så snabbt som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst samt publicerats. Paragrafen innehåller dessutom nödvändiga övergångsbestämmelser. I paragrafen föreslås också att beslutet om allmänna föreskrifter upphävs.

I 2 mom. föreslås att statsrådets beslut om allmänna föreskrifter angående statsbidrag och -understöd jämte ändringar upphävs. Efter att statsunderstödslagen har stiftats blir beslutet om allmänna föreskrifter onödigt. I beslutet om allmänna föreskrifter bestäms att inte bara statsunderstöd beroende av prövning utan även statsandelar och andra statsbidrag till kommunerna skall betalas till det bankkonto som mottagaren uppgivit samt att som avdrag beaktas inte en sådan mervärdesskatteåterbäring som staten återkräver hos kommunen. Bestämmelsen om att statsandelar och andra statsbidrag som betalas till kommunerna skall betalas till det bankkonto som kommunen uppgivit är inte längre nödvändig, eftersom saken kan anses vara klar på grundval av annan lagstiftning och den praxis som iaktas inom statens betalningsrörelse. I och med att beslutet om allmänna föreskrifter upphävs avstår man också från systemet med statsbidragskonton, enligt vilket andra statsbidrag än de som betalats till kommuner, samkommuner och enskilda har betalats till ett särskilt statsbidragskonto inom statens betalningsrörelsesystem, som statsbidragstagaren har haft rätt att använda. Avsikten är inte att genom upphävandet av

beslutet om allmänna föreskrifter ändra det faktum att vid bestämmandet av statsandelen beaktas kostnaderna inklusive mervärdesskatt och att sådan mervärdesskatteåterbäring som återkrävs till staten inte beaktas som avdrag i statsandelen. Efter att bestämmelsen om saken togs in i beslutet om allmänna föreskrifter har lagstiftningen om statsandelar ändrats betydligt. Enligt nuvarande lagstiftning kan mervärdesskatten anses ingå i de kostnader som omfattas av statsandelen. Avsikten är att det i fortsättningen skall bestämmas om mervärdesskattens ingående i statsandelen enligt lagstiftningen om statsandelar och inte i samband med lagstiftningen om statsunderstöd, som inte hör till statsandelssystemet.

Beslutets bestämmelser har tagits in i flera av statsrådets och olika ministeriers beslut om allmänna villkor för statsunderstöd. Efter att statsunderstödslagen trätt i kraft måste dessa beslut ändras så att de börjar motsvara den nya lagstiftningen. Dessutom måste de bestämmelser och föreskrifter upphävas som blivit onödiga på grund av statsunderstödslagen. Översynen av speciallagstiftningen och förordningarna om statsunderstöd samt upphävandet av onödiga bestämmelser och föreskrifter bör ske så snart som möjligt och helst så att de ändringar som krävs i normer på lägre nivå än lag i mån av möjlighet skulle göras från ingången av det finansår som följer efter att statsunderstödslagen trätt i kraft.

Enligt 3 mom. skall statsunderstödslagen i allmänhet inte tillämpas på sådant statsunderstöd som har beviljats före lagens ikraftträdande. Avsikten är att de bestämmelser, administrativa föreskrifter samt detaljerade villkor i statsunderstödsbeslutet som gällde vid den tidpunkt då statsunderstödet beviljades skall tillämpas på verkställigheten av statsunderstödet i fråga och på alla återstående skeden i dess användning trots att statsunderstödslagen träder i kraft.

Alla tidigare beslut om beviljande av statsunderstöd och om allmänna villkor som skall tillämpas på understödet innehåller inte klara bestämmelser om utbetalningen av det beviljade statsunderstödet. Av denna anledning kan 12 § statsunderstödslagen om utbetalning av statsunderstöd tillämpas som komplement när de bestämmelser och föreskrifter som gäller statsunderstöd som

beviljats före lagens ikraftträdande inte säger något särskilt om utbetalningen av statsunderstödet.

I 5 mom. föreslås ett sedvanligt bemyndigande att vidta åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter innan lagen träder i kraft.

1.2. Lag om statsbudgeten

7 c §. *Bestämmelser om användningen av anslag.* I 7 c § lagen om statsbudgeten ingår en allmän bestämmelse om att närmare bestämmelser om användningen av ett anslag i enlighet med budgeten kan utfärdas genom förordning. Avsikten är att med stöd av den föreslagna statsunderstödslagen utfärda närmare bestämmelser om de närmare grunderna för beviljandet av statsunderstöd och om dess användning. Av denna anledning föreslås att till paragrafen fogas ett informativt 2 mom. med en hänvisning till statsunderstödslagen. Det föreslås också att paragrafen ändras så att närmare bestämmelser om användningen av ett anslag i enlighet med budgeten alltid skall utfärdas av statsrådet genom förordning. Förordningen bereds och föredras av det ministerium till vars förvaltningsområde anslaget i fråga hör. Den tidigare möjligheten för ett ministerium att utfärda närmare bestämmelser genom förordning, om så bestäms särskilt genom lag eller besluts i budgeten, föreslås bli slopad som onödig. De bestämmelser som ett ministerium tidigare utfärdade genom förordning gällde ändringar av de i form av ministeriets förvaltningsbeslut fastställda allmänna villkoren för statsunderstöd och utfärdandet av motsvarande. Då statsunderstödslagen helt täcker utfärdandet av bestämmelser och fattandet av beslut om de närmare villkoren för statsunderstöd, finns det inte längre något behov för ministerierna att utfärda förordningar.

2. Närmare bestämmelser

I statsunderstödslagen föreslås ingen bestämmelse om bemyndigande att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen. I 8 § i den föreslagna statsunderstödslagen ingår ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om beviljandet, utbetalningen och användningen

i enlighet med budgeten av statsunderstöd som hör till lagens tillämpningsområde och om nödvändiga villkor i anslutning därtill. Förordningar som statsrådet eventuellt utfärdar ansluter sig direkt till ett anslag eller en fullmakt i statsbudgeten och ändamålet med dem. Förordningarna bereds och föredras av det ministerium till vars ansvarsområde det anslag eller den fullmakt som innehåller statsunderstödet hör. Statsbidragsmyndigheten kan enligt 37 § i den föreslagna statsunderstödslagen meddela närmare anvisningar om tekniska detaljer som gäller ansökan om statsunderstöd, sökandens skyldighet att lämna uppgifter, utbetalningen av statsunderstöd samt

användningen av statsunderstöd och övervakningen därav. I praktiken är det fråga om olika ansökningsblanketter och ansökningsguider, som inte är rättsligt bindande för den söker eller erhåller statsunderstöd.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Statsunderstödslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om de grunder och förfaranden som skall iakttas vid beviljandet av statsunderstöd. Med statsunderstöd avses i denna lag finansiering med karaktären av stöd som beviljas för att understöda en viss verksamhet eller ett visst projekt.

Denna lag tillämpas på statsunderstöd som beviljas av ett anslag som tagits in i statsbudgeten eller av medel i en statlig fond utanför statsbudgeten. Denna lag tillämpas också när det i statsbudgeten beviljas fullmakt att ingå avtal eller förbindelser om statsunderstöd.

Denna lag tillämpas också på sådant statsunderstöd som beviljas för att användas utanför Finland, om inte något annat bestäms i någon annan lag. Om en statsunderstödstagare enligt 2 mom. emellertid är en främmande stat eller dess organ eller en mellanstatlig internationell organisation, tillämpas på statsunderstödet endast 5—8 § samt 11 § 5 mom.

Denna lag tillämpas inte på finansiering som beviljas på grund av en internationell förpliktelse som är bindande för Finland.

2 §

Tillämpning på stöd som beviljas av Europeiska gemenskapens medel eller av andra medel från Europeiska unionen

Om inte något annat följer av någon annan

lag eller av Europeiska gemenskapens lagstiftning, gäller 8—37 § i tillämpliga delar stöd som beviljas av Europeiska gemenskapens medel eller av andra medel från Europeiska unionen. I denna lag avses med stöd som beviljas av Europeiska gemenskapens medel eller av andra medel från Europeiska unionen understöd, lån och annan finansiering, borgen, betalningslättnad och andra ekonomiska förmåner som beviljas ur Europeiska gemenskapernas budgetar eller av andra medel som förvaltas av Europeiska unionen.

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

Om det i någon annan lag finns bestämmelser som avviker från denna lag, skall de iakttas i stället för denna lag.

Denna lag tillämpas inte på statsandel eller statsunderstöd enligt lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996), lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998), lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) eller lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet (560/1975). Denna lag tillämpas inte heller på understöd som beviljas av avkastningen av penningautomater, kasinospel, kasinoverksamhet eller totospel.

Om inte något annat bestäms i någon annan lag, skall som statsunderstöd enligt denna lag inte betraktas

1) stöd, ersättningar eller andra förmåner, om rätten till dem baserar sig på lag och grunden

för bestämmandet av det belopp som skall beviljas anges detaljerat i lag,

2) utlåning av statens medel eller ränteförmåner och andra förmåner i anslutning därtill,

3) statsborgen eller statsgaranti,

4) räntestöd för krediter som beviljats av kreditinstituts eller statens särskilda finansiella instituts eller sammanslutningars medel,

5) betalningslättnader och betalningsbefrielser i fråga om statsskatter eller andra fordringar, och inte

6) sociala understöd, socialförsäkring eller stöd i anslutning till annan lagstadgad social trygghet som ges enskilda.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *statsbidragsmyndighet* den myndighet till vars uppgifter ärenden som gäller statsunderstödet i fråga hör med stöd av lagstiftning, samt

2) *offentligt stöd* understöd, lån och annan finansiering, räntestöd, borgen, betalningslättnad och andra med dessa jämförbara ekonomiska förmåner som ges av staten, en kommun eller något annat offentligt samfund eller en offentligrättslig inrättning eller stiftelse eller betalas av dess medel samt stöd som beviljas av Europeiska gemenskapens medel eller av andra medel från Europeiska unionen, dock inte stöd som ges via skattesystemet.

2 kap.

Grunderna för beviljandet av statsunderstöd

5 §

Slag av statsunderstöd

Statsunderstöd kan beviljas i form av allmänt understöd eller specialunderstöd.

Allmänt understöd kan beviljas för mottagarens verksamhet i allmänhet eller för en viss del av mottagarens verksamhet.

Specialunderstöd kan beviljas som

1) investeringsunderstöd för anskaffningen av en materiell eller immateriell nytthet,

2) projektunderstöd för ett försöks-, start-, forsknings- eller utvecklingsprojekt eller något annat projekt med begränsat syfte,

3) stipendium eller understöd för sökandens personliga bruk eller projekt, eller

4) annat specialunderstöd jämförbart med de understödsobjekt som avses i 1—3 punkten.

6 §

Statsunderstödet belopp

Annat än i 5 § 3 mom. 3 punkten avsett statsunderstöd som beviljas ur statsbudgeten eller en statlig fond utanför statsbudgeten får inte täcka det fulla beloppet av de totalkostnader som orsakas av den verksamhet eller det projekt som utgör föremål för statsunderstödet, om inte något annat följer av skäl som är motiverade och nödvändiga för att målen med beviljandet av statsunderstödet skall nås.

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. kan de faktiska kostnaderna för verksamheten eller projektet bli mindre än statsunderstöd som beviljats enligt den kalkylerade grund som fastställts av statsbidragsmyndigheten.

Statsunderstödet får inte tillsammans med andra offentliga stöd överstiga det i Europeiska gemenskapens eller finsk lagstiftning föreskrivna maximibeloppet av statsunderstöd eller annat offentligt stöd.

7 §

Allmänna förutsättningar för beviljandet av statsunderstöd

Statsunderstöd kan beviljas inom ramen för statsbudgeten eller medlen i en statlig fond utanför statsbudgeten, om

1) det ändamål för vilket statsunderstöd söks är samhälleligt godtagbart,

2) beviljandet av statsunderstöd är motiverat med avseende på de mål som satts för användningen av statsunderstödet,

3) beviljandet av statsunderstöd kan anses vara nödvändigt med beaktande av annat offentligt stöd som sökanden erhållit samt arten och omfattningen av det projekt eller den verksamhet som är föremål för statsunderstödet, samt

4) beviljandet av statsunderstöd inte uppskattas orsaka mer än ringa snedvridning av konkurrensen och verksamheten på

marknaden i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Statsunderstöd kan beviljas mottagaren för dennes egen verksamhet eller eget projekt eller för att användas för att understöda en verksamhet eller ett projekt som genomförs av någon annan än understödstagaren och som fyller ändamålet enligt statsunderstödsbeslutet. Om statsunderstöd beviljas för att användas för att understöda en verksamhet eller ett projekt som genomförs av någon annan än understödstagaren och som fyller ändamålet enligt statsunderstödsbeslutet, skall statsunderstödsbeslutet ingå ett avtal om statsunderstöds användning, övervakningen av dess användning och villkoren för dessa med den som genomför verksamheten eller projektet.

8 §

Närmare bestämmelser om statsunderstöd

Närmare bestämmelser om hur statsunderstöd som hör till tillämpningsområdet för denna lag skall beviljas, utbetalas och användas i enlighet med budgeten samt om nödvändiga villkor i anslutning därtill kan utfärdas av statsrådet genom förordning.

3 kap.

Beviljande och utbetalning av statsunderstöd

9 §

Ansökan om statsunderstöd

Statsunderstöd skall sökas skriftligen. Statsbidragsmyndigheten skall på lämpligt sätt informera om möjligheten att söka statsunderstöd och om ansökningsförfarandet samt ge uppgifter om de allmänna förutsättningarna för beviljandet av statsunderstöd och om villkoren för statsunderstöd, om detta inte är uppenbart onödigt.

10 §

Sökandens skyldighet att lämna uppgifter

Den som ansöker om statsunderstöd skall i samband med ansökan lämna statsbidragsmyndigheten riktiga och tillräckliga uppgifter om ändamålet med statsunderstödet samt om de andra omständigheter som statsbidragsmyndigheten behöver känna till för att avgöra ansökan.

11 §

Statsunderstödsbeslut

I ett ärende som gäller statsunderstöd skall statsbidragsmyndigheten fatta ett skriftligt beslut (*statsunderstödsbeslut*).

Av ett statsunderstödsbeslut genom vilket statsunderstöd beviljas skall framgå åtminstone följande:

- 1) mottagaren,
- 2) ändamålet, samt
- 3) beloppet eller beräkningsgrunden.

I statsunderstödsbeslutet kan tas in nödvändiga villkor och begränsningar gällande statsunderstöds användning för att säkerställa att de omständigheter som anges i 7 § 1 mom. förverkligas.

Av ett statsunderstödsbeslut genom vilket statsunderstöd beviljas skall dessutom på det sätt som klarheten i fråga om korrekt användning av statsunderstödet och statsunderstödsstagarens rättigheter och skyldigheter kräver framgå

- 1) de godtagbara kostnaderna för den verksamhet eller det projekt som är föremål för statsunderstödet,
 - 2) statsunderstöds maximibelopp av totalkostnaderna för den verksamhet eller det projekt som är föremål för statsunderstödet,
 - 3) mottagarens inkomster av den verksamhet eller det projekt som är föremål för statsunderstödet samt inverkan av mottagarens övriga inkomster på statsunderstöds belopp och användning,
 - 4) statsunderstöds användningstid och villkor samt begränsningar enligt 13 § 2—4 mom.,
 - 5) mottagarens skyldighet att lämna en utredning om användningen av statsunderstödet samt tidpunkten för utredningen,
 - 6) andra grunder för beviljandet och utbetalningen av statsunderstödet samt för övervakningen av dess användning.
- Om statsunderstöd beviljas en utländsk statsunderstödsstagare för att användas

utanför Finlands gränser, kan statsbidragsmyndigheten dessutom ingå ett avtal om användningen av statsunderstödet och dess villkor med statsunderstödstagaren. I avtalet skall intas villkor som är nödvändiga med tanke på statsunderstödet användning i enlighet med statsbudgeten samt med tanke på övervakningen av dess användning.

12 §

Utbetalning av statsunderstöd

Statsunderstödet betalas till statsunderstödstagaren i en eller flera poster enligt när kostnaderna infaller. Statsbidragsmyndigheten kan bestämma att statsunderstödet betalas på grundval av de faktiska kostnaderna efter det att en godtagbar utredning om understödets användning har företetts statsbidragsmyndigheten.

Förskott kan betalas på statsunderstödet, om det är motiverat med tanke på användningen av statsunderstödet samt ändamålsenligt med tanke på övervakningen.

Statsunderstöd av ringa belopp samt statsunderstöd enligt 5 § 3 mom. 3 punkten kan utan hinder av 1 mom. även betalas som ett engångsbelopp, om det är motiverat med tanke på användningen av statsunderstödet.

Statsunderstödstagaren skall ge statsbidragsmyndigheten riktiga och tillräckliga uppgifter för utbetalningen av statsunderstödet.

4 kap.

Användningen av statsunderstöd och övervakningen därav

13 §

Användning av statsunderstöd

Statsunderstöd får användas endast för ändamål som överensstämmer med statsunderstödsbeslutet.

Utöver det som bestäms i denna lag eller i en förordning som statsrådet utfärdar med stöd av 8 §, skall statsunderstödstagaren vid användningen av statsunderstödet inom det projekt och den verksamhet som understöds

iaktta de villkor och begränsningar som uppställts i statsunderstödsbeslutet.

Om statsunderstödet har beviljats för anskaffning eller grundlig förbättring av egendom som används för ett visst ändamål som bestäms i statsunderstödsbeslutet, får denna egendom inte på ett bestående sätt användas för något annat ändamål än det som bestäms i statsunderstödsbeslutet, och ägande- eller besittningsrätten till egendomen får inte överlåtas till någon annan under den i statsunderstödsbeslutet angivna användningstiden för den egendom som är föremål för statsunderstödet. I statsunderstödsbeslutet får som användningstid för egendom som är föremål för statsunderstöd fastställas högst tio år efter att statsunderstödet eller dess sista post har betalats.

Den i 3 mom. avsedda användningstiden för egendom som är föremål för statsunderstöd är dock 30 år efter att statsunderstödet beviljades, om statsunderstödet har beviljats i annat syfte än för stödjande av näringsverksamhet för anskaffning eller grundlig förbättring av fast egendom, en byggnad eller en lägenhet i en byggnad. I en förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av 8 § i denna lag eller i statsunderstödsbeslutet kan det dock också bestämmas om även en kortare användningstid, om detta är motiverat med tanke på ändamålet med statsunderstödet.

14 §

Statsunderstödstagarens skyldighet att lämna uppgifter

Statsunderstödstagaren skall lämna statsbidragsmyndigheten riktiga och tillräckliga uppgifter för övervakningen av att villkoren i statsunderstödsbeslutet iakttas.

Statsunderstödstagaren skall utan dröjsmål underrätta statsbidragsmyndigheten om en ändring som påverkar uppnåendet av ändamålet med statsunderstödet eller om någon annan ändring som inverkar på användningen av statsunderstödet.

15 §

Statsbidragsmyndighetens tillsynsuppgift

Statsbidragsmyndigheten skall se till att statsunderstödet övervakas på behörigt sätt och tillräckligt genom att inhämta uppgifter om användning och uppföljning av statsunderstödet samt andra uppgifter liksom genom att vid behov utföra granskningar.

16 §

Granskningsrätt

Statsbidragsmyndigheten har rätt att i samband med utbetalningen av statsunderstöd och övervakningen av dess användning utföra nödvändiga granskningar som gäller statsunderstödsstagarens ekonomi och verksamhet. Om statsunderstödet har beviljats på det sätt som föreskrivs i 7 § 2 mom. för att användas för ett projekt eller en verksamhet som genomförs av någon annan än understödsstagaren och som fyller ändamålet enligt statsunderstödsbeslutet, har statsbidragsmyndigheten rätt att vid behov granska ekonomin och verksamheten hos den instans som genomför verksamheten eller projektet enligt statsunderstödsbeslutet. Statsbidragsmyndigheten kan genom ett beslut bemyndiga en annan myndighet eller en utomstående revisor att utföra granskningar enligt 1 mom. Revisorn skall vara en godkänd revisor eller revisionssammanslutning enligt revisionslagen (936/1994) eller lagen om revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (467/1999). En revisionssammanslutning skall utse en ansvarig revisor för granskningen. En utomstående sakkunnig kan på statsbidragsmyndighetens begäran bistå vid granskningen.

På revisorer och utomstående sakkunniga tillämpas lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), språklagen (148/1922), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt 14 och 15 § statstjänstemannalagen (750/1994).

På revisorer och utomstående sakkunniga tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

17 §

Utförande av granskning

Statsunderstödsstagaren skall utan ersättning ge den tjänsteman som utför granskningen

och en revisor enligt 16 § 2 mom. alla uppgifter och utredningar, handlingar, upptagningar och annat material som behövs för granskningen samt även i övrigt bistå vid granskningen.

Den tjänsteman som utför granskningen och en revisor som avses i 16 § 2 mom. har rätt att omhänderta det material som är föremål för granskning, om granskningen kräver det. Över omhändertagandet av material skall ett protokoll upprättas i samband med granskningen. Där skall nämnas syftet med omhändertagandet och det omhändertagna materialet. Materialet skall återlämnas så snart det inte längre behövs för granskningen.

Den tjänsteman som utför granskningen och en revisor som avses i 16 § 2 mom. har rätt att i den omfattning som granskningen kräver få tillträde till affärs- och lagerlokaler eller andra motsvarande lokaler som är i mottagarens besittning eller användning och som används för idkandet av näring och till andra områden där omständigheterna är av betydelse för beviljandet av statsunderstöd och övervakningen av dess användning. Granskning får inte utföras i lokaler som omfattas av hemfriden.

18 §

Handräckning

Statsbidragsmyndigheten har rätt att få nödvändig handräckning av polis-, tull-, skatte- och utskökningsmyndigheterna vid utförandet av övervaknings- och granskningsuppgifter som avses i denna lag.

19 §

Avbrytande av utbetalning

Statsbidragsmyndigheten kan besluta att avbryta utbetalningen av statsunderstöd, om

- 1) det finns grundad anledning att misstänka att statsunderstödsstagaren inte förfar på det sätt som avses i 12 § 4 mom. eller 13 eller 14 §,
- 2) de grunder på vilka statsunderstödet har beviljats har förändrats väsentligt, eller
- 3) avbrytande förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning.

5 kap.

Återbetalning och återkrav av statsunderstöd

20 §

Återbetalning av statsunderstöd

Statsunderstödstagaren skall utan dröjsmål betala tillbaka, ett felaktigt statsunderstöd eller ett statsunderstöd som uppgår till för stort belopp eller, ett statsunderstöd som han uppenbart har fått utan grund eller en del av det. Statsunderstödstagaren skall också betala tillbaka statsunderstödet eller en del av det om det inte kan användas på det sätt som förutsätts i statsunderstödsbeslutet. Om det belopp som skall återbetalas är högst 10 euro, behöver det inte betalas tillbaka.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte skillnaden mellan statsunderstöd som beviljats enligt kalkylerade grunder och de faktiska kostnaderna.

21 §

Skyldighet att återkräva statsunderstöd

Statsbidragsmyndigheten skall genom ett beslut bestämma att utbetalningen av statsunderstöd skall upphöra samt att statsunderstöd som redan betalats ut skall återkrävas, om statsunderstödstagaren

- 1) underlåtit att återbetala ett sådant statsunderstöd eller en del av det som enligt 20 § skall betalas tillbaka,
- 2) använt statsunderstödet för ett väsentligen annat ändamål än vad det har beviljats för,
- 3) gett statsbidragsmyndigheten felaktiga eller vilseledande uppgifter om någon omständighet som har varit ägnad att väsentligt inverka på erhållandet av statsunderstöd, dess belopp eller villkor, eller hemlighållit en sådan omständighet,
- 4) i övrigt på ett med 1—3 punkten jämförbart sätt väsentligt brutit mot bestämmelserna om användning av statsunderstödet eller villkoren i statsunderstödsbeslutet.

22 §

Återkrav enligt prövning av statsunderstöd

Statsbidragsmyndigheten kan genom ett beslut bestämma att utbetalningen av

statsunderstödet skall upphöra samt att ett redan utbetalt statsunderstöd eller en del av det skall återkrävas, om

- 1) statsunderstödstagaren har förfarit i strid med 12 § 4 mom. eller 13 eller 14 §,
 - 2) statsunderstödstagaren har vägrat att ge material enligt 17 § 1 mom. eller att bistå vid granskningen på det sätt som avses i nämnda moment,
 - 3) statsunderstödstagaren har upphört med den verksamhet som varit föremål för statsunderstödet eller skurit ned den väsentligt eller överlåtit den till någon annan,
 - 4) statsunderstödstagaren har i strid med 13 § till någon annan överlåtit ägande- eller besittningsrätten till egendom som förvärvats med statsunderstödet,
 - 5) statsunderstödstagaren har i strid med 13 § på ett bestående sätt ändrat ändamålet med egendom som varit föremål för statsunderstödet,
 - 6) statsunderstödstagaren har blivit föremål för en utökningsåtgärd, försatts i likvidation eller konkurs eller blivit föremål för saneringsförfarande enligt lagen om företagssanering (47/1993) eller skuldsanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) samt om inte något annat följer av ändamålet med statsunderstödet,
 - 7) statsunderstödstagaren i praktiken förfar på ett sätt som kan jämföras med de omständigheter som föreskrivs ovan i detta moment genom att ge en omständighet som ansluter sig till beviljandet, utbetalningen eller användningen av statsunderstöd en annan juridisk form än vad som motsvarar sakens faktiska natur eller syfte.
- Om den egendom som har varit föremål för statsunderstödet har förstörts eller skadats under den i 13 § föreskrivna användningstiden och ny motsvarande egendom inte skaffas i stället för den förstörda eller skadade egendomen, kan statsbidragsmyndigheten genom ett beslut bestämma att utbetalningen av statsunderstödet skall upphöra och att av en eventuell försäkringsersättning eller annan ersättning skall återkrävas ett belopp som motsvarar statsunderstödet andel av den ursprungliga anskaffningsutgiften för egendomen.
- Statsbidragsmyndigheten kan genom ett beslut också bestämma att utbetalningen av statsunderstödet skall upphöra samt att ett redan utbetalt statsunderstöd skall återkrävas,

om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning.

23 §

Belopp som skall återbetalas och återkrävas i fråga om investeringsunderstöd

Det belopp som enligt 20—22 § skall återbetalas eller återkrävas i fråga om investeringsunderstöd är en så stor del av det gängse värdet av den egendom för vilken investeringsunderstöd beviljats som motsvarar understödets andel av de ursprungliga anskaffningsutgifterna för nämnda egendom efter genomförandet av investeringsprojekten.

Om investeringsunderstödet har beviljats för stödjande av näringsverksamhet är då med avvikelse från 1 mom. det belopp av statsunderstödet som skall återbetalas eller återkrävas det belopp som betalats i investeringsunderstöd.

24 §

Ränta

På det belopp som återbetalas eller återkrävs skall statsunderstödstagaren räknat från den dag då statsunderstödet betalades ut betala en årlig ränta enligt 3 § 2 mom. räntelagen (633/1982) ökad med tre procentenheter.

25 §

Dröjsmålsränta

Om det återkrävda beloppet inte betalas senast på den förfallodag som satts ut av statsbidragsmyndigheten, skall på beloppet betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 3 mom. räntelagen.

26 §

Skälighet

Statsbidragsmyndigheten kan i fall som avses i 20—22 § besluta att en del av det belopp som skall återbetalas eller återkrävas och av räntan eller dröjsmålsräntan på det inte skall drivas in, om återbetalning eller återkrav till

fullt belopp vore oskäligt med hänsyn till statsunderstödstagarens ekonomiska ställning och omständigheter eller beskaffenheten hos den egendom som förvärvats med statsunderstödet eller med hänsyn till det förfarande eller den förändring i omständigheterna som ligger till grund för återbetalningen eller återkravet.

Av särskilt vägande skäl kan statsbidragsmyndigheten besluta att ett belopp som skall återbetalas eller återkrävas eller räntan eller dröjsmålsräntan på dem inte skall indrivas till någon del.

27 §

Solidariskt ansvar

Om statsunderstöd har beviljats flera statsunderstödstagare gemensamt, svarar alla mottagare solidariskt för att statsunderstödet återbetalas till statsbidragsmyndigheten.

28 §

Tiden för återkrav

Statsbidragsmyndigheten skall fatta beslut som avses i 19, 21 och 22 § omedelbart eller av särskilda skäl senast inom två kalenderår efter att statsbidragsmyndigheten har fått kännedom om en sådan omständighet med stöd av vilken åtgärder kan vidtas för att utbetalningen av statsunderstödet skall avbrytas eller upphöra eller statsunderstödet återkrävas.

Åtgärder för återkrav av statsunderstöd eller ränta eller dröjsmålsränta på det får inte längre vidtas när tio år har förflutit från det att statsunderstödet eller den sista posten av det betalades ut. Om en tidsfrist för användningen av statsunderstödet eller egendom som understötts med det har utsatts på det sätt som föreskrivs i 13 § i en förordning som statsrådet utfärdat med stöd av 8 § eller i statsunderstödsbeslutet, räknas de tio åren från utgången av denna tid.

29 §

Preskription

Rätten att få utbetalning av ett beviljat statsunderstöd förfaller, om statsunderstödstagaren inte har företett en sådan för utbetalningen av statsunderstödet nödvändig godtagbar utredning inom den tid

som utsatts i en förordning som statsrådet utfärdat med stöd av 8 § eller i statsunderstödsbeslutet. Om någon sådan tidsfrist inte har satts ut, förfaller rätten till utbetalning två år efter utgången av det finansår inom vilket statsunderstödet har beviljats.

Skyldigheten enligt 20 § att återbetala statsunderstödet eller en del av det förfaller när tio år har förflutit från utbetalningen av statsunderstödet eller dess sista post. Om det i en förordning som statsrådet utfärdat med stöd av 8 § eller i statsunderstödsbeslutet utsatts en tidsfrist på det sätt som föreskrivs i 13 § för användningen av statsunderstödet eller den egendom som understötts med det, förfaller återbetalningsskyldigheten när tio år har förflutit från utgången av tidsfristen.

30 §

Kvittning

Det belopp som skall återkrävas jämte räntor kan indrivas så att det dras av från annat statsunderstöd som beviljas av samma statsbidragsmyndighet och betalas till samma statsunderstödsstigare.

6 kap.

Information och utlämnande av uppgifter

31 §

Information från myndigheten

På statsbidragsmyndighetens rätt att få uppgifter från en annan myndighet tillämpas vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Statsbidragsmyndigheten har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av andra myndigheter få för skötseln av sina uppgifter nödvändiga upplysningar om

- 1) sökandens och mottagarens ekonomiska ställning,
- 2) sökandens och mottagarens offentliga stöd, samt
- 3) andra omständigheter som gäller sökanden och mottagaren och som är av väsentlig betydelse för säkerställandet av att denna lag iakttas vid beviljandet och utbetalningen av statsunderstödet och vid övervakningen av dess användning.

32 §

Utlämnande av uppgifter

På utlämnandet av uppgifter som erhållits med stöd av denna lag tillämpas vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Utöver vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet bestäms om utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter, har statsbidragsmyndigheten utan hinder av tystnadsplikten rätt att lämna ut uppgifter

- 1) till polis- och andra förundersökningsmyndigheter för förhindrande eller utredning av brott eller till åklagarmyndigheten för åtalsprövning,
 - 2) för en myndighetsutredning eller en vetenskaplig undersökning gjord på uppdrag av en myndighet vilken gäller tillämpningen av denna lag, om utlämnandet av uppgifterna är nödvändigt för att utredningen eller undersökningen skall kunna göras,
 - 3) till Europeiska unionens behöriga institution eller organ samt till en annan medlemsstats behöriga myndighet, om Europeiska gemenskapens lagstiftning eller någon annan förpliktelse i anslutning till Finlands medlemskap i Europeiska unionen förutsätter detta,
 - 4) om en internationell förpliktelse som är bindande för Finland förutsätter detta.
- Uppgifter som avses i 2 mom. får inte användas för något annat syfte än det för vilket uppgifterna har utlämnats.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

33 §

Delgivning

Statsbidragsmyndighetens beslut i ett annat ärende än ett som avses i 19, 21, 22 och 30 § i denna lag får delges den som saken gäller per post. Om inte något annat visas, anses delgivningen ha skett den sjunde dagen efter att beslutet postades. I fråga om delgivning skall i övrigt iakttas bestämmelserna om delgivning i förvaltningsärenden.

34 §

Ändringssökande

Ändring i statsbidragsmyndighetens beslut får inte sökas genom besvär. Rättelse i statsbidragsmyndighetens beslut får sökas inom 30 dagar från delfåendet. Rättelseyrkandet skall riktas till den myndighet som fattat beslutet.

I beslut som fattats med anledning av rättelseyrkande får ändring sökas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

35 §

Verkställighet

Statsbidragsmyndighetens beslut får verkställas trots att ändring har sökts. I ett ärende som avses i 21 och 22 § kan ett beslut som meddelats med anledning av rättelseyrkande verkställas i den ordning som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

36 §

Bedömning av verkningarna

Statsbidragsmyndigheten skall på lämpligt sätt följa resultaten och ändamålsenligheten i fråga om användningen av statsunderstöd som den beviljat samt deras verkningar på konkurrensen och olika befolkningsgruppers ställning liksom deras miljökonsekvenser och andra verkningar. Statsbidragsmyndigheten skall med jämna mellanrum utvärdera nödvändigheten av statsunderstöden och behoven av att utveckla dem. I detta syfte ger statsbidragsmyndigheterna varandra nödvändig hjälp.

37 §

Statsbidragsmyndighetens närmare anvisningar

Statsbidragsmyndigheten kan meddela närmare anvisningar om tekniska detaljer som gäller ansökan om statsunderstöd, sökandens skyldighet att lämna uppgifter, statsunderstödsstagarens bokföringsskyldighet, utbetalningen av statsunderstöd samt användningen av statsunderstöd och övervakningen därav.

38 §

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 200 . Genom denna lag upphävs statsrådets beslut om allmänna föreskrifter angående statsbidrag och -understöd (490/1965) jämte ändringar.

I fråga om användning och övervakning av användningen, återbetalning och återkrav av statsunderstöd som har beviljats innan denna lag har trätt i kraft samt ändringssökande som avser understödet iakttas de bestämmelser som gällde när statsunderstödet beviljades samt villkoren i statsunderstödsbeslutet. Om det i ett statsunderstödsbeslut som har fattats före denna lags ikraftträdande inte har bestämts något annat om utbetalningen, iakttas dock denna lags 12 §.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av 7 c § lagen om statsbudgeten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 13 maj 1988 om statsbudgeten (423/1988) 7 c §, sådan den lyder i lag
217/2000, som följer:

7 c §

utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om användningen av anslag

I statsunderstödslagen (/200) bestäms om
användningen av ett beviljat anslag för
statsunderstöd i enlighet med budgeten.

Närmare bestämmelser om användningen av
ett anslag i enlighet med budgeten kan

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 4 maj 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Sinikka Mönkäre*

Lag

om ändring av 7 c § lagen om statsbudgeten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 13 maj 1988 om statsbudgeten (423/1988) 7 c §, sådan den lyder i lag
217/2000, som följer:

Gällande lydelse

7 c §

Bestämmelser om användningen av anslag

Närmare bestämmelser om användningen av ett anslag i enlighet med budgeten kan utfärdas av statsrådet genom förordning. *Nämnda bestämmelser kan dock utfärdas av ett ministerium genom förordning, om så bestäms särskilt genom lag eller besluts i budgeten.*

Föreslagen lydelse

7 c §

Bestämmelser om användningen av anslag

Närmare bestämmelser om användningen av ett anslag i enlighet med budgeten kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

I statsunderstödslagen (/200) bestäms om användningen av ett beviljat anslag för statsunderstöd i enlighet med budgeten.

Denna lag träder i kraft den 200 .